

**PEST MEGYEI
TERÜLETFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓ
TÁRSADALMI, GAZDASÁGI,
KÖRNYEZETI
HATÁSVIZSGÁLAT**

2013. december

TARTALOMJEGYZÉK

1. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a Környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.1. A Területi hatásvizsgálat és Környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.2. A Területi hatásvizsgálathoz és Környezeti értékeléshez felhasználandó információk leírása.....	7
1.3. a környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a területfejlesztési koncepcióra.....	8
2. A terv ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival.....	9
2.1. A területrendezési terv főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése	9
2.2. A terv összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal.....	13
2.2.1. Kapcsolódás fejlesztési típusú dokumentumokhoz.....	14
2.2.2. Kapcsolódás környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumokhoz	19
2.3. A terv rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.....	30
2.4. A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése.....	33
2.5. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz.....	42
2.6. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és a környezeti, társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg.....	42
2.7. A terv céljainak megvalósulása esetén a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása	49
3. Pest Megye Területfejlesztési Koncepciójában szereplő javaslatok várható hatásainak elemzése azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén.....	55
3.1. A Területfejlesztési Koncepció javaslatainak elemzése KÖRNYEZETI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén.....	55
3.1.1. A termőföld mennyiségére.....	55
3.1.2. A talaj minőségére.....	56
3.1.3. A földtani és ásványvagyonra.....	57
3.1.4. A levegő minőségére.....	57
3.1.5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	58
3.1.6. A hulladékgazdálkodás helyzetére.....	60
3.1.7. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat).....	61

3.1.8. Az épített környezetre, a kulturális örökségre.....	63
3.1.9. Az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra).....	63
3.1.10. A környezeti zajra.....	65
3.2. A Területfejlesztési Koncepció javaslatainak elemzése TÁRSADALMI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén.....	66
3.2.1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás).....	66
3.2.2. A foglalkoztatásra.....	67
3.2.3. A szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire.....	67
3.2.4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére.....	68
3.2.5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére.....	69
3.3. A Területfejlesztési Koncepció javaslatainak elemzése GAZDASÁGI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén.....	70
3.3.1. A térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai).....	70
3.3.2. A településrendszerre.....	73
3.3.3. A természeti erőforrásokra.....	78
3.3.4. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére.....	80
3.3.5. A mezőgazdaságra, élelmiszeriparra.....	83
3.3.6. Az erdőgazdálkodásra.....	86
3.3.7. Az idegenforgalomra.....	87
3.3.8. A vízgazdálkodásra.....	88
3.3.9. A térség eltartó képességére és versenyképességére.....	91
3.3.10. A műszaki infrastruktúrára.....	94
3.3.11. Az energiaellátásra.....	96
3.4. A Területfejlesztési koncepció céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból negatív hatást kiváltó tényezők feltárása, különös tekintettel azon elemekre, amelyek természeti erőforrások közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés, vagy emberi egészség károsodásának közvetlen előidézését jelentik.....	98
4. Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre.....	99
4.1. A terv érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések.....	99
4.2. Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni.....	100
5. Összefoglalás.....	101

1. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1.1. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: Tr rendelet) előírásai szerint területi terv Javaslattevő fázisának alátámasztó munkarészei a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a környezeti értékelés. A jogszabály meghatározásai szerint a megyei területrendezési koncepció a területi tervek egyik típusa. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat (továbbiakban: THT) tartalmi követelményeit TR rendelet 9. sz. melléklete tartalmazza. A környezeti értékelés (továbbiakban: KÉ) elvárt tartalmát az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban KÉ rendelet) 4.sz. melléklete tartalmazza. A TR rendelet kimondja, hogy a KÉ rendelet tartalmi követelményei szerint készülő környezeti értékelés a TR rendelet szerinti területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Nemzetgazdasági Tervezési hivatal és a Vidékfejlesztési Minisztérium között lezajló egyeztetések eredményeképpen egy tervdokumentációban elkészíthető a területi hatásvizsgálat, amely magába foglalja a környezeti értékelést. E felfogásban Területi (társadalmi és gazdasági) hatástanulmány és Környezeti értékelés együttes tervdokumentáció készül

A két tertípus tartalmi követelményeit az alábbiak szerint hangoltuk össze az együttes tervdokumentációban:

1. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.1. A TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLAT ÉS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.2. A TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATHOZ ÉS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLANDÓ INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓRA

KÉ rendeletben szereplő tartalom

2. A TERV ISMERTETÉSE ÉS CÉLJAINAK ÖSSZEVEZÉSE MÁS MEGEGYEZŐ SZINTŰ TERVEK, KONCEPCIÓK, PROGRAMOK CÉLJAIVAL

TR és KÉ rendelemben is szereplő tartalom

2.1. A TERÜLETRENDEZÉSI TERV FŐBB CÉLJAI, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendelemben is szereplő tartalom

2.2. A TERV ÖSSZELETÉSE MÁS, MEGEGYEZŐ SZINTŰ RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL

TR és KÉ rendelemben is szereplő tartalom

2.3. A TERV RÉSZCÉLJAINAK KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ KONZISZTENCIA VIZSGÁLATA, AZ ESETLEGES ELLENTMONDÁSOK FELTÁRÁSA

A TR rendelet a hatások környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOTNAK A TERVVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE

A TR rendelet a hatások környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.5. A TERVBEN JAVASOLT TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK KIJELÖLÉSÉVEL ÉS ÖVEZETEK LEHATÁROLÁSÁVAL KAPCSOLATOS AZON KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI JELLEMZŐK AZONOSÍTÁSA, AMELYEKRE A TERV VALÓSZÍNŰLEG JELENTŐS BEFOLYÁSSAL LESZ

TR rendelemben szereplő tartalom

2.6. A TERV ÁLTAL FELTÁRT KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK ÉRTÉKELÉSE, ÉS A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOT VÁRHATÓ ALAKULÁSA ABBAN AZ ESETBEN, HA A JAVASLATOK NEM VALÓSULNÁNAK MEG

A TR rendelet a konfliktusok környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.7. A TERV CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL KÖZVETETT VAGY KÖZVETLEN NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA

3. PEST MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁBAN SZEREPLŐ JAVASLATOK VÁRHATÓ HATÁSAINAK ELEMZÉSE AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

A TR rendelet a javaslatok megvalósulása és meg nem valósulásának elemzését is előírja, a KÉ rendelet csak a célok megvalósulása esetén várható hatások elemzését. A tervdokumentációban mind környezeti, társadalmi, gazdasági szempontból is értékeltük a várható hatásokat a javaslatok megvalósulása és meg nem valósulása esetén is.

3.1. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR és KÉ rendelemben is szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM TFK célkitűzései is. A KÉ rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő

elemeinek ismertetését külön fejezetben nevesíti, jelen dokumentációban összevonásra került a két fejezet.

- 3.1.1. a termőföld mennyiségére,
- 3.1.2. a talaj minőségére,
- 3.1.3. a földtani és ásványvagyokra,
- 3.1.4. a levegő minőségére,
- 3.1.5. a vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége),
- 3.1.6. a hulladékgazdálkodás helyzetére,
- 3.1.7. a tájra (tájszerkezet, tájhasználat),
- 3.1.8. az épített környezetre, a kulturális örökségre
- 3.1.9. az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra),
- 3.1.10. a környezeti zajra.

3.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE TÁRSADALMI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR rendeletben szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM TFK célkitűzései is. A TR rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetését nem kéri, de annak érdekében, hogy a dokumentáció szerkezete logikus maradjon a javaslatok társadalmi és gazdasági szempontú elemzése is a környezeti szempontú elemzéssel megegyező szerkezetben történt.

- 3.2.1. a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás),
- 3.2.2. a foglalkoztatásra,
- 3.2.3. a szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire,
- 3.2.4. a népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére,
- 3.2.5. a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére.

3.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR rendeletben szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM TFK célkitűzései is. A TR rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetését nem kéri, de annak érdekében, hogy a dokumentáció szerkezete logikus maradjon a javaslatok társadalmi és gazdasági szempontú elemzése is a környezeti szempontú elemzéssel megegyező szerkezetben történt.

- 3.3.1. a térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai),
- 3.3.2. a településrendszerre,
- 3.3.3. természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai),
- 3.3.4. az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére,
- 3.3.5. a mezőgazdaságra,
- 3.3.6. az erdőgazdálkodásra,
- 3.3.7. az idegenforgalomra,
- 3.3.8. a vízgazdálkodásra,

- 3.3.9. a térség eltartó képességére és versenyképességére,
- 3.3.10. műszaki infrastruktúrára (elérési távolságok és idők, kapcsolati hiányok, nagyberuházások kivitelezési költségeit befolyásoló tényezők, mint például domborzati viszonyok, műtárgyak),
- 3.3.11. az energiaellátásra

3.4. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZON ELEMekre, AMELYEK TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELÉT VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS, VAGY EMBERI EGÉSZSÉG KÁROSODÁSÁNAK KÖZVETLEN ELŐÍDÉZÉSÉT JELENTIK

A TR rendelet a témakör környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

4. JAVASLAT KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSRE

TR rendelet környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésekre vonatkozó javaslattételek kidolgozását írja elő, a KÉ rendelet jellegénél fogva csak a környezeti szempontú javaslatok megfogalmazását.

A TR rendeletben ez a fejezet megelőzi a részletes elemzés —jelen dokumentációban 3. fejezetet— fejezetet. A KÉ rendeletben viszont a „Javaslatok” témakörű fejezetek a részletes elemzéseket követően vannak.

4.1. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE, VALAMINT A TÁRSADALOMRA ÉS A GAZDASÁGRA KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK ÉS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

4.2. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ ELŐÍRÁSOKRA, FELTÉTELEKRE, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNİ.

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

5. ÖSSZEFOGLALÁS

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

A területi hatásvizsgálat és Környezeti értékelés a területfejlesztési koncepció Javaslattevő munkafázisával párhuzamosan készül.

1.2. A TERÜLETI (TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLATHOZ ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLANDÓ INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA

A területi hatástanulmány és Környezeti értékelés során a Megbízó által rendelkezésre fejlesztési koncepciók, programok, háttér tanulmányok, nyilvános tanulmányok, szakpolitikai dokumentumok, fejlesztési stratégiák, valamint a kidolgozók saját becslése alapján készült.

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- Pest Megye területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás 2013,
- Pest Megye területfejlesztési Koncepció Javaslattevő 2013,
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) 2007,

- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) 2007,
- III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (III. NKP 2009-2014),
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT) 2012,
- Víz Keretirányelv, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve, az érintett rész-vízgyűjtők részvízgyűjtőgazdálkodási tervei
- Duna Régió Stratégia (DRS) (2011)
- Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója 2013,
- Budapest Területfejlesztési Koncepció Területi hatásvizsgálata 2013,
- Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Fejér Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatként 2013,
- Pest Megye III. Környezetvédelmi Program (2009-2013)
- Pest Megye Hulladékgazdálkodási Terve (2009-2014)
- A tervek, programok környezeti vizsgálatát segítő útmutató gyakorlati alkalmazhatóságának kipróbálása több elkészült terv környezeti vizsgálatában c. kutatás zárójelentése (Témafelelős: Jaczenkó Judit, TÁJOLÓ-TERV Kft, 2006.)

A területi hatásvizsgálat és környezeti értékelés természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtéseket. A területi hatásvizsgálat és környezeti értékelés során tehát a meglévő adatok vizsgálata, a különböző elfogadott fejlesztési koncepciók, stratégiák szempontrendszerének és a területfejlesztési koncepció célkitűzéseinek környezeti megfelelőségének vizsgálata történt meg.

1.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓRA

A területi hatásvizsgálat, valamint a környezeti vizsgálat és értékelés a területfejlesztési koncepció javaslattevő munkafázisával párhuzamosan készült.

A TFK Javaslattevő fázis Egyeztetési dokumentációja munkaközi változata értékelésre került. Az értékelés során a környezeti értékelést készítő az alábbi témakörökkel való kiegészítést javasolták egyrészt a releváns tervek célkitűzéseinek megvalósítását elősegítő PM TFK célkitűzések megfogalmazása érdekében, másrészt a Helyzetértékelésben feltárt környezeti konfliktusok, problémák kiküszöbölése érdekében:

- *a fővárostól délre levő ásványi anyag erőforrással rendelkező térségben a jelenlegi és az elkövetkezendő időszakban nyíló bányáknak a térség vízgazdálkodására gyakorolt negatív hatásainak elkerülésére irányuló további célok megfogalmazása*

A Tf4 stratégiai cél vízgazdálkodási fejezete további célkitűzésekkel egészült ki. El kell érni, hogy a kavicsbányászatból fakadó környezeti és térségi területhasználati problémák együtt, komplexen kerüljenek megoldásra.

- *Repülőterek környezeti zajhatásából származó környezeti konfliktusok kezelésére irányuló megye szintű célok, feladatok átgondolása javasolt, különösen az ország egyedüli nagy forgalmúnak minősülő repülőtere, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajhatása által érintett térségben. Valamint. a megye területén levő további jó állapotú, jelenleg nem, vagy*

nem teljes „kapacitással” üzemelő repülőtereketében, különös tekintettel azok esetleges újraüzemelése esetén fellepő környezeti —elsősorban zajhatások— konfliktusok kezelésére.

Mind a környezeti zaj elleni védelemre irányuló célkitűzések (Tf4 —12.4.3. fejezet), mind a gazdaság dinamizálására irányuló célkitűzéseknél is megjelent, hogy a repülőterekhez kapcsolódó fejlesztéseknél erős súllyal kell figyelembe a környezeti szempontokat is több települést, térséget érintő hatásuk miatt. (Gd3 — 11.3. fejezet)

- *A Környezetbiztonság (NKP III. 9. TAP) témaköre csak nagyon áttételesen szerepel a TFK-ban, átgondolandó, hogy mely célkitűzésekhez kapcsolódva tudna hangsúlyosabban megjelenni a dokumentációban.*

A TFK készítői átgondolták a kérdéskört, a PM TFK dokumentációja kiegészült ilyen témájú célkitűzésekkel, elsősorban a hulladékgazdálkodás célkitűzései (Tf4 — 12.4.5. fejezet)

Az alábbi témakörökben még további kiegészítéseket tettek PM TFK célkitűzéseiben annak készítői, a területi hatástanulmány és környezeti értékelés munkaközi változatát megismerve, miután áttekintették PM TFK célkitűzéseinek a releváns környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumok célkitűzéseivel való illeszkedését:

- NKP III 2. TAP 3.2. Biológiai allergének célkitűzéshez igazodva újabb célkitűzések kerültek PM TFK-ba,
- NKP III 3. TAP 3.5. Klíma és egészség célkitűzéshez illeszkedve kiegészültek a célkitűzések a klímaváltozás egészségügyi hatásainak csökkentésére irányuló célkitűzésekkel,
- NKP III 3. TAP 3.6. Környezet-egészségügyi információs rendszer célkitűzéshez illeszkedve kiegészültek a Környezet-egészségügyi monitoring és jelentési rendszer kialakításához megyei információs rendszer kifejlesztése irányuló célkitűzésekkel,
- Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében megfogalmazott „FI:Jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztés” célkitűzéshez kapcsolódó célkitűzés került be a mezőgazdaság és vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések közé,

Elmondható, hogy a környezeti vizsgálat lefolytatása és a környezeti értékelés és területi hatásvizsgálat elkészítése során konstruktív volt az együttműködés PM TFK készítői és a hatásvizsgálatokat készítők között. A TFK készítői nyitottak voltak a hatásvizsgálatokat lefolytatók észrevételei irányában.

2. A TERV ISMERTETÉSE ÉS CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS MEGEGYZŐ SZINTŰ TERVEK, KONCEPCIÓK, PROGRAMOK CÉLJAIVAL

2.1. A TERÜLETRENDEZÉSI TERV FŐBB CÉLJAI, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv) 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei

önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok kidolgozása is a megyei önkormányzat feladatává vált.

A megújított területfejlesztési szabályozások szerint a megyéknek két tervi műfajban kell területfejlesztési tervezést végezni: koncepciót kell készíteni, majd ezt követően programozni.

A koncepció készítésével a Tftv alapján Pest megye célja is:

„a) valamennyi térségében a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, az innováció térbeli terjedésének elősegítése, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása;

b) a főváros és a vidék, a városok és a községek, illetve a fejlett és az elmaradott térségek és települések közötti – az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló – jelentős különbségek mérséklése és a további válságterületek kialakulásának megakadályozása, társadalmi esélyegyenlőség biztosítása érdekében;

c) ...társzerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése;

d) a nemzeti és térségi identitástudat megtartása és erősítése.”

A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja. Ezért a koncepció úgynevezett teljes tervezés, mely kiterjed:

- a megye társadalmi, gazdasági és környezeti területi alrendszerére egyaránt, beleértve a vidéki térségekkel kapcsolatos témaköröket;
- a megye fejlődése szempontjából fontos témákra, ágazatokra;
- a megyei szinten és a központi szinten kezelhető témákra és ágazatokra egyaránt;
- az önkormányzat és a közszféra tevékenységeivel befolyásolható témákra és ágazatokra, de emellett számba veszi a gazdasági szereplők, a vállalkozások, a civil szervezetek, egyházak és egyéb társadalmi szervezetek felelősségi körébe tartozó feladatokat.

A helyzetértékelés célja az volt, hogy alapját és kiindulási pontját képezze a megyei területfejlesztési koncepció javaslattevő fázisának, majd pedig a megyei területfejlesztési stratégia és az operatív programok kidolgozásának. A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetértékelés átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

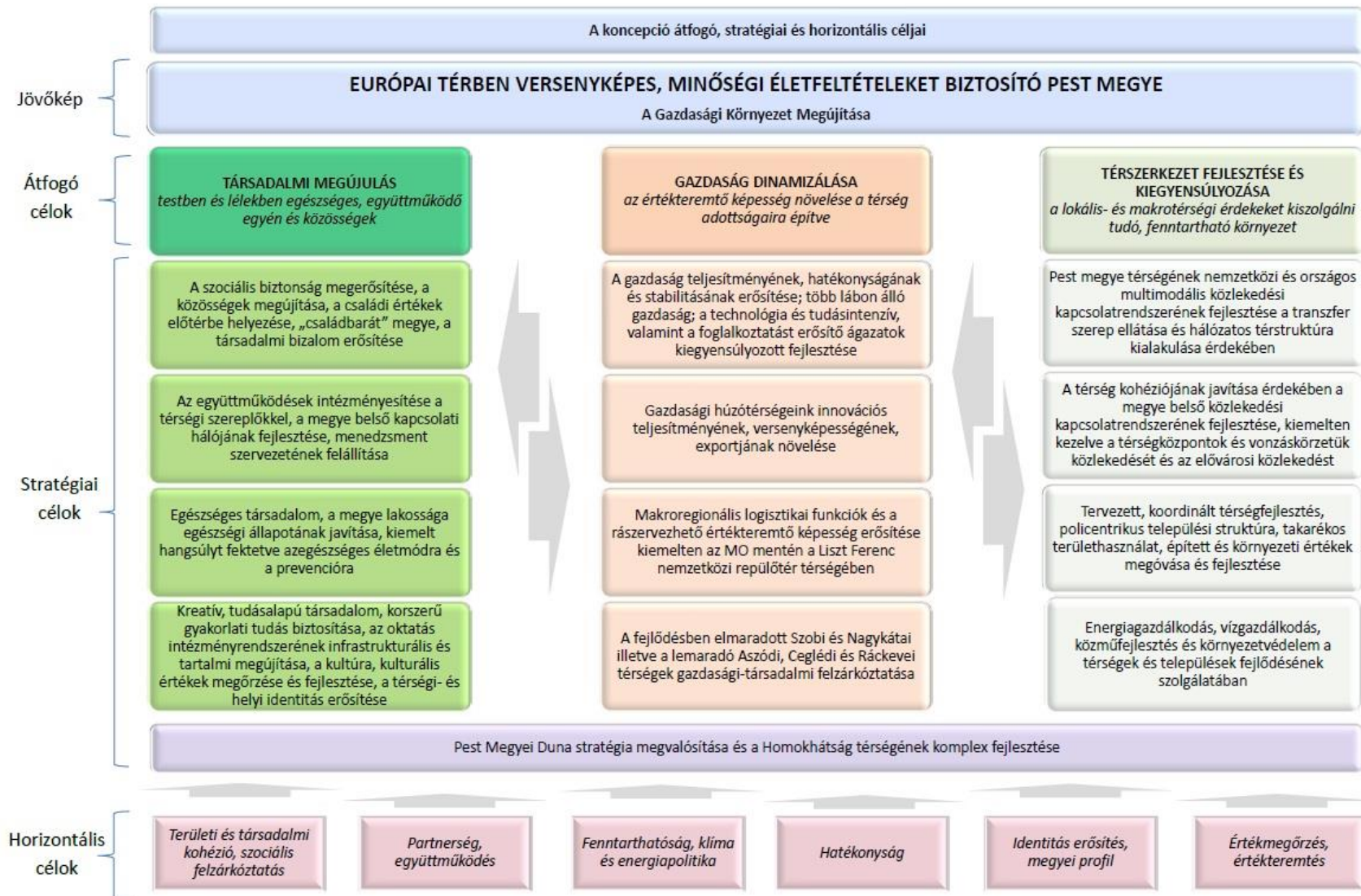
A területfejlesztési koncepció *a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet* szerinti tartalommal került kidolgozásra, figyelembe véve az országos tervezési folyamatokért felelős szervek iránymutatásait.

A helyzetfeltárást követően a koncepció készítésekor az volt a cél, hogy a globális változások közepette, a klímaváltozás hatására természeti környezetben bekövetkező változások alatt, az átrendeződő világgazdasági-, ezzel együtt a hatalmi pozíciók mellett, a világhálónak, a mobil eszközöknek köszönhetően sokszorosára gyorsuló információ-áramlás és kommunikációnak megfelelően találja meg azt a jövőképet Pest megye, ami 20 évre előre megadja a fejlesztési irányokat és orientál a 2014-2020-as Európai uniós tervezési időszakra. Ugyanakkor Pest megye fejlesztéspolitikai értékválasztásában kiemeli, hogy a megyei koncepcióban megfogalmazott célok kibontásakor mindvégig szem előtt tartották az EU 2020 stratégia tematikus célkitűzéseit, de azokat nem csupán az Európai Unió forrásokra építve szeretnék megvalósítani. Az EU-s és a hazai költségvetési forrásokat kiegészítő forrásokként kell kezelni, és kiemelten építenek a programok megvalósítása során a gazdasági szereplőkkel való aktívabb együttműködésre, a privát szektor befektetéseinek vonzására.

Fő célkitűzése a megyének, az **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”** megvalósulása.

Tudatos értékválasztással határozza meg a célkitűzéseket. A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye csak akkor képes helytállni a nemzetközi versenyben, és csak akkor képes megteremteni a biztonságot, erősíteni a közösségeket és a jövőbe vetett bizalmat, ha megteremti ennek gazdasági alapjait; illetve, ha valamennyi célkitűzésében érvényre juttatja azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség a fenntartható minőségi környezet biztosításával párhuzamosan.

- Nem a közvetítő-városi gyűrűben kívánja pozicionálni magát, hanem axiálisan kívánja kialakítani azokat az összetett „identitás-körzeteit” melyek „ún. gyors (infrastruktúrával jól ellátott) urbanizált és a velük kölcsönkapcsolatban álló „lassú” azaz agrár, vagy/és szabadidő-rekreációs zónákból szerveződnek. Nem egyetlen entitásként, hanem részentitások összességéként kínálja és identifikálja magát a Metropolisz Régiót.”
- Az agglomeráció „túlépítése” megakadályozásával a természeti környezetének jelentős és értékes részének, a főváros környéki „green-belt”-etnek a megtartásával új agglomeráció kép létrehozásával, rendezett településeket szeretne, ahol „a településközpontok agoraként, kellemes találkozóhelyként működnek”.
- „Kiemelten fontos a természeti és épített környezet – kultúrtáj, épített örökség, régészeti- és műemlékek – védelme, megőrzése, fejlesztése, továbbörökítése. A megőrzött múlt nélkül nincs tartós jövő.” A megye városai valódi térségi központként való működésének elérése mind a gazdaságuk, mind az általuk nyújtott lakossági és közszolgáltatások tekintetében.
- „A területfelhasználás szigorú szabályokhoz kötött, a termőföld, a természeti értékek védelme érdekében a gazdaságfejlesztés, a lakóövezetek fejlesztése elsődlegesen csak terület rehabilitációkkal lehetséges, zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken van lehetőség.”
- A belső növekedést Pest megye a kistérségeken és megyehatárokon átnyúló kapcsolatrendszer erősítésével is kívánja segíteni az elérhető erőforrások, különösen a szakképzett munkaerő mellett.
- A megye minden térségében, a társadalom minden rétegében, minden korosztályának hasonló színvonalon szeretné biztosítani az életfeltételeket, a családi értékek előtérbe helyezésével, a családtámogatási rendszer megvalósulásával, a gyermekvállalási kedv növekedését célozza meg a csökkenő válásszám mellett.
- Közlekedési feltételek javításával, bővítésével szeretné a jobb elérhetőséget biztosítani a megye haránt irányú kapcsolatrendszerének bővítésével is.
- A megújuló energiák részarányának növelésével a 20 %-ot kívánja elérni a megye, kiemelt hangsúlyt fektetve a napenergia, a termál energia hasznosítására a megye déli és keleti térségeiben. Az erdővel borított területeken a faelgázosító illetve a pellet tüzelésű rendszerek kialakítása kapna támogatást. A szennyvíztisztító, valamint a hulladék lerakó telepek biogáz hasznosító rendszereinek fejlesztésével szintén a megye energiaellátásának növelése a cél. A gázzal el nem látott településeken a hőszivattyús fűtésrendszerek elterjesztése javasolt.
- Vízgazdálkodási rendszerek komplex módon történő javításával és fejlesztésével a gazdaság élénkítése, valamint a klímaváltozásra való felkészülés is megoldandó.

forrás: PM TFK Javaslattevő fázis

2.2. A TERV ÖSSZEVETÉSE MÁS, MEGEGYEZŐ SZINTŰ RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL

Az alponthan vizsgálendő, hogy a terv tartalmaz-e olyan elemeket, melyek ellentétben állnak a helyi, vagy magasabb szinten meghatározott környezetpolitikai célkitűzésekkel.

PM TFK Javaslattevő kötetében a Fejlesztési Koncepció célkitűzései az alábbi stratégiák, tervek célkitűzéseivel kerültek összevetésre:

- Új Széchenyi Terv (2011-2013)
- Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia (2012-2020)
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) (2007)
- Növekedési Terv (2011)
- Nemzeti Fejlesztés 2020 (2012)
- Európa 2020 stratégia.

Jelen együttes Területi (gazdasági, társadalmi) hatástanulmány és (Stratégiai) Környezeti értékelés során a PM TFK célkitűzéseinek az alábbi stratégiák, koncepciók tervek célkitűzéseivel való kapcsolódása, illeszkedése kerül elemzésre, elsősorban a vizsgált dokumentumok környezetpolitikai célkitűzései tekintetében:

1. A fejlesztési típusú dokumentumok közül:
 - 1.1. a szomszédos megyék és a Budapest TFK-k,
 - 1.2. Nemzeti Vidékstratégia (NVS)
 - 1.3. Duna Régió Stratégia (DRS) (2011)
2. A környezetvédelmi, fenntarthatósági dokumentumok közül:
 - 2.1. III. Nemzeti Környezetvédelmi Program
 - 2.2. Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) (2007)
 - 2.3. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) (2008-2025)
 - 2.4. Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve

2.2.1. Kapcsolódás fejlesztési típusú dokumentumokhoz

Szomszédos megyék és a Budapest Területfejlesztési koncepciói

Pest Megye Területfejlesztési Koncepciójával megegyező, releváns koncepciók a határoló megyék és Budapest területfejlesztési koncepciói. Pest megye az ország hat megyéjével határos és körülöleli a fővárost, Budapestet. Budapest területfejlesztési koncepciójának készítésekor Pest megye és Budapest Önkormányzatát képviselő főépítészek részvételével többszöri egyeztetés zajlott a két koncepció készítői között. Pest megye és Budapest területfejlesztési koncepciójának kidolgozása a kölcsönös előnyök szem előtt tartásával zajlott. A határos megyék esetében a területfejlesztési koncepciók egyeztetési folyamatának keretében fejttette ki Pest megye véleményét.

Pest Megye TFK	Nógrád Megye TFK		Heves Megye TFK		Jász-Nagykun-Szolnok Megye TFK		Bács-Kiskun Megye TFK	
	illeszked és PM TFK-hoz		illeszke d és PM TFK-hoz		illeszke d és PM TFK-hoz		illeszke d és PM TFK-hoz	
JÖVŐKÉP								
Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye	++	Versenyképes, vonzó Nógrád	++	Heves Megye Magyarország harmonikusan fejlődő, élhető megyéje	++	Változatos egyensúlyok eltérő utakon Budapest és az európai fejlődési folyosó erőterében, a Tisza-völgy súlypontjában, hét szomszéd megyéhez kapcsolódva	+++	A folyamatos megújulásra képes fenntartható gazdasági és társadalmi környezet megteremtésével Bács-Kiskun megye versenyképes és vonzó térség lesz.
ÁTFOGÓ CÉLOK								
1 Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	++	2 Aktív, kreatív, együttműködő társadalom	++	2 Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom	++	3. Egészséges, képzett lakosság, együttműködő társadalom	++	1 A megye társadalmi-gazdasági súlyának növelése a Kárpát-medencében és az európai térben inkluzív növekedés révén
2 Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve	++	1 Fejlődő gazdaság	++	1 Komplex, integrált és foglalkoztatás-intenzív gazdaság	++	2 Erőteljes kapcsolódás a makrogazdaság fejlesztési tengelyeire		
3 Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása; a lokális és makrotársadalmi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet	++	3 Marasztaló élettér	++	3 Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet			++	2 Az emberek és a környezet harmonikus együttélésének megteremtése
							+	3 Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése
							++	4 Egészséges és megújuló társadalom
4 A Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása és a Homokhátság térségének komplex fejlesztése					+	1 Változatos kultúrtájak dinamikus egyensúlya	+	3 Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése

++: Szoros, erős kapcsolat a célok között
+ : Gyenge kapcsolat a stratégiai célok között
0: Nincs kapcsolat a célok között

Pest Megye TFK	Fejér Megye TFK		Komárom-Esztergom Megye TFK		Budapest TFK	
	illeszke dés PM TFK-hoz		illeszke dés PM TFK-hoz		illeszke dés PM TFK-hoz	
JÖVŐKÉP						
Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye	++	Fejér megye – Pannónia szíve. Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagytársasági együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével.	++	Stabilan az élvonalban	++	Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.
ÁTFOGÓ CÉLOK						
1 Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	++	1 A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése a hálózati együttműködések fejlesztésével, a vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzésével és az emberekbe történő befektetéssel	+	1 Város hálózati csomópont: XXI. Századi urbanizált táj. A gazdaság motorja az élhető, szolgáltató, klímatudatos városeyüttes		
2 Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve	++	3 A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása a versenyképes vállalatok támogatásával, a versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtésével valamint a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatásával			++	2 Fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság
3 Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása; a lokális és makrotársasági érdekeket kiszorgálni tudó, fenntartható környezet	++	2 Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme a természeti és kulturális értékek megőrzésével, bemutatásával, a lakókörnyezet javításával továbbá a természeti erőforrások - hangsúlyosan a termőföld – védelmével	+	1 Város hálózati csomópont: XXI. Századi urbanizált táj. A gazdaság motorja az élhető, szolgáltató, klímatudatos városeyüttes	+	3 Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet
					++	4 Javuló életminőség, harmonikus együttélés
4 A Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása és a Homokhátság térségének komplex fejlesztése			+	2 Duna menti térség új minősége. Határon átnyúló erős kapcsolatokra épülő új környezet, új szerepek, új imázs		
			0	3 A megye vidéki tájak új egyensúlya. Több szinten kooperáló erős vidéki közösségek	0	1 Budapest az európai városhálózat erős tagja

A vizsgált TFK-ok tekintetében megállapítható, hogy mindegyik területfejlesztési koncepció jövőképében a humán, a gazdasági és a természeti erőforrások fenntartható fejlesztése a cél, továbbá a helyi értékek védelme és, a települések sajátosságaira alapozott térségfejlesztés.

A megyék és Budapest átfogó céljai már a jövőkép során is megfogalmazott három erőforrásnak – humán, a gazdasági és a természeti – megyei sajátosságoknak megfelelő fejlesztését kívánják eredményezni. Pest, Bács-Kiskun, Fejér és Komárom-Esztergom megye átfogó célkitűzései között megjelennek a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatásával, ill. egyedi térséghez sajátos, adottságaikhoz igazodó fejlesztési célok is.

Nemzeti Vidékstratégia

A stratégia fő célkitűzése olyan átfogó vidékfejlesztési program megvalósítása, amely a természeti erőforrás gazdálkodás, a mezőgazdaság és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozások együttes fejlesztésén keresztül széles rétegeknek nyújt esélyt a felemelkedésre. Egyúttal lehetőséget teremt természeti és táji értékeink megőrzésére, egy élhető környezet fenntartására, a kistelepüléseken élők életminőségének átfogó javítására, a vidéki élet becsületének és vonzerejének helyreállítására.

Nemzeti Vidékstratégia (2012-2020) célok	illeszkedés	PM TFK célok
A vidéki munkahelyek megőrzése, gyarapítása	+++	Helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének erősítése (Gd1 – 11.1.2.2. fejezet), befektetés-ösztönzés operatív céljai (Gd1 – 11.1.2.3. fejezet), foglalkoztatás bővítése operatív céljai (Gd1 – 11.1.2.4. fejezet)
	+++	Növekedés és foglalkoztatás a leszakadó térségekben (elmaradott térségek: Ipoly mente, Tápió mente, leszakadó térségek: Galga mente, Dél-Pest megye, ráckevei térség déli része) (Gd4 -11.4.1 és 11.4.2. fejezetek)
	+	Duna, mint turisztikai potenciál erősítése, (Öfp1 - 13.1 fejezet)
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (Öfp2 - 13.2 fejezet)
A vidéki népesség megtartása, a demográfiai egyensúly helyreállítása	+	Területi egyenlőtlenség csökkentése, szociális felzárkóztatás, alapellátás megerősítése, család és munka összeegyeztetésének segítése, társadalmi bizalom erősítése (Tm1 -10.1 fejezet)
	+	Térségi integritás erősítése, a vidékfejlesztés és a területfejlesztés prioritásainak összekapcsolása, a különböző szintű szerepkörök, szolgáltatások meghatározása. Közösségi, társadalmi innovációk támogatása, erősítése, a társadalmi jólétet és életminőséget meghatározó szolgáltatások fejlesztése (Tm2 – 10.2)
	++	Igényekhez igazított területi megoszlásban az intézményrendszer fejlesztése: bölcsődei ellátás, óvodai nevelés, alapfokú oktatás

		biztosítása. családbarát megye! Mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit (Tm4 - 10.4)
	+++	Helyben bővülő a foglalkoztatás és csökkenő munkanélküliség. Munkával elérhető jövedelem növekedés és a szociális biztonság javulása. Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások fejlesztése. Munkaerő piaci monitoring biztosítsa a gazdasági szerkezet változásával együtt járó munkaerő kereslet-kínálat módosulásának megismerésére. Munkahelyvédelmi akciótervek kidolgozása. (Gd1 – 11.1.2.4 fejezet)
	+	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása (Öfp1 - 13.1 fejezet)
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (Öfp2 - 13.2 fejezet)
Az élelmezési és az élelmiszerbiztonság szavatolása, a kiszolgáltatottság megszüntetése	+++	Magas hozzáadott értékű és feldolgozottsági fokú, egészséges élelmiszerek előállítása (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet)
Agrár- és élelmiszergazdaságunk életképességének növelése, piaci pozícióinak javítása, a növénytermesztés és az állattartás egyensúlyi arányának helyreállítása	+++	A mezőgazdasági és élelmiszeripari (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet), továbbá az erdőgazdasági ágazati operatív célkitűzések (Gd1 – 11.1.3.4. fejezet)
	+++	Homokhátság komplex fejlesztése (Öfp2 - 13.2 fejezet)
Az ivóvízbázisok védelme, a vízkészletek, a talajok továbbá a természetes élővilág és a tájak megőrzése, a környezetbiztonság növelése	+++	a vízgazdálkodás, a közműfejlesztés (Tf4 – 12.4.2. fejezet), a talaj- és földvédelemmel összefüggő célok (Tf4 – 12.4.4. fejezet), a biológiailag aktív területek és védett területek hálózatosságának erősítése (Tf4 – 12.4.6. fejezet), a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (Tf4 – 12.4.7. fejezet)
Helyi erőforrásokra és rendszerekre is támaszkodó energiaellátás, energiabiztonság, a kiszolgáltatottság csökkentése	+++	Az energiagazdálkodás fejlesztésének célkitűzései (Tf4 – 12.4.1. fejezet)
A vidéki életminőség javítása, a vidéki gazdaság több lábra állítása	+++	Térségi specializáció Pest megye hátrányos és leszakadó térségeiben (Gd4 – 11.4.2. fejezet)
A város és vidéke szoros kapcsolatának helyreállítása	++	Térségi specializáció Pest megye hátrányos és leszakadó térségeiben (Gd4 – 11.4.2. fejezet)
	++	Budapest tervezett fejlesztendő „kapui” operatív céljai (Tf2 – 12.2. fejezet)
	+++	Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, várostérségi tervezés meghonosítása (Tf3 - 12.3. fejezet)

+++ : PM TFK hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : PM TFK tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : PM TFK említést tesz róla

0: Nincs kapcsolat a célok között

Az elemzésből megállapítható, hogy PM TFK céljainak megvalósulása segíti a Nemzeti Vidékstratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Duna Régió Stratégia (EDRS) (2011)

Az Európai Bizottság 2009 októberében felkért 14 országot a stratégia készítésében való közreműködésre. az érintett tagállamok a Duna fenntartható fejlesztésére vonatkozóan 2009-ben közös együttműködési nyilatkozatot fogadtak el Ulmban. Elsősorban a Duna által érintett EU tagállamokra helyezve a hangsúlyt, azonban stratégiai partnerként bevonva a folyó mentén elhelyezkedő nem uniós országokat egyaránt. A Duna Régió Stratégia készítésének célja, hogy a 2014-ben induló új költségvetési periódusban a Duna makrorégió már közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerüljön meghatározásra.

Az EDRS 11 cselekvési területet ölel fel az alábbi témák alapján:

- A közlekedés és az energiahálózatok fenntartható fejlesztése;
- Környezet- és vízvédelem;
- Társadalmi és gazdasági helyzet javítását célzó fejlesztések;
- Az irányítási rendszer fejlesztése.

A magyar Duna térségre vonatkozó átfogó cél: „A Duna integráló szerepének erősítése fenntartható fejlesztéssel”. A stratégia célrendszere három prioritás köré szerveződik:

- A Duna térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően;
- Fenntartható gazdaságfejlesztés;
- A Duna térségi identitás és együttműködés erősítése.

A célrendszer négy horizontális intézkedést tartalmaz:

- A Duna-térség területi kohéziójának elősegítése;
- A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése;
- Az EU egységes piacának elősegítése;
- Kutatás-fejlesztés és innováció elősegítése.

PM TFK, mint érintett megye, kiemelt hangsúlyt helyez a Duna Régió Stratégia megvalósítására. A TFK 14 stratégiai célja közül az egyik célzottan Pest Megye Duna stratégia megvalósítására irányuló célokat fogalmaz meg —Öf1 stratégiai cél—. Az Öf1 operatív céljai közvetlenül illeszkednek az EDRS célrendszeréhez, a megfogalmazott horizontális szempontjaihoz, stratégiai prioritásaihoz. Az EDRS célkitűzései közül a klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése, Duna-térség területi kohéziójának elősegítése vannak szoros kapcsolatban Öf1 célkitűzéseivel.

Bár a DRS területi dimenziója (a stratégia a Duna vízgyűjtő egészére vonatkozik) messze túlmutat Pest megye határain, e horizontális szempont fokozott figyelembe vételére a megye környezeti érzékenysége miatt is szükség van, hiszen a klímaváltozás környezeti hatásai napjainkban is megfigyelhetők, elsősorban a vízháztartás tekintetében (talajvízszint-csökkenés, elsivatagosodás).

A prioritások és célok közül közvetlenül elsősorban a természeti környezet értékeinek védelme, az élelmiszerellátás biztonsága és a térségi közlekedés javítása, amelyek környezetre gyakorolt pozitív vagy negatív hatásaik révén a leghangsúlyosabban befolyásolják a megye környezeti állapotát.

2.2.2. Kapcsolódás környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumokhoz

III. Nemzeti Környezetvédelmi Program

Az országgyűlés 2009. decemberében elfogadta a **III. Nemzeti Környezetvédelmi Programot** [96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról]. Magyarország környezeti fenntarthatóság elvéhez kapcsolódó 2009-2014 időszakra vonatkozó célkitűzéseit a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program tartalmazza.

A **NKP III. fő célkitűzése** a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához való hozzájárulás biztosítása.

Ennek elérése érdekében az **alábbi átfogó** célkitűzéseket tartalmazza a NKP III.:

1. A települési élet- és környezetminőség javítása
2. Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése
3. A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése
4. A környezet-biztonság javítása

Az NKP III. átfogó céljainak megvalósítását 9 tematikus akcióprogram (TAP) szolgálja.

A NKP III és Pest Megye Területfejlesztési Koncepciójában megfogalmazott operatív célok az alábbi módon kapcsolódhatnak:

NKP III. célok	illeszkedés	PM TFK célok
1.TAP: A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése		
1.1. Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás	++	Környezeti nevelés a környezettudatosság érdekében. (Tf4 – 12.4.6 fejezet) Olyan intézményrendszer kialakítása, mely képes elősegíteni a tudás generálását és megosztását, adaptálását.(Tm2 – 10.2 fejezet), mely biztosítja az élethosszig tartó tanulást (Tm4 - 10.4 fejezet). Tudatos fogyasztói magatartások kialakítása a fogyasztók informálásával, oktatásával attitűdváltásával (Gd1 - 11.1.3.3 fejezet). Lakossági-, közületi- és gazdasági energiafelhasználás szemlélet változtatása (Tf4 - 12.4.1 fejezet). Lakossági szemléletformálás, amely kiterjed a tudatos vásárlásra és fogyasztásra. Környezeti nevelés, lakossági szemléletformálás a környezettudatos fogyasztói viselkedés érdekében. (Tf4 - 12.4.5 fejezet).
1.2. Környezettudatos termelés és fenntartható fogyasztás	++	A helyi gazdaság megújítása a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésével. (Gd1 - 11.1.2.2 fejezet) A „zöldtechnológiákat” fejlesztő vállalatok letelepítése (Gd1 - 11.1.2.3 fejezet) zöld energia előállításával (Tf4 - 12.4.1 fejezet). Az egészségipar, s annak rendszerré fejlesztése fejlesztésének fokozása –

		<p>egészségügyi ellátás, prevenció, wellness, balneológia, rekreáció ökoturizmus- (Gd1 - 11.1.3.6 fejezet)</p> <p>A termelés és az építkezések globális környezetre gyakorolt hatásának csökkentése. Környezetbarát technológiák fejlesztésének ösztönzése. (Gd1 - 11.1.3.7 fejezet) A térség ökológiai rendszerhez igazodó gazdasági és turisztikai struktúrák kialakítása, környezeti adottságoknak megfelelő tájgazdálkodás kialakítása, egészséges élelmiszerek előállítására képes élelmiszer-feldolgozó ipar, geotermikus energia hasznosítása a kertészetben, ökogazdálkodás módszereinek elterjesztése. (Gd4 - 11.4.2.4 fejezet)</p>
1.3. Környezeti információhoz való hozzáférés	++	<p>A térségi integritás erősítése az intézményi kapcsolatok fejlesztésével – regionális tudásközpont létrehozása (Tm2 - 10.2 fejezet)- Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása (Tf4 - 12.4.1 fejezet) Társadalmi tájékoztatás a tudatos vízgazdálkodási szemléletről. (Tf4 - 12.4.2 fejezet) Térségi immissziós monitoring-hálózat kiépítése (Tf4 - 12.4.3 fejezet) Hulladékgazdálkodási adatbázis létrehozása (Tf4 - 12.4.5). Árvízvédelmi előrejelző, monitoring rendszerek továbbfejlesztése (Öfp1 - 13.1 fejezet)</p>
1.4. A turizmus környezeti hatásainak felmérése, tudatosítása	+	<p>A nemzeti kulturális és épített örökség megőrzése és ökoturizmus bővítése (Gd1-11.1.3.6. fejezet)</p>
2. Éghajlatváltozás		
2.1. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése (energiagazdálkodás, közlekedés, mezőgazdasági és erdőgazdasági kibocsátás csökkentése)	++	<p>A Fejlt. Koncepció kiemelt célja a klímaváltozás hatásaira való felkészülés. Az energiagazdálkodás (Tf4 - 12.4.1. fejezet), az erdőgazdaság (Gd1- 11.1.3.4. fejezet) célkitűzései és közvetve a mezőgazdaság célkitűzései is (Gd1 – 11.1.3.3) az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenését irányozzák elő. A Homokhátság komplex fejlesztésénél szintén szerepelnek a klímaváltozás hatásainak ellensúlyozására vonatkozó célok (Öf1 – 13.2. fejezet)</p>
2.2. Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	+++	<p>Az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést szolgálja a zöldfelületekkel tagolt településszerkezet kialakítása, a városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése (Tf3 – 12.3.5. fejezet), a főváros környéki „green-belt” megőrzése (Tf3 – 12.3.3. fejezet), a biológiailag aktív felületek megőrzése (Tf4 – 13.4.6 fejezet), a Duna vízgyűjtőjén és a Homokhátságban a klímaváltozásra való felkészülés (Öf1 – 13.1.</p>

		fejezet, Öf2 – 13.2. fejezet), az erdőknek klímaváltozás hatásainak csökkentésében betöltött szerepük segítségét (Gd1– 11.1.3.4. fejezet) előírányozott célok,
2.3. Ózonkárosító anyagok kibocsátásának csökkentése	++	CO ₂ -kibocsátás csökkentése,(Gd1 - 11.1.3.7 fejezet)
3. Környezet és egészség		
3.1. Beltéri levegőminőség	0	Nem fejlesztési típusú program
3.2. Biológiai allergének	+++	Parlagterületek visszaszorítása, újra művelés alá vonására (Tf4 – 12.4.4. fejezet) irányuló célkitűzés Invazív allergén növények elterjedésének megakadályozása (Tm3 — 10.3. fejezet) vektorok által közvetített megbetegedések, fertőzések megakadályozása (Tm3 — 10.3. fejezet)
3.3. A vízminőség és egészség	+++	Kitermelt vizek vízkezelésének és vízminőségi elvárások biztosíthatósága (Tf4 -12.4.2. fejezet)
3.4. Élelmiszerbiztonság	+++	Magas hozzáadott értékű és feldolgozottági fokú, egészséges élelmiszerek előállítása (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet)
3.5. Klíma és egészség	+++	A társadalmi megújulás átfogó célon belül, a klímaváltozás miatt kialakuló és erősödő egészségügyi hatások kivédésére irányuló célkitűzések (Tm3 —10.3. fejezet)
3.6. Környezet-egészségügyi információs rendszer	+++	A Tf 4 stratégiai célkitűzés megvalósítását szolgáló feladatok között szerepel a környezet-egészségügyi monitoring és jelentési rendszer kialakításához megyei információs rendszer kifejlesztése
4.TAP: Települési környezetminőség		
4.1. Településfejlesztés, -rendezés és környezetvédelem	+++	A Tf-3 stratégiai cél teljes egészben e terület fejlesztési irányait tartalmazza.
4.1.1. Környezeti szempontok érvényesítése a településfejlesztésben és a településrendezésben	+++	A hosszú távon kívánatos térszuktúra kialakításának operatív céljai (Tf3 – 12.3.1 fejezet), a területfelhasználás tervezése követelményeinek operatív céljai (Tf3 – 12.3.3. fejezet)
4.1.2. Települési zöldfelület	+++	zöldfelületekkel tagolt településszerkezet kialakítására, a városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése (Tf3 – 12.3.5. fejezet), a főváros környéki „green-belt” megőrzésére (Tf3 – 12.3.3. fejezet), új zöldfelületek kialakítása, meglévők növelése, meglévő zöldfelületek intenzitásának fejlesztése (Tf4 – 12.4.6. fejezet) célkitűzések
4.1.3. Épített környezet	+++	a területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása célkitűzés (Tf3 – 12.3.5. fejezet)
4.2. A települések levegőminőségének javítása	+++	A Tf4- 12.4.3. fejezet környezeti levegő jó minőségének megőrzésére irányuló operatív

		célok
4.3. A zajterhelés csökkentése	+++	A nagyforgalmú országos utak tervezett nyomvonalain a várható zaj- és rezgés terhelésének mérséklése, legalább szinten tartására irányuló célkitűzés (Tf4 – 12.4.3. fejezet)
	+++	az országos és térségi repülőterek zajhatása elleni védekezés, zajcsökkentő eljárások további bevezetésének támogatása (Tf4 — 12.4.3. fejezet és G3 — 11.3 fejezet)
4.4. Közlekedés és környezet	++	Tf1 és Tf2 stratégiai célok megvalósítása egyes környezeti zajjal terhelt belterületi, zajtól védendő területek terhelésének csökkenését is eredményezi
4.5. A települési közszolgáltatások és környezetvédelem	+++	A Tf4 stratégiai cél vízminőségvédelemre és a szennyvízelvezetés és -kezelés fejlesztésére irányuló célkitűzései
5.TAP: A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem		
5.1. A természeti és táji értékek védelme	+++	Az ökológiai térszerkezet fejlesztésének célkitűzései (Tf4 – 12.4.7. fejezet), a Duna természetes élővilágának védelmének és a Duna- menti területek természetvédelmének célkitűzései (Öf1 – 13.1. fejezet)
5.2. Természetvédelmi őrzés, kezelés, fenntartás	+	Az erdőgazdálkodás során célként kitűzött, az inváziós fajok elterjedésének megakadályozása, a természetvédelem érdekeit is szolgálja (Gd4 — 11.1.3.4. fejezet)
5.3. Károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése	+++	Patakok, kis vízfolyások rendezetté tétele (Tf4 12.4.2. fejezet) Tájsebek rehabilitása, rekultiválása (Gd1 — 11.1.3.3. fejezet, 9.7. fejezet) A bezárt vagy bezárandó hulladéklerakók rekultivációjának mielőbbi elvégzése. Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (Tf4 — 12.4.5. fejezet)
	+++	Kavicsbányászat okozta tájsebek, okozta környezeti konfliktusok kezelésére irányuló célkitűzések (Tf4 — 12.4.2. fejezet)
5.4. A természetvédelem feltételrendszerének javítása, ezen belül: Bemutatás, szemléletformálás, ökoturizmus	++	Az ökoturizmus fejlesztésére irányuló célkitűzések a turizmus fejlesztésén belül (Gd1- 11.1.3.6. fejezet), a megye egyes hátrányos és leszakadó térségeiben (Gd4 – 11.4.2. fejezet) és a
6.TAP: Fenntartható terület- és földhasználat		
6.1. Területrendezés és környezetvédelem	+++	A Tf3, a Tf4, az Öf1 és Öf2 stratégiai célok célkitűzései (12.3., 12.4., 13.1. és 13.2. fejezetek)
6.2. Ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás		a megye építőanyag-iparának fejlesztése, különös tekintettel a rendelkezésre álló nyersanyagforrásokra való fokozottabb építésre (Gd1 – 11.1.3.7. fejezet),
6.3. Talajok védelme és fenntartható használata	+++	A Tf4 statégiai cél talaj és földvédelemmel összefüggő célkitűzései (Tf4 – 12.4.4.

		fejezet),
6.4. Környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat	+++	a mezőgazdálkodás során az egyes tájegységek termőhelyi adottságaira építő fejlesztés (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet), a mezőgazdasági területek agro-ökopotenciáljának megőrzése és növelése érdekében a területre legalkalmasabb művelési ág megválasztása (TF4 – 12.4.4.fejezet)
6.5. Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	+++	A fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása a tájgazdálkodás sokoldalú lehetőségének kihasználására irányuló célkitűzés (Gd1 -11.1.3.4. fejezet)
7.TAP: Vizeink védelme és fenntartható használata		
7.1. Vizeink „jó állapotának” elérése: vízgyűjtő gazdálkodási tervezés és monitoring	++	Nem megyei területfejlesztési koncepció témaköre, de a TFK említést tesz róla. A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések szolgálják vizeink „jó állapotának” elérésére vonatkozó cél megvalósítását is (Tf4 — 12.4.2. fejezet)
7.2. Stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezetben tartalmazza a TFK, ezek között a vízbázisok védelmére irányuló célkitűzéseket (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
7.3. Területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és elhárítás	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezetben tartalmazza a TFK, ezek között az árvizek és belvizek elleni védelemre irányuló célkitűzéseket (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
7.4. Kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása	+++	A NKP III Ráckevei-(Soroksári)-Duna-ágot a kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek között nevesíti. PM TFK operatív céljai között szerepel a RSD környezeti megújítási programjának folytatása, a szennyezett iszap eltávolítása, a vízminőség javítását szolgáló komplex programok megvalósítása, a vízpart revitalizációja (Gd4 — 11.4.2.5. fejezet).
8.TAP: Hulladékgazdálkodás		
8.1. Megelőzés	+++	azoknak a fejlesztéseknek, intézkedéseknek a preferálása, amelyek elősegítik a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését (Tf4 — 12.4.5 fejezet)
8.2. Hasznosítás	+++	A hulladékgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezetben tartalmazza PM TFK, ezek között a hulladékok hasznosítására irányuló célkitűzéseket (Tf4 – 12.4.5. fejezet)
8.3. Ártalmatlanítás	+++	A hulladékgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezetben tartalmazza PM TFK, ezek között a hulladékok ártalmatlanítására irányuló irányuló célkitűzéseket (Tf4 – 12.4.5. fejezet)
8.4. Hulladékgazdálkodási tervezés	++	Alapvetően nem megyei területfejlesztési

		koncepció témaköre, de a TFK hulladékgazdálkodásra vonatkozó célkitűzései szolgálják a cél elérését. (Tf4 — 12.4.5. fejezet)
9.TAP: Környezetbiztonság		
9.1. Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás	++	Helyzetértékelés, továbbá a TFK talaj- és földvédelemi és hulladékgazdálkodási célkitűzései foglalkoznak a témakörrel, a TFK célkitűzéseket is megfogalmaz ezzel kapcsolatban. (Tf4 — 12.4.4. és 12.4.5. fejezetek)
9.2. Környezeti kármentesítés	++	Helyzetértékelés, továbbá a TFK talaj- és földvédelemi és hulladékgazdálkodási célkitűzései foglalkoznak a témakörrel, a TFK célkitűzéseket is megfogalmaz ezzel kapcsolatban. (Tf4 — 12.4.4. és 12.4.5. fejezetek)
9.3. Kémiai és sugárbiztonság	+++	A megyei témakörben érintett létesítményei hulladékkezeléssel foglalkozó létesítmények, így a hulladékgazdálkodási célkitűzések között található témakörhöz kapcsolódó célkitűzések (Tf4 — 12.4.5. fejezet)

+++ : PM TFK hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : PM TFK tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : PM TFK említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

Megállapítható, hogy Pest Megye területfejlesztési Koncepciójának és a NKP III célkitűzései összhangban állnak, a megfogalmazott célok egymást erősítve segítik a hatékony megvalósulásukat.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégia (NFFS) (2007)

Az NFFS valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmasítható jövőképek megfelelő eszközrendszerrel és reformkeretetet vázol fel.

NFFS célok	illeszkedés	PM TFK célok
A természeti értékek védelme, (a természetes ökoszisztémák működőképességének megőrzése)	+++	a biológiailag aktív területek és védett területek hálózatosságának erősítése (Tf4 – 12.4.6. fejezet), az ökológiai térszerkezet fejlesztésének célkitűzései (Tf4 – 12.4.7. fejezet),
	+++	a Duna természetes élővilágának védelmének és a Duna- menti területek természetvédelmének célkitűzései (Öf1 – 13.1. fejezet)
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (Öfp2 - 13.2 fejezet)
Az éghajlatváltozás veszélyét erősítő tevékenységek visszaszorítása és felkészülés a klímaváltozásra, (az üvegházhatású gázok légkörbe való kibocsátásának csökkentése, zöldfelületi rendszerek kialakítása, vízvisszatartás, a vízmegtartó képesség növelése,)	+++	a zöldfelületekkel tagolt településszerkezet kialakítására, a városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése (Tf3 – 12.3.5. fejezet), a főváros környéki „green-belt” megőrzésére (Tf3 – 12.3.3. fejezet), a biológiailag aktív felületek megőrzését (Tf4 – 13.4.6 fejezet),

A fenntartható vízgazdálkodás kialakítása (VKI szerint felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba hozása, vizes és vízi élőhelyek védelme, rehabilitációja, árvízi biztonság növelése, a táji adottságoknak megfelelő gazdálkodási formák kialakítása)	+++	a Duna vízgyűjtőjén és a Homokhátságban a klímaváltozásra való felkészülésre irányuló célok (Öf1 – 13.1. fejezet, Öf2 – 13.2. fejezet),
	+++	az erdőknek klímaváltozás hatásainak csökkentésében betöltött szerepük segítségét (Gd1 11.1.3.4. fejezet) előírányzott célok,
	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
	+++	Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása, továbbá természetes élővilágának védelme (Öf1 – 13.1. fejezet)
	+++	A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, vízutánpótlás, vízvisszatartás (Öf2 – 13.2. fejezet)

+++ : PM TFK hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : PM TFK tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : PM TFK említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

! : hiányzó kapcsolat

Az elemzésből megállapítható, hogy PM TFK céljainak megvalósulása segíti a Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) (2008-2025)

A NÉS a 2008-2025 időszakra határozza meg Magyarország középtávú klímapolitikáját. Három fő cselekvési irányt határoz meg:

- Az energiateljesítmény, ill. az éghajlatváltozásért felelős gázok kibocsátásának csökkentése, növekedésük megelőzése,
- Az éghajlatváltozás hatásai elleni védekezés, a következményekhez való alkalmazkodás,
- Az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítása, a klímatudatosság erősítése.

A PM TFK Helyzetfeltárásában jelentős hangsúlyt kap a klímaváltozással kapcsolatos problémák feltárása és az azokra adandó válaszok keresése.

NÉS célok	illeszkedés	PM TFK célok
Az energiateljesítmény, ill. az éghajlatváltozásért felelős gázok kibocsátásának csökkentése, növekedésük megelőzése	+++	a biológiailag aktív területek és védett területek hálózatoságának erősítése (Tf4 – 12.4.6. fejezet), az ökológiai térszerkezet fejlesztésének célkitűzései (Tf4 – 12.4.7. fejezet),
	+++	a Duna természetes élővilága védelmének és a Duna- menti területek természetvédelmének célkitűzései (Öf1 – 13.1. fejezet)
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (Öfp2 - 13.2 fejezet)
Az éghajlatváltozás hatásai elleni védekezés, a következményekhez való alkalmazkodás	+++	a zöldfelületekkel tagolt településszerkezet kialakítására, a városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése (Tf3 –

		12.3.5. fejezet), a főváros környéki „green-belt” megőrzésére (Tf3 – 12.3.3. fejezet), a biológiailag aktív felületek megőrzésére (Tf4 – 13.4.6 fejezet) irányuló célkitűzések erősítik a NÉS cél megvalósulását,
	+++	az erdőknek a klímaváltozás hatásai csökkentésében betöltött szerepük segítségét (Gd1 11.1.3.4. fejezet) előirányzott célok,
	+++	a Duna vízgyűjtőjén a klímaváltozásra való felkészülésre irányuló célok (Öf1 – 13.1. fejezet),
	+++	Homokhátságban a klímaváltozásra való felkészülésre irányuló célok, a térség vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, a klímaváltozás hatására a térségben az átlagnál nagyobb mértékű felmelegedés ellensúlyozására irányuló operatív célok (Öf2 – 13.2. fejezet),
A fenntartható vízgazdálkodás kialakítása (VKI szerint felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba hozása, vizes és vízi élőhelyek védelme, rehabilitációja, árvízi biztonság növelése, a táji adottságoknak megfelelő gazdálkodási formák kialakítása)	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
	+++	Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása, a Dunai vízgyűjtő-gazdálkodás – a jó ökológiai állapot elérésére, továbbá természetes élővilágának védelme (Öf1 – 13.1. fejezet)
	+++	A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, vízutánpótlás, vízvisszatartás (Öf2 – 13.2. fejezet)

- +++ : PM TFK hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között
 ++ : PM TFK tartalmazza, csak áttételes vagy gyenge a kapcsolat a célok között
 + : PM TFK említést tesz róla
 0 : Nincs kapcsolat a célok között
 ! : hiányzó kapcsolat

Az elemzésből megállapítható, hogy PM TFK céljainak megvalósulása segíti a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve

A víz más termékektől eltérően nem kereskedelmi termék, hanem örökség, melyet ennek megfelelően óvni, védeni és kezelni kell. Az Európai Unió 2000/60/EK számmal elfogadott Víz Keretirányelvben (VKI) határozta meg árvízvédelmi politika kereteit, amely a magyar jogrendbe 2003-2004 során került átültetésre. A VKI célkitűzése, hogy a vizek jó állapotát helyreállítsa, megőrizze. Ez a felszíni vizek esetében a kémiai állapoton túlmenően az ökológiai állapotot is jelenti, míg felszín alatti vizeknél a kémiai állapot mellett a mennyiségi állapotot veszi figyelembe. Indokolt esetben a jó állapotnál enyhébb célkitűzés is lehetséges, ekkor a jó potenciál elérése a cél.

Pest megye területét két az ország mindkét fő részvízgyűjtője (Duna, Tisza) érinti. Az ország 42 vízgyűjtőgazdálkodási alegységéből 6 alegység területe érinti a megyét: területe érinti:

- 1-7 Gerecse
- 1-8 Ipoly
- 1-9 Közép-Duna vízgyűjtő

- 1-10 Duna-völgyi főcsatorna
- 2-10 Zagyva
- 2-12 Nagykőrösi-homokhát

A 1127/2010. (V. 21.) számú kormányhatározattal került kihirdetésre Magyarország első vízgyűjtő-gazdálkodási terve.

VKI célkitűzései, intézkedései	illeszkedés	PM TFK célok
SZ1-4: A szennyvizek környezeti célkitűzéseket biztosító kezelése	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
CS1-2: Csatornázás vagy szakszerű egyedi szennyvíztisztítás és –elhelyezés megoldása	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
CS3: A meglévő csatornahálózatok kihasználásának növelése	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK- (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
CS4: A megfelelő szennyvízelvezetési rendszerek hosszútávú, biztonságos fenntartása	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
CS5: A keletkező szennyvíziszapok ártalommentes elhelyezésének, hasznosításának biztosítása	++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
TE1: A kommunális hulladékok megfelelő kezelése a felszín alatti vizek védelme érdekében	+++	A hulladékgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezetben tartalmazza a TFK-ban (Tf4 – 12.4.5. fejezet)
TE2: Ökológiai és vízminőségvédelmi szempontú belterületi csapadékvízgazdálkodás kialakítása	++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban, amely a csapadékvízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célokat is tartalmaz (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
TE3 Belterületről származó szennyezések csökkentése, hatásainak mérséklése	++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban, amely e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
PT1, 3: Ipari forrásból származó közvetlenszennyezések csökkentése a környezeti célkitűzések eléréséhez	+	„Elérhető legjobb technika” bevezetése (Tf4 – 12.4.3. fejezet). Közvetve az iparfejlesztésre szolgáló célkitűzések az ipari forrásból származó közvetlenszennyezések csökkentését is eredményezi (Gd1 – 11.1.3. fejezet, Tf4 – 12.4.3. fejezet),
PT2: A használt termálvizek felszíni vizekbe való bevezetésének korlátozása, jó gyakorlatának elterjesztése	+	Közvetve tartalmazzák a vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
TA1-3: Tápanyag és szervesanyag terhelések csökkentését szolgáló művelési mód és ág váltás ösztönzése	+	Közvetve tartalmazzák a mezőgazdaság fejlesztésére (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet)) és termőtalaj védelmére (Tf4 – 12.4.4. fejezet) irányuló célkitűzések.
TA5: Belvízrendszerek átalakítása tápanyag- és vízvisszatartás céljából	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.2. fejezet), továbbá a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezésére irányuló

		célkitűzések (Öf2 – 13.2. fejezet)
TA6: Az aszályok hatásának mérséklése	+++	A Homokhátság komplex fejlesztése (Öf2 – 13.2. fejezet)
TA7: Állattartó telepekről származó terhelések mérséklése	0/+	Nem jelenik meg a terfejl. Koncepció célkitűzései között (az egyes állattartó telepek témaköre nem a területfejlesztés léptéke). A szagmisszió és poremisszió csökkentésére irányuló célkitűzés szerepel a Tf4 célok között (12.4.3. fejezet)
FI: Jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztése	+++	A mezőgazdaság és vízgazdálkodás fejlesztésének célkitűzései között szerepel e cél megvalósítását erősítő célkitűzés.
KA1: Balesetszerű szennyezési események (beleértve az árvizeket is) megelőzése	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzéseket külön fejezet tartalmazza a TFK-ban, amely e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet), továbbá a Duna Stratégia megvalósításán belül az árvízvédelemre, katasztrófavédelemre irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
KA2-3: Veszélyes anyagok által okozott szennyeződések kiküszöbölése	0/+	Nem a TFK témaköre, de közvetve szerepel: „elérhető legjobb technika bevezetése”. (Tf4 – 12.4.3. fejezet)
KA4: Szakszerű kútkiképzés és jó állapotú kutak általánossá tétele	0	Nem jelenik meg a terfejl. Koncepció célkitűzései között (nem a területfejlesztés léptéke)
KA5: Közlekedésből származó szennyezések mérséklése	0/+	Közvetve tartalmazzák a fenntartható fejlődés biztosítására vonatkozó célok. (Tf4 – 12.4.3. fejezet)
KA6: Növényvédőszeres fenntartható használata	0/+	Közvetve tartalmazzák a mezőgazdaság fejlesztésére (Gd1 – 11.1.3.3. fejezet) és termőtalaj védelmére (Tf4 – 12.4.4. fejezet) irányuló célkitűzések.
HM1-3, 5-7, 9-10sz: Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotának javítása	++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet), továbbá a Duna Stratégia megyei megvalósítására irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
HA1-3sz: Ártér rehabilitáció, partmenti vízvédelmi zóna kialakítása	++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet), továbbá a Duna Stratégia megyei megvalósítására irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
DU1-4sz: A vízfolyások medrét érintő létesítmények üzemeltetése a hosszirányú átjárhatóság biztosításával, valamint az alvízszempontok figyelembevételével	+	a Duna Stratégia megyei megvalósítására irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
KKsz: Vízi utak ökológiai szempontú kialakítása és működtetése	+++	a Duna Stratégia megyei megvalósítására irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
FE1-3: Vízkivételek és tározás a vízkészletek megőrzésének figyelembevételével	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
FE4: Termálvizek és egyéb geotermikus céllal hasznosított vizek fenntartható használata, energetikai célra kivett felszín alatti vizek visszatáplálása	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.2. fejezet), továbbá az energiagazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.1. fejezet)

FE5: A felszín alatti víztestek mesterséges utánpótlásának vagy dúsításnak szabályozása	0	Nem jelenik meg a PM TFK célkitűzései között, nem a TFK témaköre
IV1: Ivóvízminőség-javítása az előírásoknak megfelelő állapotra	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
IV2-3: Ivóvízbázis védelmének megteremtése, az ellátásbiztonság növelése	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet)
VT1-3, VT9sz: Vizes élőhelyekre és természeti értékei miatt védett területekre vonatkozó intézkedések	+++	Az ökológiai térszerkezet fejlesztésére irányuló célkitűzések (Tf4 – 12.4.7. fejezet), továbbá a Duna Stratégia megyei megvalósítására irányuló célkitűzések (Öf1 – 13.1. fejezet)
VT4-6sz: Állóvizek, holtmedrek, mélyárterek vízszintszabályozására, vízpótlására vonatkozó intézkedések	++	A vízgazdálkodás, és közvetve a Homokhátság fejlesztésére irányuló célkitűzések e témakört is érinti (Tf4 – 12.4.2. fejezet, Öf2 — 13.2. fejezet)
VT7: A halas vizekre vonatkozó speciális intézkedések	0	Nem jelenik meg a PM TFK célkitűzései között, nem a területfejlesztési koncepció tárgyköre
VT8: Fürdőhelyekkel kapcsolatos speciális intézkedések	0	Nem jelenik meg a PM TFKcélkitűzései között, nem a területfejlesztési koncepció tárgyköre

+++ : PM TFK hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : PM TFK tartalmazza, csak áttételes vagy gyenge a kapcsolat a célok között

+ : PM TFK említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

Az elemzésből megállapítható, hogy PM TFK céljainak megvalósulása segíti a rész-vízgyűjtő gazdálkodási tervek céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

2.3. A TERV RÉSZCÉLJAINAK KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ KONZISZTENCIA VIZSGÁLATA, AZ ESETLEGES ELLENTMONDÁSOK FELTÁRÁSA

A következő táblázat a célrendszer konzisztencia vizsgálatának mátrixát mutatja:

Stratégiai célok	Tm: társadalmi megújulás				Gd: gazdaság dinamizálása				Tf: térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása				Öf	
	Tm1: A szociális biztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése	Tm2: Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása	Tm3: Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra	Tm4: Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése	Gd1: A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése	Gd2: Gazdasági húzóterseinek innovációs teljesítményének, versenyképes ségének, exportjának növelése	Gd3: Makroregionális logisztikai funkciók és a részervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében	Gd4: A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása	Tf1: Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrend szerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében	Tf2: A térség kohéziójának javítása a megye belső közlekedési kapcsolatrend szerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést	Tf3: Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése	Tf4: Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában	Öf1: Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása	Öf2: Homokhátság komplex fejlesztése
Tm1: A szociális biztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése		K0 T++ G+	K0/+ T+ G+	K0/+ T+ G+	K0/+ T0 G+	K0 T0 G+	K0 T0 G+	K0 T++ G+	K0 T0 G0	K0/+ T0 G+	K0/+ T0 G+	K0 T0 G0	K0 T0 G0	K0 T+ G+
Tm2: Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása	K0 T++ G0		K0 T++ G+	K0 T++ G+	K0/+ T+ G++	K0 T+ G++	K0 T0 G0	K0 T++ G++	K0 T0 G0	K0/+ T+ G+	K+ T0 G++	K0/+ T+ G+	K0/+ T0 G+	K0/+ T+ G+

Gd: gazdaság dinamizálása	Tm3: Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra	K0 T+ G+	K0 T++ G0		K0 T+ G+	K0 T+ G+	K0 T0 G+	K0 T0 G0	K0 T+ G+	K0 T0 G0	K0 T+ G0	K0 T+ G0	K+ T+ G+	K0/+ T++ G0	K0/+ T++ G0
	Tm4: Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrend szerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése	K0 T+ G+	K0 T++ G+	K0 T+ G+		K0 T+ G++	K0 T++ G++	K0 T0 G+	K0 T++ G++	K0 T0 G0	K0/+ T+ G0	K+ T+ G+	K0/+ T0 G+	K0/+ T+ G+	K0/+ T0 G+
	Gd1: A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése	K0 T0 G+	K0 T+ G0	K0 T+ G0	K0/+ T+ G+		K0 T0 G++	K0 T+ G++	K0 T++ G+	K0 T0 G+	K0 T+ G+	K0/+ T+ G0	K0/+ T0 G0/+	K0/+ T0 G0/+	K0/+ T0 G0/+
Gd2: Gazdasági húzóterseinek innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése	K0 T0 G+	K0 T+ G+	K0 T0 G0	K0 T++ G+	K0 T0 G+		K0 T0 G++	K0 T0 G++	K+ T+ G+	K0/+ T0 G+	K0/+ T0 G0	K0/+ T0 G0/+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0/+	

Tf: térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása	Gd3: Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében	K0 T0 G+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0	K0 T0 G0	K0 T+ G+	K0 T0 G0/+		K0 T0 G++	K0 T0 G++	K0 T0 G+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0	K0 T0 G0/+	
	Gd4: A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása	K0 T++ G+	K0 T++ G0/+	K0 T+ G0/+	K0 T+ G0	K0 T++ G0	K0 T0 G0	K0 T0 G0		K0 T0 G++	K0 T0 G++	K+ T0 G0	K+ T+ G0	K0 T+ G0	K0 T0 G0	
	Tf1: Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrend szerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében	K0 T0 G0	K0 T0 G0	K0 T0 G0	K0 T0 G0/+	K0 T0 G++	K0/+ T+ G++	K0 T0 G++		K0 T0 G+		K0 T+ G++	K+ T+ G++	K+ T0 G+	K0 T+ G0/+	K0 T0 G+
	Tf2: A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrend szerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést	K0/+ T0 G+	K0/+ T+ G+	K0 T+ G0	K0/+ T+ G0	K0 T+ G+	K0/+ T0 G+	K0 T0 G+		K0/+ T0 G++	K0 T+ G++		K+ T0 G++	K0/+ T0 G0/+	K0 T0 G+	K0 T0 G+

Öf	Tf3: Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése	K0 T0 G+	K0/+ T0 G0/+	K+ T+ G0	K+ T+ G0	K0/+ T+ G0	K0/+ T0 G0	K0 T0 G0/+	K0/+ T0 G0/+	K+ T+ G0/+	K+ T0 G0/+		K+ T+ G0/+	K0/+ T0 G+	K0 T0 G+
	Tf4: Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában	K0 T0 G0	K0/+ T+ G0	K+ T+ G+	K0/+ T0 G0/+	K0/+ T0 G0/+	K0/+ T0 G0/+	K0 T0 G0	K+ T+ G0/+	K+ T0 G0	K0/+ T0 G0	K+ T+ G0/+		K++ T0 G+	K++ T+ G++
	Öf1: Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása	K0 T0 G0	K0/+ T0 G0	K+ T++ G0/+	K0/+ T+ G0/+	K0/+ T0 G0	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0/+	K0 T+ G0	K0 T+ G0/+	K0 T0 G0/+	K0/+ T0 G+	K++ T0 G+		K0 T0 G0
	Öf2: Homokhátság komplex fejlesztése	K0 T+ G+	K0/+ T+ G+	K0/+ T++ G0	K0/+ T0 G+	K0/+ T0 G0/+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0/+	K0 T0 G0	K0 T0 G+	K0 T0 G+	K0 T0 G+	K++ T+ G++	K0 T0 G0	

++: Szoros, erős kapcsolat a célok között
+ : Gyenge kapcsolat a stratégiai célok között
0: Nincs kapcsolat a célok között
!: Ellentmondás a célok között

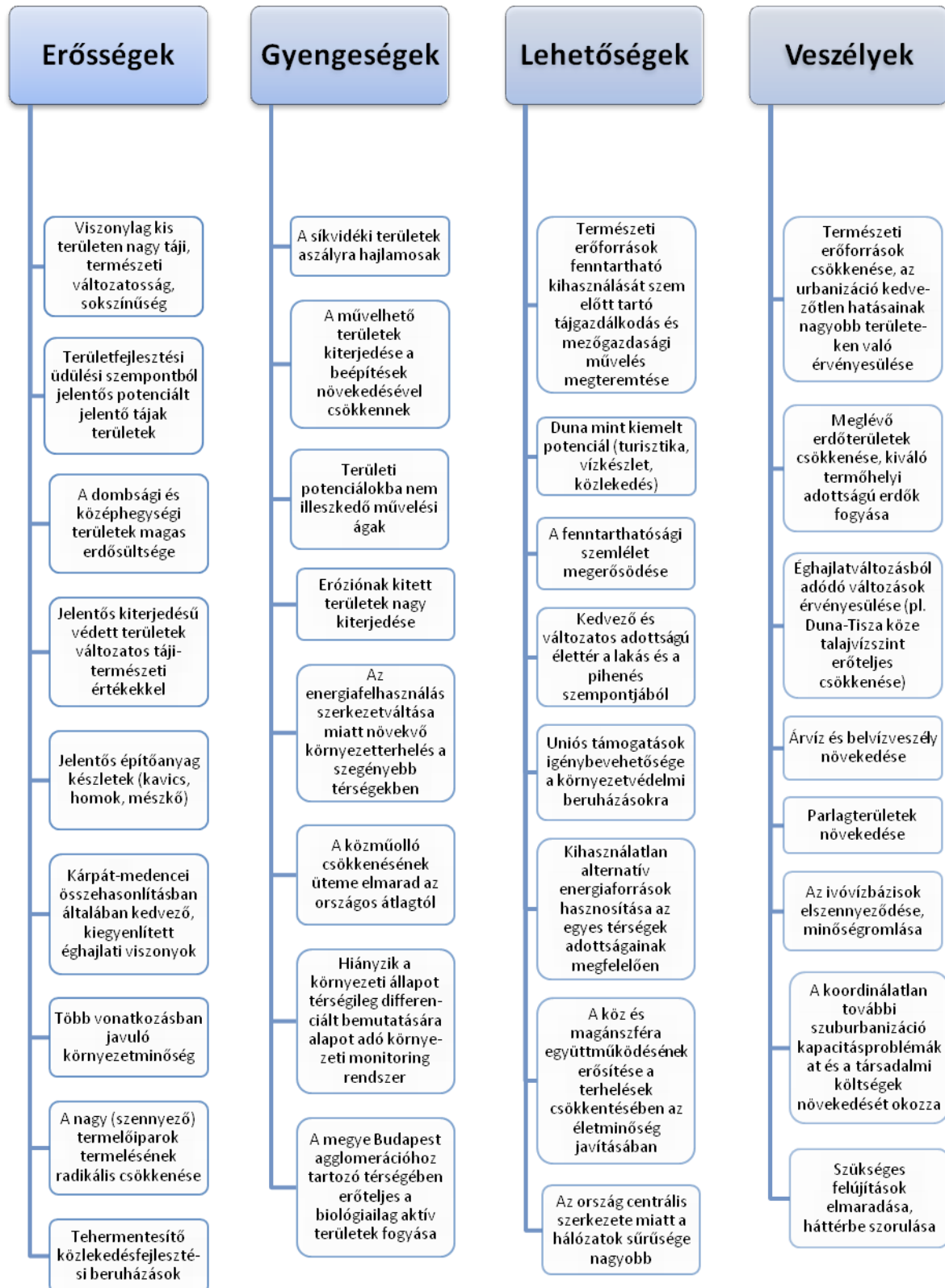
K: környezeti szempontból
T: társadalmi szempontból
G: gazdasági szempontból

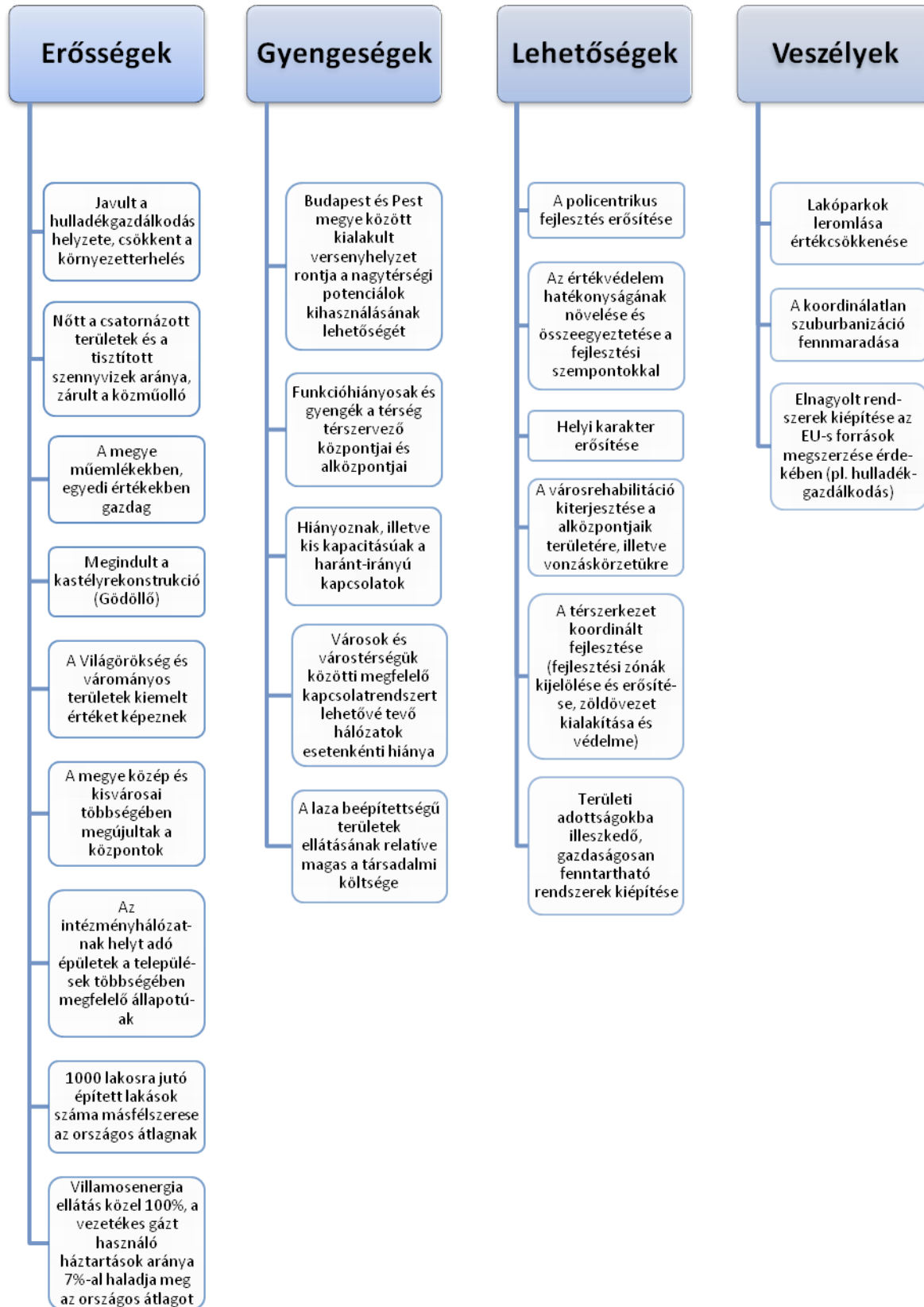
Az elemzésből megállapítható, hogy az egyes célok között ellentmondás nem áll fenn. A területi és ágazati célok összefüggő rendszert alkotnak.

2.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOTNAK A TERVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE

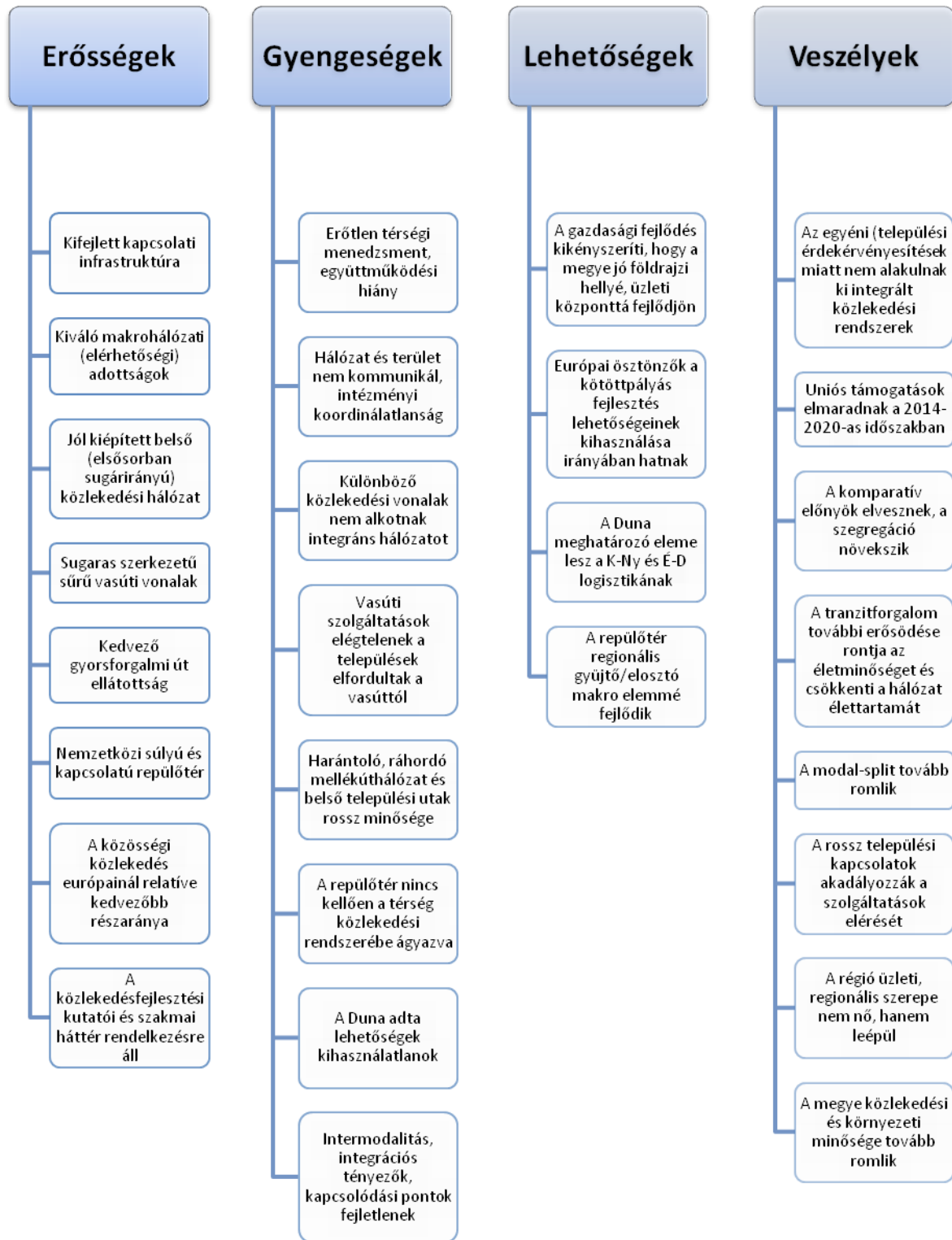
PM Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárása alapján a megye jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának a tervvel összefüggésben levő elemei az alábbiakban foglalhatók össze:

Természeti és települési környezet SWOT elemzés

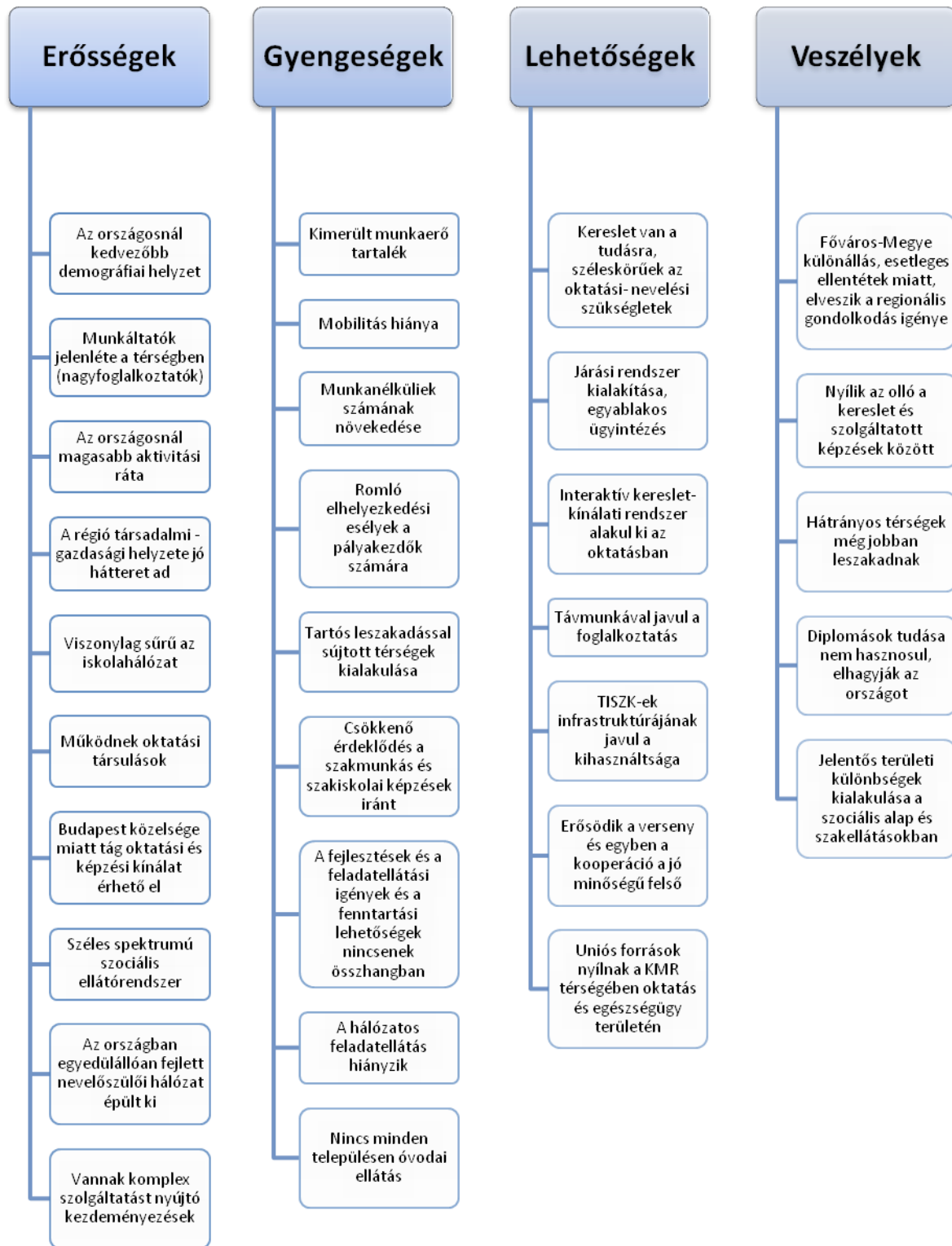

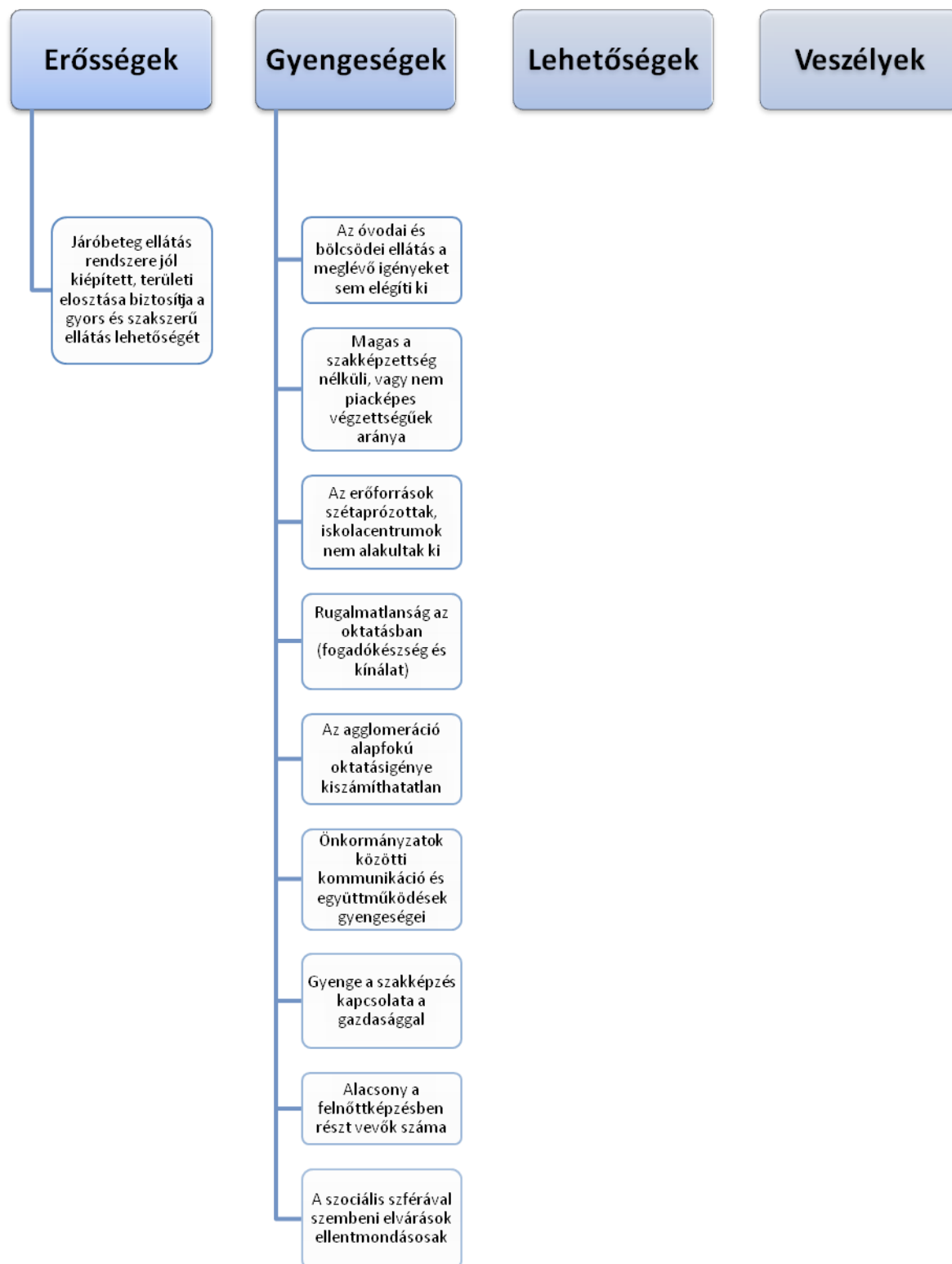

Közlekedési környezet SWOT elemzés

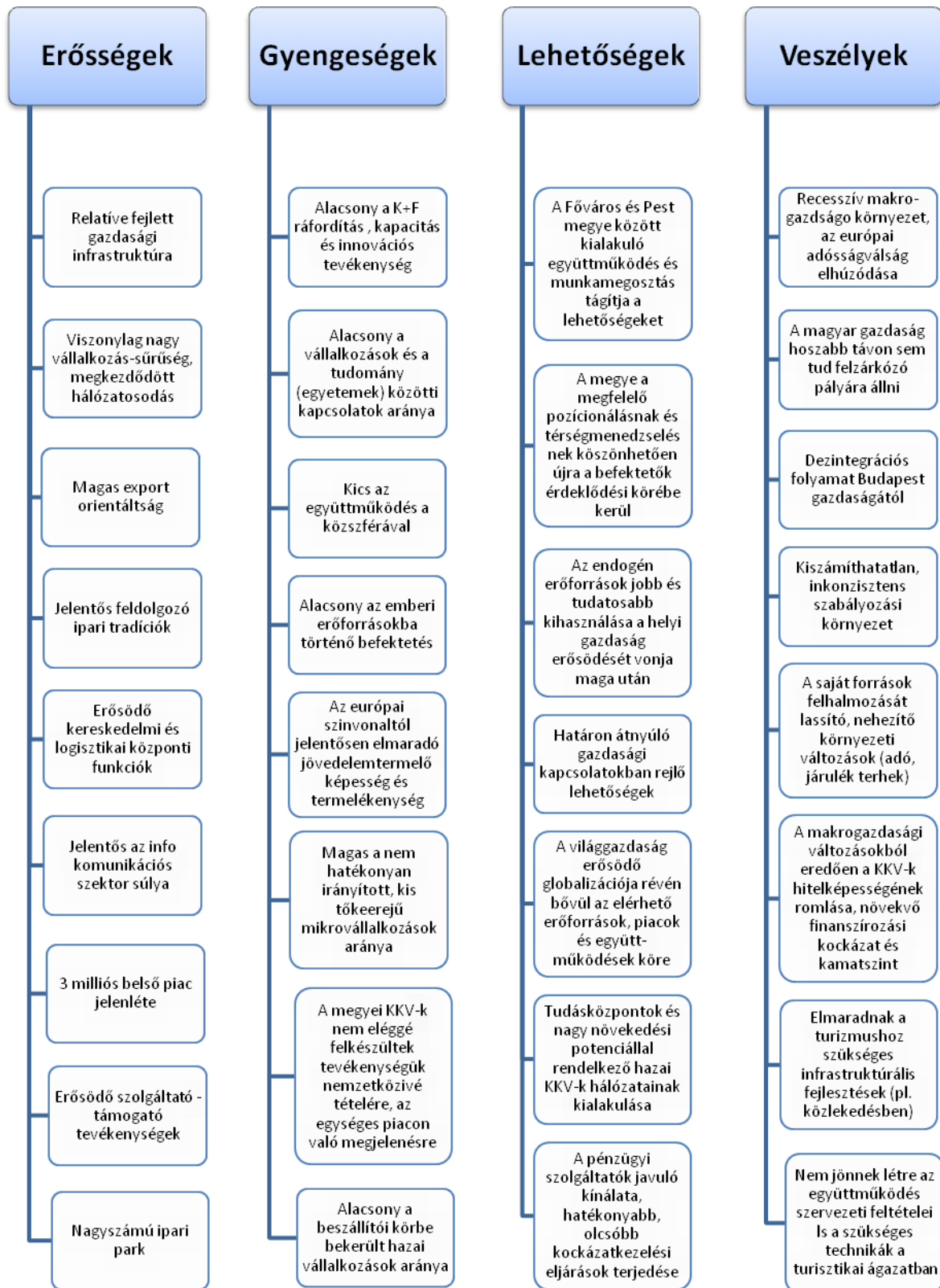

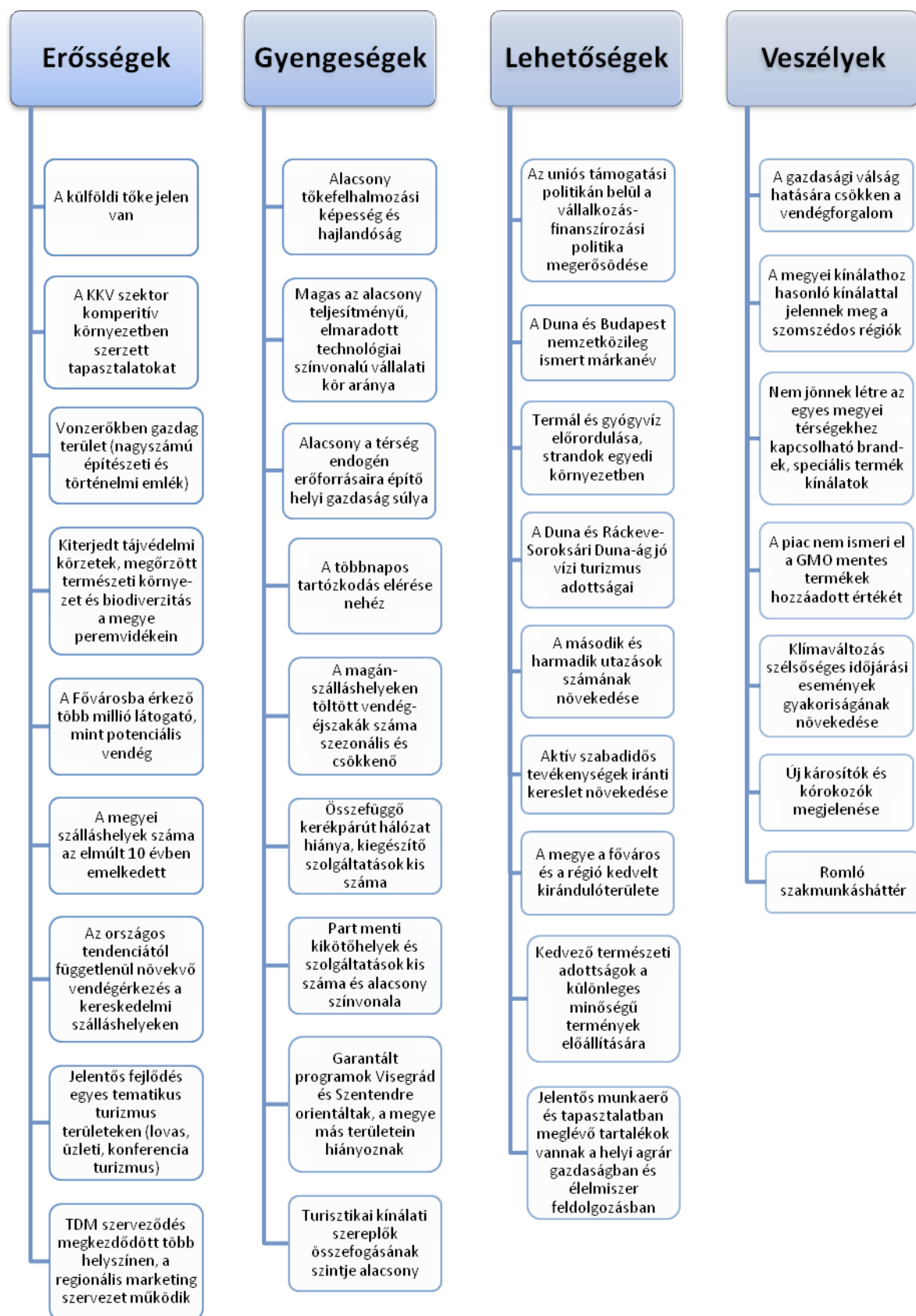
Társadalmi környezet és humán erőforrás környezet SWOT elemzés

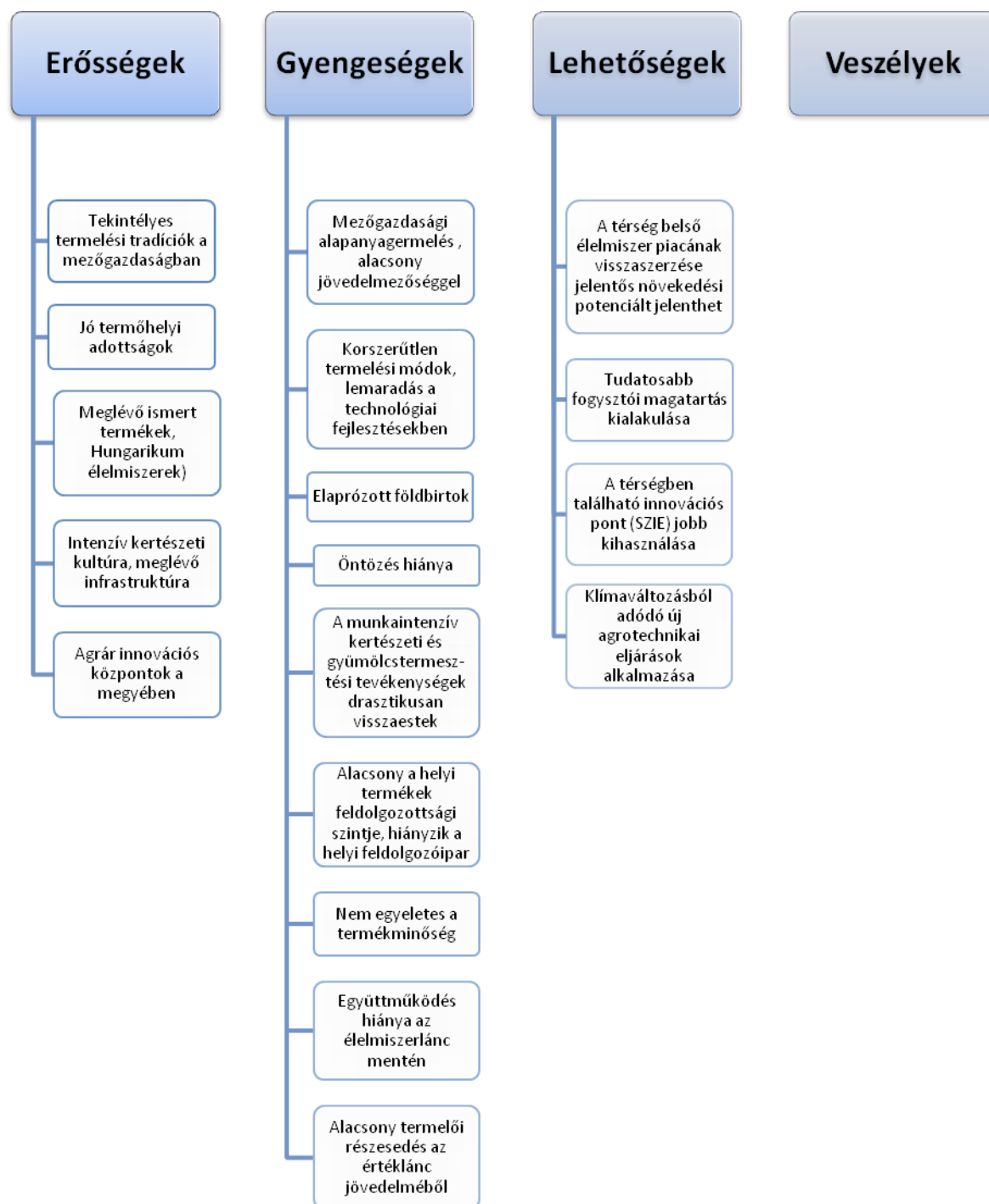

Gazdasági környezet SWOT elemzés

2.5. A TERVBEN JAVASOLT TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK KIJELÖLÉSÉVEL ÉS ÖVEZETEK LEHATÁROLÁSÁVAL KAPCSOLATOS AZON KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI JELLEMZŐK AZONOSÍTÁSA, AMELYEKRE A TERV VALÓSZÍNŰLEG JELENTŐS BEFOLYÁSSAL LESZ

A tervtípus jellegénél fogva — nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv— nem értelmezhető, mivel a terv nem tesz javaslatot térségi területfelhasználási kategóriákra és térségi övezetekre.

2.6. A TERV ÁLTAL FELTÁRT KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK ÉRTÉKELÉSE, ÉS A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOT VÁRHATÓ ALAKULÁSA ABBAN AZ ESETBEN, HA A JAVASLATOK NEM VALÓSULNÁNAK MEG

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A síkvidéki területek aszályra hajlamosak. A Homokhátság térségében a klímaváltozás hatására a térség vízgazdálkodási helyzete gyorsan romlik.

Területfejlesztési koncepció javaslata: A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése; Vízutánpótlás, vízvisszatartás. A megváltozott éghajlati feltételekhez való gazdálkodási formák elterjesztése. A mezőgazdasági termékszerkezet átalakítása A klímaváltozás hatására a térségben az átlagnál nagyobb mértékű felmelegedés ellensúlyozása.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Gyors ütemben folytatódik a térség elsivatagosodási folyamata. Ha az elsivatagosodás következtében csökken a területek növényzettel való borítottsága, ami talajdegregációs folyamatokat indít el (szélerózió). A parlagon hagyott területeken allergén gyomnövények megjelenése közegészségügyi problémákat is okoz.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Közvetlen hatás - a területen a megélhetési lehetőségek csökkennek, elnehezülnek, az életkörülmények romlanak, melynek következtében az aktív, mobilabb társadalmi rétegek a kedvezőbb feltételeket biztosító térségbe költöznek, a lakosság korösszetétele tovább romlik.

Közvetett hatás - Nem indulnak meg olyan speciális képzési programok, melyek a probléma megoldásához, végrehajtásához fontosak:

- Nem történik meg a humánerő célzott fejlesztése.
- Nem jön létre az intézményfejlesztése, a megfelelő jogi háttér kialakítása.
- Nem alakulnak ki a speciális társadalmi, szociális, infrastrukturális és ellátási problémamegoldási módszerek, eszközök.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az éghajlatváltozás következtében a felmelegedés hatására a területi és az időbeli szélsőségek fokozódnak, ez csökkenti a hasznosítható készleteket és növeli a külföldről érkező vizek mennyiségével szembeni kiszolgáltatottságot **mind a mezőgazdaságban, mind az erdőgazdálkodásban, mind a halászatban, mind az élelmiszeriparban.**

A kisvízfolyásokon tározás nélkül gyakorlatilag nem lesz felhasználható készlet a nyári időszakban öntözésre, ugyanakkor a vízvisszatartás egyébként sem kedvező hidrológiai feltételei romlanak, a növények gyökérzónája nem kap elegendő vizet.

Jelentősen növekedhet az öntözés és a halastavak vízigénye (ez elérheti akár az 50%-ot is), ugyanakkor ennek az igénynek a kielégítése a csökkenő vízkészletek miatt beavatkozások

nélkül nem biztosítható.). Tovább nehezebb az egyébként kívánatos öntözéses gazdálkodás feltételeinek megteremtése.

A meglévő erdők kiszáradnak, új erdőtelepítés szinte lehetetlenné válik, az erdőgazdálkodás ellehetetlenül.

A hagyományosan természetű növények nem élnek meg, új – ismeretlen – fajták termesztését kell bevezetni, új technológiát kell alkalmazni. Szélsőséges esetben összeomolhat a mezőgazdasági termesztés, termelés.

A biodiverzitás csökkenésével a helyi termelés-feldolgozás-fogyasztás egységét működtethető rendszerek ki sem alakulnak, a kialakulóban lévő rendszerek felborulnak. Romlanak a térségi önellátás és megélhetés feltételei.

Csökken a növénytermesztés, a feldolgozóipar súlya, a növénytermesztésben, a feldolgozó iparban foglalkoztatottak száma. Növekszik a munkanélküliek száma.

Nemcsak tovább gyengül a Pest megyei feldolgozóipar exportintenzitása, és Pest megye legfontosabb piacát, Budapestet is elveszítheti.

Nem valósul meg az innováció.

Pest megyében jelentős a hazai piaci, valamint az exportorientáció is megszűnhet, a szolgáltató szektor vállalkozásainak helyi értékesítést folytat része ellehetetlenül. A fejlődés leáll, sőt visszafordul, ami kereskedelem, valamint a szállítmányozás, raktározás ágazataira is kihat.

Az értékesítés (kiskereskedelem, „city logisztika”) a budapesti agglomeráció keresletét sem lesz képes kielégíteni.

A nagykereskedelem, a szállítmányozás, az ellátási lánc logisztika vagy a hazai gazdaság igényeit szolgálja ki továbbra is, de nem exportorientáltan, hanem importorientáltan fog működni.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A művelhető területek kiterjedése a beépítések növekedésével csökkennek

Területfejlesztési koncepció javaslata: A spontán, az ingatlanfejlesztői, beruházói érdekek által hajtott szuburbánizáció felváltása a tervezett, koordinált térségfejlesztésre. A városok indokolatlan szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása. Barnamezős területek priorizálása, a beruházások tervezésénél központilag segített helykiválasztással. Zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei és agglomerációs fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken legyen lehetőség. Zöldmezős beruházásoknál a takarékos helykiválasztás előtérbe helyezése.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Folytatódik, bár várhatóan kisebb mértékben, mint az elmúlt évtizedben, a mezőgazdasági termőterületek csökkenése. A városok szétterülése csökkenti a környezet fenntarthatóságát. A beruházói érdekeket túlzó mértékben előtérbe helyező területfejlesztések veszélyeztethetik a természeti értékeket.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A városok gyűrűjében engedélyezett, mégis kialakulása tekintetében spontán, megjelenésében heterogén és szélsőséges minőségű területhasználat jön létre, mind a munkahelyeket nyújtó, mind pedig a lakóterületeket teremtő fejlesztések esetében. A lakónépesség szegregációja folytatódik részben a városi életformából kimenekülő luxus-lakóparkok otthonteremtői, részben városi életformából kiszoruló, a féllegális külterületi lakásformára kényszerülő kitelepülők, illetve reménykedő bevándorlók között.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Pest megyében a területi kohézió elmaradása a versenyképességi célkitűzések megghiúsulását eredményezi. A gazdaság dinamizálása nem tud megvalósulni a térszerkezet újragondolása nélkül. A metropolisztérség újragondolása és szerkezeti átalakítása nélkül nem érhető el a pozícióváltás, sem a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása, sem a belső kapcsolatok erősítése.

A gazdaságterület-túlkínálat miatt a legtöbb esetben az ágazatok területeinek csökkenésével feleslegesen tovább romlik a mezőgazdasági beruházások aránya az országos átlaghoz képest, miközben a megyének jelentős potenciális piaca van a főváros közelsége miatt. Csökken az ágazatban foglalkoztatottak, növekszik a munkanélküliek száma.

A területek átstrukturálódása nem mindig jelent érdemi területfejlesztést, azaz, csak kevés esetben van jövedelemtermelő és versenyképesség-növelő hatása.

Sok esetben a meglévő mező-, vagy erdőgazdálkodási tevékenység is rendelkezik ugyanazzal vagy nagyobb jövedelemtermelő és versenyképesség-növelő hatással, és kisebb beruházási költséggel nagyobb hatékonyság volna elérhető.

A feldolgozóiparban a beruházások volumenindexében az eddigi jelentős visszaesés tovább folytatódik, növekszik a munkanélküliek száma, elmarad az innováció.

Pest megye jelentős mértékben a Főváros logisztikai és energetikai kiszolgáló övezetévé válik, ami annak ellenére nem vonzó perspektíva, hogy ez a funkció fontos szerepet játszik a megye gazdaságában most is.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Területi potenciálokba nem illeszkedő művelési ágak

Területfejlesztési koncepció javaslata: A mezőgazdasági területek agro-ökopotenciáljának megőrzése és növelése érdekében cél a területre legalkalmasabb művelési ág megválasztása

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A talaj minőségének további romlása. A természeti erőforrások nem hatékony kihasználása. Nem valósítható meg a fenntarthatóság.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Ha nem épül a helyi gazdaság helyi szaktudásra, vagy nem idézi elő annak fejlesztését, s ha a mezőgazdasági területek hasznosítása nem adottságainak leginkább megfelelő módon történik, akkor nem lesz hatékony és biztonságos a gazdasági tevékenység. A megélhetésnek nem lesz kiszámítható bázisa a helyi gazdaság, nem szolgálja a lakosság helyhez kötődését, nem biztosítja helyi társadalom felemelkedését. Létrejön az identitás-vesztés mind a lakóhellyel, mind pedig a munkával kapcsolatosan.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Kiegyensúlyozott, fenntartható térszerkezet nélkül, sem mint vonzó élettér, sem mint gazdasági erőközpont nem tud Pest megye a jelenlegi pozícióin javítani.

A jelentős beruházási és fenntartási költségek mellett nem növekszik a jövedelemtermelő képesség és a versenyképesség. Növekszik a termékek ára, csökken a piac.

Elmarad az innováció, a fenntartási költségek növekedése miatt csökken az ágazatban foglalkoztatottak száma.

A feldolgozóipar termelékenységének csökkenésével, a beruházások és a piac is csökken, az innováció elmarad; importból pótolta alapanyagokból készült termékek veszik át a hazai (magyar) termékek helyét.

A mezőgazdasági ágazatra épült szolgáltatási ágazatok megszűnnek vagy átalakulnak.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Erózióknak kitett területek nagy kiterjedése

Területfejlesztési koncepció javaslata: Az erózióknak kitett területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a talajok megkötésére, közte az erdősítésre vagy legalább a talajborítottságot biztosító cserje-, gyepszintű növényzet megtartására, telepítésére. Az erózióknak kitett és mezőgazdaságilag művelt dombosági területeken a talaj degradáció veszélyének csökkentése a cél a művelés szintvonalakkal párhuzamosan (lejtésirányra merőlegesen) végzésével vagy teraszozással

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Az erózió által károsodó területeken tovább csökken a termőréteg vastagsága, és tovább romlik a termőföld minősége.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A rossz minőségű föld, a kedvezőtlen termőhelyi adottság nem nyújt megélhetést az ott élőknek.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A klímaváltozás okozta káros hatások beavatkozás nélkül tovább fokozzák az erózió hatásait, aminek következtében mind a termesztésre alkalmas mezőgazdasági, mind az erdőgazdálkodásra alkalmas területek mérete csökken, a gazdálkodás nehezebbé, költségesebbé válik.

Havária esetek száma megnövekedhet, ami jelentős károkat okozhat.

A társadalom, gazdaság, környezet hármasság egysége tekintetében a környezetre helyezett hangsúly figyelmen kívül hagyása esetén folyamatosan romlana úgy a gazdaság, mint a társadalom fejlődésének feltétele

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Az energiafelhasználás szerkezetváltása a szegényebb térségekben

Területfejlesztési koncepció javaslata: Az energia felhasználás csökkentése illetve annak hatékonyságának növelése. A megye globális fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, megújuló energiák arányának növelése. A zöld energia előállítás, az annak felhasználását lehetővé tevő technológiák kifejlesztése, gyártása területén működő vállalkozások fejlesztéseinek kiemelt támogatása. A megújuló energiák széleskörű, komplex hasznosítása a területi adottságoknak megfelelően. Lakosság-, közületi-, és gazdasági energiafelhasználási szemlélet változtatása. Intelligens energiaellátó és elosztó hálózatok, decentralizált-, helyi energetikai rendszerek létrehozása, a meglévők átalakítása

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A légtérbe fajlagos több légszennyező anyagot juttató energiahordozók felhasználása következtében a hátrányosabb helyzetű térségekbe növekszik a levegő szennyezettsége. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának növekedése, üvegházhatás.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A térségben élők egészségi állapota romlik, a halandóság fokozódik, az élve születések száma csökken. Az egészségkárosodás nagyobb esélye miatt a lakosság munkaképessége csökken, a megbetegedések gyakorisága révén az ellátásra szorulóknak száma növekszik, mind nagyobb terhet jelentően a helyi- és az államháztartás számára.

Az energia-felhasználók (ipari, lakossági fogyasztók) tudatában nem történik meg a gazdaságosság és környezet védelmére eredményező szemléletváltás nem történik meg, s így az egyre drágább energiát továbbra is pazarló módon, a környezetet továbbra is terhelően használják.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Jelentős szerkezetváltásnak nélkül a gazdasági teljesítmény erősödése – a termelés, a vásárlóerő, az innováció és a tudástartalom növelése, a versenyképességet javító piaci pozíciók és lehetőségek kihasználása és kiszámíthatósága – elmarad, a gazdaság lemarad.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A közműhálózat csökkenésének üteme elmarad az országos átlagtól. A szennyvízgyűjtés és -kezelés problémájának megoldatlansága, valamint a keletkezett szennyvizek jelentős hányadának még ma is kezeletlenül a talajba szikkasztása.

Területfejlesztési koncepció javaslata: Szennyvízelvezetés fejlesztése, a rákötési arány drasztikus növelése és a szennyvíz-kezelés kapacitásának és a tisztításra kerülő szennyvizek növelése. A csatornázatlan települések esetében csatornahálózat kiépítése

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A közcatornába nem vezetett szennyvizek szennyezik a talajt, a földtani közeget, a felszín alatti vizeket. Mivel a megyében az ivóvíz döntő része felszín alatti kutakból származik, veszélyeztetik az ivóvízkészlet minőségét.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A környezetet érő elsődleges káros hatás, az ivóvízkészlet minőségének romlása kihat az élővilág, s benne az ember életfeltételeire. Az ivóvízkészlet minőségromlásával arányosan a helyi lakosság egészségi állapota is romlik, a területen állandó lakhellyel a jövő nemzedékének létfeltételei megkérdőjeleződnek.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A megye kedvező geográfiai-, logisztikai-, természeti-, demográfiai adottságait mellett is szükség van tudatos befektetés ösztönző politikára, azonban a környezet minőségének romlásával nem valósítható meg a helyi gazdaság erősítése.

Az agrárium jelenlegi teljesítménye tovább csökkenne, ami a helyi gazdaság más szegmenseiben is továbbgyűrűzne, így a szolgáltatások széles körében, a feldolgozóipari kapacitások leépülésében, a helyi termékek iránti kereslet csökkenése erősödne.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A megye Budapesti agglomerációhoz tartozó térségében erőteljes a biológiailag aktív területek fogyása

Területfejlesztési koncepció javaslata: Új zöldfelületek kialakítása, meglévők növelése. Meglévő zöldfelület intenzitásának fejlesztése és hálózatba szervezése. Szabad területekkel, zöldterületekkel és természetes átszellőzést biztosító zónákkal tagolt települések, városközpontok kialakítása

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Fokozódnak a klímaváltozás hatásai, a nagy burkolt felületű, beépített településrészekben fokozódik a hőszigetelhetőség.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A kedvezőtlen klimatikus életfeltételek költséges (intenzív hőszigetelésű, állandó hűtésű) lakás- és munkahely üzemeltetési formákat igényelnek. A tehetősek kihelyezik lakóhelyeiket a távolabbi zöldövezeti térségekbe, mely által a munkába járás távolsága megnövekszik, a közlekedéssel töltött idő növekszik, a regenerálódásra jutó idő csökken. A forgalom növekedésével a levegő szennyezettsége emelkedik, a stressz és a szennyezett levegő együtthatásaként az egészségkárosodás fokozódik. A városközponti zöldterületek hiánya a lakosság mindennapi rekreációs igényeit nem képes szolgálni. A városokban egyre inkább a költségesebb, zárt téri, teremsportok és művi környezetű „wellnessek” kínálata jön létre.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az innováció térnyerésének esélye csökkenne, a „zöld technológiákat” fejlesztő vállalatok letelepítése; az intelligens városok fejlesztésében aktív technológiai és szolgáltató cégek letelepítése, pilot-projektek indítása nehezkesebbé válna.

A magas hozzáadott értékű feldolgozóipar, a magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése, illetve a már működő vállalkozások további fejlesztéseinek elérése nem lehetséges megfelelő környezet nélkül. A feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások letelepítése; például a technológiai szolgáltatások (K+F+I, mérnöki szolgáltatás, ipari formatervezés stb.); a feldolgozóipari szolgáltatások (beszerzést, működést, karbantartást, javítást, gyártásfejlesztést, monitoring és ártalmatlanítást támogató szolgáltatások); valamint fogyasztói/ügyfélkapcsolati szolgáltatások bővítéséhez sok esetben szükséges a munkavállaló családjának – legalább – ideiglenes letelepítése, ami megfelelő környezetet feltételez. A klímaváltozás során fokozottabban terhelt településrészek környezetminőségének javítása nélkül az ilyen cégek letelepítése, illetve fejlesztése nehezkesebb, vagy lehetetlen.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Bár a megye területén a hulladékgyűjtés minden településen megoldott és bezárásra kerültek a korszerűtlen és környezetszennyező lerakók is, mégis az illegálisan lerakott hulladékok elterjedése tapasztalható.

Területfejlesztési koncepció javaslata: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása. Azoknak a fejlesztéseknek, intézkedéseknek a preferálása, amelyek elősegítik a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését. A hulladék felhasználási és újrahasznosítási arányának növelése. Lakossági szemléletformálás, amely kiterjed a tudatos vásárlásra és fogyasztásra, a hulladékok szelektív gyűjtésére már a háztartásokban, az újrahasznosított anyagokból készült termékek preferálására, a környezetbarát technológiák előnyben részesítésére.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A talaj, a földtani közeg, a felszín alatti vizek szennyezése, a vízbázisok veszélyeztetése. Kedvezőtlen tájképi hatás.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A lakosság fogyasztási szokásaiban, a jövő nemzedékének érdekeit is figyelembe vevő, a környezet megóvását előtérbe helyező szemléletében nem történik változás. Ha elmaradnak a preventív intézkedések, s a lakossági szemléletformálás nem jön létre, akkor az ökoszisztémában meginduló káros folyamatok károsan hatnak a társadalom egészségi állapotára is.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az innováció térnyerési esélyének csökkenése mellett romlana a helyi gazdaság hitelessége is.

A fenntartható mező- és erdőgazdálkodás, valamint a sokoldalú tájgazdálkodás lehetőségének csökkenése mellett ellehetetlenülhet a turizmus fejlesztésének néhány fontos alapja. Mind a biodiverzitás csökkenése, mind a vadállomány romlása, mind a negatív tájképi változás hatására a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások és feldolgozó ipar gazdasági teljesítménye csökkenne.

A tartózkodási idő folyamatos csökkenése a kereskedelmi szálláshelyeken, valamint a magán szálláshelyek vendégforgalmának és vendégéjszakák számának az elmúlt években tapasztalt csökkenő tendenciája folytatódna. A turizmus kedvező gazdasági hatásai megszűnnének.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A fővárostól DK-re levő kavics-bányatavaknak a térség vízháztartását megváltoztató hatása

Területfejlesztési koncepció javaslata: A környezeti konfliktus kezelése meghaladja a megye hatáskörét és lehetőségeit. A kavicsbányászat esetében körültekintőbben és központi (állami szintű) irányítással kellene a fenntartást, hasznosítást tervezni, kivitelezni.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Folytatódik a kavicsbányászatnak a térség vízháztartását megváltoztató hatása, amely következtében a talajvízáramlás a folyótól a kavicssteraszokon keresztül történik a vízállástól függően. A korábban nagy kavicsos területek kapillárisaiban megtartott vízkészlet a kisebb felületű, de mély tavakban gyűlik össze, csökkentve a Dunától távolabb lévő területek vízellátását. Talajba jutott szennyeződés esetén a bányatavak is jelentősen szennyeződhetnek a vízarámlástól függően. Megoldatlan marad a területek összehangolt rekultivációja, tájrendezése.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A termőterületek talajvízháztartásának romlásával romlanak a termelés feltételei, mely által a termelésből élők megélhetési költségei fokozódnak, az életkörülmények elnehezülésével a társadalmi problémák fokozódnak.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A bányászat nemcsak a termőföldek méretét csökkenti, hanem megváltoztathatja környezete vízháztartását is. A

korábban jó minőségű, jó vízellátású termőföldek a vízvisszatartása is romlik, az egyébként sem kedvező hidrológiai feltételű talajoké pedig tovább romlik, ezáltal csökken a termelékenység, valamint a termesztendő növények fajtája, minősége

A síkvidéki területek aszályosodási hajlamának lehetőségénél felsorolt gazdasági hatásokon túl romlanak a tavak üdülési, illetve egyéb rekreációs funkciójának lehetőségei. A turizmus kedvező gazdasági hatásai nemhogy erősödnek, hanem meg is szűnhetnek.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér üzemeltetésével együtt járó zajhatások

Területfejlesztési koncepció javaslata: Magyarország egy nagy forgalmúnak minősülő repülőtere (a műveletszám meghaladja az 50 000 művelet/év nagyságot) a megye területén üzemel. A konfliktus nemcsak a megye területét érinti (Budapest egyes kerületei is érintettek. A le- és felszálló repülőgépek zaja – különböző mértékben – a repülőtértől 30-40 km-re is zajterhelés növekedést okoz.) A környezeti konfliktus kezelése meghaladja a megye hatáskörét és lehetőségeit.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Környezeti zajtól védendő lakóterületeken környezeti zajhatás, egyes területrészekben határértéket meghaladó mértékben terheli a lakosságot.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Az érintett területek alkalmatlanokká válnak állandó emberi tartózkodásra. A már meglévő, elsősorban a zajhatástól védendő épületeken fokozott zajcsökkentést eredményező költséges megoldásokat kell alkalmazni. A szabadterben végezhető tevékenységek védhetetlenek, ez által a szabadtéri tevékenységek szempontjából a területek értékcsökkentek lesznek. A még be nem épült, igénybe nem vett területek használati értéke, lakóértéke redukálódik, melynek következtében vagy nem hasznosulnak, vagy számos társadalmi probléma kíséretében a szegényebb jövedelműek célterületévé válnak.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Pest megye, az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége a Férihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A nemzetközi repülőterek és vonzaskörzetük minden országban kiemelt jelentőséggel bírnak a gazdaságfejlesztés szempontjából, hiszen rendkívül nagy személy-és áruforgalmat bonyolítanak le, ehhez a szolgáltatások széles skálája kapcsolódik, s az értékteremtési folyamatok közül egyre több termelő- és feldolgozó kapacitás is ezekbe az övezetekbe összpontosul. Pest megye esetében ezeket a lehetőségeket bővíti, hogy a Budapest és a megye határán lévő repülőtér egy egyébként is rendkívül dinamikusan fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, hogy a vasúti és közúti kapcsolatrendszer, az autópályák, az M0-ás körgyűrű rendkívül kedvező fejlesztési és elérhetőségi feltételeket biztosítanak.

Mindezen adottságok kihasználására az érintett önkormányzatok, a megye és a főváros összefogásával, a gazdasági szereplőkkel történő intenzív együttműködéssel, kiemelt nemzeti szintű támogatással komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindításában érdekelt a várható zajhatások figyelembe vételével. A fejlesztések elmaradása nemcsak a közvetlenül érintett települések, hanem a megye, hanem az ország gazdasági erejének, térségi lehetőségeinek romlásához vezetne.

2.7. A TERV CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL KÖZVETETT VAGY KÖZVETLEN NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA

- **Átfogó cél: TÁRSADALMI MEGÚJULÁS** testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (Tm)

Stratégiai cél: Tm1 — A szociális biztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Tm2 — Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Egyes rétegek szempontjából lehet negatív hatás, ha a térségi szereplők csak célzottan és szelektáltan jutnak az intézményesült együttműködés lehetőségéhez, az intézményfejlesztés nem fedi le a megye valamennyi térségét és társadalmi rétegigényét.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: A térségi szereplők és azok együttműködési lehetőségeinek igényfelmérését, majd kialakítását ki kell terjeszteni a megye teljes területére, illetve a megyében jelen lévőkre. Nem előzhetik meg a helyi lakossági érdekek érvényesülését a külső kapcsolatteremtés szempontjai, a belső- és a külső érdekközösségek, a különböző társadalmi csoportok összehangolt fejlesztése szükséges, nem lehet mérlegelés tárgya a szociális háló megerősítése vagy a gazdasági fellendülés feladatai közötti választás.

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Tm3 — Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Tm4 — Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

- **Átfogó cél: GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve (Gd)**

Stratégiai cél: Gd1 — A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Ellentételezés nélküli környezeti terhelést eredményező a fejlesztések történhetnek.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Az aktív és termelékeny vállalkozások növekedésével kialakuló bérverseny kiszorító hatást gyakorolhat az alacsony bérré, munkaerővel kapcsolatos költségekre építő, változásra nem képes vállalkozásokra.

A cél elérése a gazdasági teljesítmény erősödését – a termelés, a vásárlóerő, az innováció és a tudástartalom növelését, a versenyképességet javító piaci pozíciók és lehetőségek kihasználását és kiszámíthatóságát – jelentős szerkezetváltást jelent. A foglalkoztatás mérsékelten, a beruházási arány, valamint a külföldi működő tőke állománya jelentősen növekszik. A magántőke által finanszírozott beruházások köre lényegesen bővül, beleértve egyes térség- és településfejlesztési projekteket, valamint az üzleti környezet fejlődését támogató szolgáltatások és infrastruktúrák széles körét.

Az egyes térségek adottságai, valamint a regionális innovációs rendszer sajátos jellemzői alapján a cél megvalósulása jó esélyt teremt a tudás kiterjedt hasznosítására, ami a termelékenység fenntartható növelésének az alapja. A magas hozzáadott értékű tevékenységek és a termelékenységre alapozott versenyképesség térnyerésével erősödik a gazdaság stabilitása, mivel a termelő és szolgáltató tevékenységek kötődése erősebb a megye, illetve a metropolisztérség gazdaságához. A szerkezetváltásnak köszönhetően oldódik a gazdaság dualitása, csökken a nemzetközi és a hazai piacra termelő vállalkozások, majd a közszolgáltatások, a szociális gazdaság és a civil szféra közötti különbség. Az innováció szempontjából egyre kedvezőbb környezet és a hozzáférhető erőforrások és az új termékek iránti kereslet erősödésével növekszik a kifejezetten innovatív vállalkozások száma, és különösen a növekedésorientált középvállalatok beruházási aktivitása. A technológia és tudásintenzív klaszterek jelenléte hozzájárul a feldolgozóipar megtartásához, valamint új lendületet ad az ipari beruházások bővítésének.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: Az oktatás és képzés, valamint a KKV-k támogatása, a duális gazdaság alapját jelentő termelékenységi különbség mérséklése, a vállalkozások finanszírozásának fejlesztése.

Stratégiai cél: Gd2 — Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Ellentételezés nélküli környezeti terhelést eredményező a fejlesztések történhetnek.

Az ágazati fejlesztések közül a turisztikai fejlesztések, amelyeknek alapfeltétele, hogy szép táji környezetben valósuljanak meg, védett természeti környezetben a természeti értékek károsodásával járhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Védett természeti környezetben történő turisztikai csak „szelíd turizmus” folytatható, a károkozás minimalizálásával és ellentételezésével.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Elvonhatja a figyelmet, s az erőket a hátrányos, leszakadó térségről, melynek következtében az elmaradott térségek teljesítőképességének stagnálását eredményezheti. Ez által fokozódik a két térség között fennálló gazdasági különbség, s húzóteréség elszívhatja a kreatív munkaerőt a hátrányos térségből, vagy térség elől.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: A gazdasági húzóteréség versenyképességének fokozása olyan módon történik, hogy az legalább áttételesen összekapcsolódik a stagnáló, vagy leszakadó térségek gazdaságának újraélesztésével, vagy a térségben élők felemelkedésével.

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Gd3 — Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Ellentételezés nélküli környezeti terhelést eredményező a fejlesztések történhetnek. A térségben a környezeti terheléssel érintett területek nagyobb kiterjedésűvé válnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: A környezeti hatások minimalizálására törekvő tervezés, környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: A stratégiai cél a fejlesztésre kijelölt területek intenzív használatával valósulhat meg, potenciálisan növeli a környezeti terhelést, valamint jelentős munkaerőigénnyel bír, azaz versenyt támaszt más ágazatokkal, tevékenységekkel szemben. A koordinálatlan ingatlanfejlesztés közvetlen kockázatot jelent, amennyiben a fejlesztési tervek, projektek nem kellően megalapozottak és nem is tarthatóak fenn. Azokban a térségekben, ahol a területhasznosítás kiterjedt, ott a mezőgazdaság, a rekreációs szolgáltatások, illetve általában a helyi gazdaság egyes szereplői nyomás alá helyezheti a gazdasági területek kiszorító hatása. A stratégiai cél megvalósításával a Ferihegyi Gazdasági Övezet nemcsak Pest megye, hanem az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térségévé válhat.

A logisztika, a feldolgozóipar és a szolgáltatások számának bővülése jelentős mérrehatékonysági előnyökkel jár. A különböző, de összekapcsolódó tevékenységek közötti szinergia pedig tovább erősíti a hatékonyságot. A stratégiai cél megvalósulása ezért jelentősen hozzájárul a gazdasági növekedéshez, az újabb beruházásokkal, és mert erősíti a vállalkezési dinamikát, javítja a termelékenységet és a foglalkoztatást. A logisztika fejlődése további kedvező hatást gyakorol a térségben elérhető informatikai és telekommunikációs szolgáltatásokra, valamint egyéb kapcsolódó üzleti szolgáltatásokra, s általában erősíti az innovációt.

A szektor sajátos vonása, hogy a foglalkoztatottak összetétele változatos, és nagy számban vesz fel alacsonyabb képzettséggel bíró munkaerőt. Az alacsony belépési küszöb, valamint a sokszínű kereslet miatt az ágazat fejlődése hozzájárul a társadalmi mobilitás erősítéséhez, a munkaképes korú lakosság megtartásához, vonzásához. A foglalkoztatás növekedése tíz éves időtartamban elérheti a néhány tízezer főt, a közvetve létrehozott munkahelyeket is beleszámolva a nettó növekedés ennek háromszorosa is lehet. A nemzetközi logisztikai központi térségek tapasztalatait figyelembe véve a szektor fejlődése jelentősen megnöveli a szakképzett munkaerő, valamint felsővezetők betelepülését.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: Koordinált ingatlan- és térségfejlesztés, nagyobb állami (regionális) szerepvállalás. Aktív munkaerőpiaci szolgáltatások fejlesztése.

Stratégiai cél: Gd4 — A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: A gazdasági és infrastrukturális fejlesztések új környezeti terhelést okozhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: A környezeti hatások minimalizálására törekvő tervezés, környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

- **Átfogó cél: TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet (Tf)**

Stratégiai cél: Tf1 — Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Az új közlekedési nyomvonalak mentén nő a környezet terhelése (elsősorban levegőszennyeződés és új zajhatás). A nyomvonalak érinthetnek értékes vagy védett természeti területeket, értékes élőhelyek területének csökkentésével, megszűnésével járhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Tervezés során a környezetet legkevésbé terhelő nyomvonal kiválasztása. Tudatosan törekedni kell arra, hogy védett területeket, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket, védett élőhelyeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. Amennyiben ez elkerülhetetlen, az ellentételezés meghatározása. Az engedélyeztetési eljárás során a káros hatások elkerülésének, csökkentése módjának meghatározása.

A környezetre kevésbé károsító hatást kifejtő járművek használata, környezetkímélőbb közlekedési módok használata.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: A multinacionális jelenségek elterjedése a helyi közösségek erősödése ellen hat. A globalizálódás veszélyei a helyi sajátosságok, értékek felolvadásához vezethet, káros környezeti hatások megjelenése következtében az állandó helyben lakást nyújtó és a rekreációs területek értékcsökkenését eredményezheti.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: A helyi identitás fokozása, közösségépítés, belső kapcsolatok erősítése, tradicionális gazdálkodás értékeinek tudatosítása, megőrzése. A tranzit jelleg fokozódása következtében a társadalmi környezetet érő terhelő hatásokat kompenzálni kell, a káros hatásoktól védeni kell.

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Tf2 — A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Az új közlekedési nyomvonalak mentén nő a környezet terhelése (elsősorban levegőszennyeződés és új zajhatás). A nyomvonalak érinthetnek értékes vagy védett természeti területeket, értékes élőhelyek területének csökkentésével, megszűnésével járhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Tervezés során a környezetet legkevésbé terhelő nyomvonal kiválasztása. Tudatosan törekedni kell arra, hogy védett területeket, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket, védett élőhelyeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. Amennyiben ez elkerülhetetlen, az ellentételezés meghatározása. Az engedélyeztetési eljárás során a káros hatások elkerülésének, csökkentése módjának meghatározása.

A környezetre kevésbé károsító hatást kifejtő járművek használata, környezetkímélőbb közlekedési módok használata.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Amennyiben a közlekedési hálózat fejlesztése nem arányos, továbbá a gazdasági teljesítmény területi eloszlásában és a helyi gazdaság fejlesztésében nem következik be fordulat, a közlekedési fejlesztések hozzájárulhatnak a vidéki, és a kedvezőtlen adottságokkal bíró agglomerációs térségek gazdasági stagnálásához, leépüléséhez, másképpen erősítik a gazdasági teljesítmény térségi koncentrációját. A strukturális szempontból kedvezőtlen folyamat erősíti az ingázást, valamint az elvándorlást, illetve a szociális alapú lakosságcserét.

A metropolisztérség egészének versenyképességét jelentősen meghatározza a térség belső integritása, különös tekintettel a Pest megyei városhálózat elérhetősége, belső közlekedési kapcsolatrendszerének megteremtése. A térségi központok és vonzaskörzetük közlekedésének fejlesztése, valamint a közösségi közlekedés, elővárosi közlekedés hatékonyságának erősítése a kiegyensúlyozottabb mobilitást biztosítja.

A stratégiai cél elérésével érdemben nő a gazdaság számára rendelkezésre álló erőforrás – munkaerő, tudás, tőke – a piaci résekre termelő, szolgáltató vállalkozások piacra jutási lehetősége érdemben javulna. Különösen javulna a KKV vállalkozások termelékenységére,

valamint a kiszámítható üzleti környezet fejlődésével az innovációs és fejlesztési hajlandóság is érdemben növekedhet

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: Kiegyensúlyozott közlekedésfejlesztés, különös tekintettel a haránt-irányú közlekedési kapcsolatok bővítésére. A megyei funkcionális várostérségeken belüli kapcsolatok prioritása, a potenciális gazdasági teljesítmény, valamint a közszolgáltatások harmonizációja

Stratégiai cél: Tf3 — Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

- **Stratégiai cél: Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása és a Homokhátság komplex fejlesztése (Öf)**

Stratégiai cél: Öf1 — Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

Stratégiai cél: Öf2 — Homokhátság komplex fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A káros gazdasági hatások kiküszöbölése: —

3. PEST MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁBAN SZEREPLŐ JAVASLATOK VÁRHATÓ HATÁSAINAK ELEMZÉSE AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.1. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

Pest Megye Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás kötetében részletesen értékelésre került a megye jelenlegi környezeti állapota, feltárássra kerültek a környezeti konfliktusok.

3.1.1. A termőföld mennyiségére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A Helyzetértékelésben vizsgált időszakban a megye termőterülete $\frac{1}{4}$ -vel csökkent. A területfejlesztések nagy része zöldmezős beruházásként valósult meg, a beruházói szándékok érvényesítésével, sok esetben háttérbe szorítva a közérdeket.

PM TFK célkitűzései: A termőföld mennyiségi védelmével kapcsolatos célkitűzéseket elsősorban a Területfejlesztési koncepció a térszerkezet fejlesztését és kiegyensúlyozását célzó „Tf3 — Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése” stratégiai célok között tartalmazza. A termőföld mennyiségi védelmét szolgálja a tervezett, koordinált, komplex térségfejlesztés, amely során a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználat valósul meg a megyében a természeti környezet megőrzése, a térség élhetőségének, a térségi adottságok fenntartható módon történő kiaknázásának érdekében. Ennek érdekében a Területfejlesztési koncepció a városok indokolatlan szétterülésének elkerülését, a zöldmezős beruházásokkal szemben a barnamezős területek prioritizálását, fogalmazza meg. Szigorú szabályokhoz kötött térségi terület felhasználás tűz ki célul, amely révén a termőföld, a természeti értékek védelme érdekében a gazdaságfejlesztés, a lakóövezetek fejlesztése elsődlegesen csak terület-rehabilitációkkal lehetséges, zöldmezős fejlesztések csak a megyei és agglomerációs fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken valósulhat (Tf3 stratégiai cél, 12.3. fejezet).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a fejlesztési területek csak indokoltan és csak a szükséges mértékben nem vesznek igénybe termőterületeket.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: folytatódik a területek mezőgazdasági művelésből való kivonása. A fejlesztések zöldmezős beruházásokként valósulnak meg, elsősorban a befektetői szándékok szerint, a települések belső, újrahasznosítandó területei helyett.

3. 1.2. A talaj minőségére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye talajadottságai jók, bár a megye talajtani viszonyai változatosak. A megye legjobb termőhelyi adottságú szántóterületei a megye délkeleti, alföldi és alacsony dombosági területein helyezkednek el (Tápió mentén, Cegléd és Abony térségében és a Pesti-síkságon). A megye igazi potenciálját ezen a téren a legkiválóbbaknál gyengébb, de az országos átlagnál jobb adottságú termőföldek képezik. A megyében gyakorlatilag –az agglomerációs övezetet leszámítva– mindenütt előfordulnak nagy kiterjedésben ezek a területek (Zsámbéki-medence, a Galga-völgy térsége, a megye délkeleti alföldi vidéke, a Gödöllői-dombság keleti előtere és a Pesti-síkság nagy része). A talajok termékenységét a dombvidéki mezőgazdasági területek talajainak – éppen a művelés következtében felgyorsult – lehordása (erózió), valamint a homokvidékek anyagának szél általi mozgatása, folytonos áthalmazása (defláció) befolyásolja. Elsősorban a Homokhátsági részeken a termőföldet fenyegető veszély a kiszáradás, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásának következtében. Budapesten és térségében, elsősorban az agglomerációs övezet egyes településein a rendszerváltást megelőző környezetszennyező tevékenységek nyomán több környezeti szempontból erősen terhelt területet tartottak számon a 90-es évek elején (Tököli repülőtér, ürömi Csókavár barlangban gázmasszakerakás, RSD). Köszönhetően egyrészt a korszerűbb technológiáknak, a jogszabályi kötelezettségeknek és a környezettudatosság térnyerésének, a környezetkárosítás mértéke mára számottevően csökkent. A korábban kialakult szennyezett területeken a szennyezés felszámolása és a területek rehabilitálása megtörtént.

PM TFK célkitűzései: A talaj minőségi védelmét biztosító célkitűzéseket elsősorban a „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél tartalmazza külön fejezetben (12.4.4. Talaj- és földvédelemmel összefüggő célok). Talaj minőségi védelmét szolgáló célkitűzések megfogalmazásra kerültek az „Öf2 Homokhátság komplex fejlesztése” stratégiai cél keretében is (13.2 fejezet). Közvetett módon a Gd1 stratégia célkitűzés, a gazdaságfejlesztés ágazati, azon belül a mezőgazdaságra és élelmiszeriparra vonatkozó célkitűzések között (11.1.3.3. fejezet). A Területfejlesztési koncepció kiemelten kezeli a termőföld védelmét, annak tudatában, hogy a minőségi termőföld korlátozottan áll rendelkezésünkre és nem bővíthető, ezért védelme elsődleges cél a jövő generációinak szempontjából. Ezért célkitűzései között szerepel a megye fontos természeti potenciálját képező termőföld minőségének védelme, termékenységének megőrzése és javítása, a mezőgazdasági területek agro-ökopotenciáljának megőrzése és növelése érdekében cél a területre legalkalmasabb művelési ág megválasztása, a parlagterületek visszaszorítása, újra művelés alá vonásának támogatása, a vegyszerfelhasználás a szükséges minimumra való csökkentése. Nem a stratégiai célok, hanem a célokhoz kapcsolódó feladatok között került megfogalmazásra az erózióknak kitett és mezőgazdaságilag művelt dombosági területeken a talaj degradáció veszélyének csökkentése, a szintvonalakkal párhuzamosan (lejtésirányra merőlegesen) végzésével vagy teraszozással történő művelés célként való kitűzése.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: biztosítható a jó minőségű termőföldek termőhelyi adottságainak megfelelő mezőgazdasági hasznosítása, a termőföldek minőségi védelme, megakadályozható a talajokat érő degradációs folyamatok.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a talajokat érő degradációs folyamatok következtében az érintett területeken tovább vékonyodik a termőréteg vastagsága. Egyes területeken, különösen a Homokhátsági részeken folytatódik az aszályosodás folyamata.

3.1.3. A földtani és ásványvagyonra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye ásványkincsekben szegény. Az építőiparban használatos anyagok közül azonban nagy mennyiségben bányásznak mészkövet, homokot, építési kavicsot. A Duna hordalékkúpjára települő, a kavicsteraszt anyagát kitermelő bányák végigkísérik a folyam partját, de legnagyobb kiterjedésben a Pesti-síkság, Dunaharaszti, Dunavarsány, Bugyi, Dabas, Délegyháza, Kiskunlacháza települések által határolt területen találhatók. Jelentős méretűek a Csepel-szigeten, Szigetszentmiklós közigazgatási területén lévő bányatavak is.

PM TFK célkitűzései: A Területfejlesztési koncepcióban fejlesztési irányok az ágazati fejlesztési irányok között, az építő- és építőanyag ipar operatív céljai között szerepel a megye építőanyag-iparának fejlesztése, különös tekintettel a rendelkezésre álló nyersanyagforrásokra való fokozottabb építésre ((Gd1 — 11.1.3.7. fejezet)). A Helyzetfeltárás alapján a fővárostól dél-keletre folyó kavicsbányászatnak jelentős környezetkárosító hatása van, kialakult/kialakuló kavics-bányatavak a megváltoztatják/megváltoztatták a térség vízháztartását, mélységük miatt veszélyeztetik az ivóvízbázisok tisztaságát. (Helyzetfeltárás 12.2.6. fejezet) E konfliktus megszüntetésére a Területfejlesztési koncepció nem fogalmaz meg operatív célkitűzést. nem kerültek megfogalmazásra sem az ásványkincsek kitermelése, sem már működő vagy felhagyott külszíni bányászati tevékenységek fejlesztési irányaira vonatkozóan.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: változatlanul nem biztosítható a fővárostól dél-keletre levő kavics ásványkincs térségi szinten összehangolt, a vízgazdálkodási érdekek érvényre juttatása érdekében irányított kitermelése. Ily módon a térségben a felszín alatti vizek szintjének további csökkenése, elszennyeződése, az érintett vízbázisok veszélyeztetése folytatódik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a fővárostól dél-keletre levő kavics ásványkincs térségi szinten összehangolatlan kitermelése következtében a térségben folytatódik a felszín alatti vizek szintjének további csökkenése, elszennyeződése, az érintett vízbázisok veszélyeztetése.

3.1.4. A levegő minőségére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye levegőminősége tekintetében általánosságban elmondható, hogy a Pest megyei mérőállomások eredményei alapján a vizsgált területeken nitrogén-oxidok és a szálló por (PM10) jelent levegőminőség szempontjából kisebb problémát, különös tekintettel a nagyobb forgalmú útvonalak közelére vonatkozóan. A levegő tisztasága Százhalombatta kivételével valamennyi településen jó, vagy kiváló. A nagyobb forgalmú útvonalak mellett a nitrogén-oxidok és a szállópor jelent levegőminőség szempontjából immisziós problémát. A megye emissziós légszennyezettségének alakulásában viszont jelentős szerepet játszanak az ipari kibocsátók is. Az agglomerációs övezet fejlett sokrétű gazdaságú, de környezetet terhelő iparral is bíró településeinek levegőjét nagyobb terhelés éri. A megye agglomeráción túli része gazdaságilag kevésbé erős, csak kisebb terheléssel üzemelő gazdasági létesítmények jellemzők rá (feldolgozó, elektronikai, könnyűipar), nem üzemelnek nagyobb légszennyező ipari üzemek (veg-, és nehézipar, ill. hőerőművek), úthálózata országosan tekintve sűrű, erdősültségének mértéke pedig rendkívül változó, így levegőminőség szempontjából inkább átlagos légállapotú térségnek tekinthető (bár területrészenként ez rendkívül eltérő lehet). Az elmúlt időszak folyamatait értékelve megállapítható, hogy a nagy termelőiparok termelésének csökkenése és a szennyezések határérték alá kényszerítése, illetve a közlekedési szennyezéseknek az elkerülő utak miatt a lakott területekről való kiszorítása általánosságban a légállapot javulását eredményezte az utóbbi években. Ugyanakkor nem szabad eltekinteni attól

a – ma már egyre inkább kimutatható – energiafelhasználási szerkezetváltásról, mely a gáz- és villamos energia drágulásának következményeképpen a fosszilis (szén és olaj) energiafelhasználásra tér át (és nemcsak a lakossági, hanem egyes gazdasági felhasználóknál is), főleg a szegényebb kistérségekben.

PM TFK célkitűzései: A levegő védelmét biztosító célkitűzéseket elsősorban a „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél tartalmazza. A 12.4.3. fejezetben szereplő célkitűzéseken túlmenően az energiagazdálkodás fejlesztésének célkitűzései (12.4.1. fejezet), a hosszú távú térszerkezet kialakítására vonatkozó egyes célok (Tf3 — 12.3.1. fejezet) és a közlekedéshálózat fejlesztésére vonatkozó stratégiai célok (Tf1 — 12.1. és Tf2 — 12.2. fejezetek) is levegő minőségének javulását eredményezik. A Fejlesztési koncepció operatív céljai között szerepel a környezeti levegő jelenleg jellemzően jó minőségének védelme és megőrzése, a védendő lakó- és természeti környezetet zavaró új, ténylegesen illetve potenciálisan légszennyező források létesítésének megakadályozása, a szennyező gazdasági tevékenységeknél cél az „elérhető legjobb technika” bevezetése, az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának – a reális lehetőségeken belüli – csökkentése az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziók mérséklése. A főváros környéki még meglévő „green-belt” megőrzése, térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a négyzethálós kapcsolatrendszer kiépítése. Az energiagazdálkodásra vonatkozó stratégiai célok között szerepelnek a globális fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, megújuló energiák arányának növelése, a zöld energia előállítása, az annak felhasználását lehetővé tevő technológiák kifejlesztése, gyártása területén működő vállalkozások fejlesztéseinek kiemelt támogatása, a megújuló energiák széleskörű, komplex hasznosítása a területi adottságoknak megfelelően, a lakosság-, közületi-, és gazdasági energiafelhasználási szemlélet változtatása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: megőrizhető a megye környezeti levegőjének jó minősége. A területek A közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó javaslatok az agglomeráció térségének közlekedési eredetű légszennyezését csökkenthetik, úgy mint a települések belterületét elkerülő útszakaszok kiépítése. A zöldfelületekkel tagolt térszerkezet kialakítása és a Budapestet körül ölelő „green-belt” megőrzése, fejlesztése a területek átszellőzése révén is a levegő minőségének javítását, megőrzését eredményezik. Az energiagazdálkodás operatív célkitűzéseinek megvalósítása révén csökken az emisszió.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: egyes területrészekben a légszennyezés egészségügyi hatása felléphetnek, felerősödhetnek. A klímaváltozás kedvezőtlen hatása felerősödhet. Az átszellőző sávok beépítése esetén a települések légcseréjében kedvezőtlen változások lépnek fel, a légszennyezőanyagok feldúsulnak.

3.1.5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megyében az álló és folyóvizek minőségét leginkább a mezőgazdasági művelés és kommunális szennyvíz bevezetésének módja határozza meg. A Duna tápanyagtartalma magas és bakteriológiai szempontból is szennyezett, annak ellenére, hogy egyes paraméterei javultak. A Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD) vízminősége messze nem éri el a kívánatos szintet, amiben a legfontosabb szerepet a Duna vízminősége játssza. A bányatavak vízminőségére vonatkozóan összefüggő adatsorok nem ismertek. A felszíni vizeket tekintve a megyében lassú javulás érzékelhető, különösen kimutatható ez a Dunánál, ahol ez a nemrég üzembe helyezett központi szennyvíztisztító telepnek és a közleműltban korszerűsített, valamint bővített két pesti tisztítóműnek is köszönhető. Az egyéb felszíni vízfolyások vízminőség-javulása

pedig szintén a folyamatosan és viszonylag eredményesen zajló szennyvízkezelés fejlesztési beruházásoknak köszönhető.

A talajvíz a megye területén – a hegyvidéki területeket leszámítva – szinte egységesen a felszíntől 2-5 m-en belül jelentkezik. A települések beépített területén a talajvíz nagyrészt a kommunális szennyvíz-szikkasztások következtében szennyeződött el (magas nitrát szennyezettség). A mezőgazdaság tevékenység során a műtrágyák, trágyák, valamint a gyom- és rovarirtó szerek felhasználási módja okoz sok helyen a határérték feletti, vagy a határérték közeli nitrát, ammónium és peszticid szennyezést.

A megye vízellátását jelentős mértékben a dunai parti szűrésű kutak biztosítják a Szentendrei- és a Csepel-szigetről. A szennyvíz-csatornázottság meglévő hiányosságai, illetve a védőidomokon belüli, nem megfelelő területhasználat következtében azonban e kutak esetében is egyre többször problémát jelent a vas-, a mangán- és az ammónia-tartalom növekedése, valamint az utóbbi időben megjelent nitrát. A Dunától távolabbi területeken a vízadó rétegeket a mélyebben (100-200 m) lévő, ún. rétegvizek alkotják. E kutakból nyert víz – általában – közvetlenül, előkezelés nélkül használható ivóvízként. A Budai-hegység területén gyakori a karsztvízből táplált kút vagy vízbázis. A karsztvíz kutak vízhozama ingadozó, mivel a csapadékviz viszonyok is közrejátszanak a víz utánpótlódásában.

A megye területén 28 db kijelölt közüzemi ivóvízbázis és 6 db egyéb vízbázis van. A megye területén két térségben található távlati vízbázis (Kismaros-Nagymaros és Lórév-Makád)

Az ivóvíz szennyezettség problémája négy kistérséget érint a megyében, (elsősorban a Ráckevei kistérséget, ahol 11 település ivóvize arzénal szennyezett, és egy település (Dömsöd) ivóvizének ammónium tartalma magas. Érintett még a Ceglédi kistérség 6 települése, a Dabasi kistérség 3 települése, valamint a Gyáli és a Nagykátai kistérség 2-2 települése.

Pest megye területén a mélyfúrású kutakból általában termálvíz is nyerhető. A termálvizek egy részét gyógyászati célra hasznosítják, másrészt üdülés, strandolás eszközeként (Cegléd, Érd, Nagykáta stb.)

A megye településein a szennyvízhálózat kiépült, a megyében keletkező összes jelenleg közcsatornán elvezetett szennyvíz tisztítási foka nagyrészt megfelelő. Két település van a megyében, ahol a tisztított szennyvíz minősége nem felel meg az előírásoknak (Nagykörös és Ceglédbercel). Azonban a hálózatra való rákötés csak részlegesen valósult meg.

A jelentős ipari üzemek közcsatornás kibocsátással rendelkeznek, ill. szennyvízcsatornával nem rendelkező helyeken saját szennyvízkezelővel, és tárolóban biztosítják a szennyvíz szennyezőanyagainak határértékek alá csökkentését és annak elszállítását. Ennek következtében jelentős ipari szennyezés nincs. A jelentősebb közlekedési útvonalak csapadékvíz-elvezetése nem tekinthető jelentős veszélyforrásnak a keresztezett vízfolyásokra nézve.

Pest megyében, a természeti-, táji adottságokból eredően egyaránt jelen vannak az árvízzel, a csapadékvízzel és a belvízzel kapcsolatos problémák. Árvízi védekezés tekintetében a Duna mentén található olyan elsőrendű védmű, mely nem teljesíti az előírásokat. A másodrendű árvízvédelmi töltések karbantartása elmaradt. A belvíz a megye síkvidéki jellegű, déli területeit veszélyezteti, ahol a terület topográfiai adottságaiból és geológiai adottságaiból eredően lefolyástalan területek alakulnak ki (belvízzel közepesen, vagy erősen veszélyeztetett területek a megyében a következő településeket érintik: Délegyháza, Majosháza, Ócsa, Csemő, Jászkarajenő, Kocsér, Nagykörös, Abony, Cegléd, Törtel, Nyársapát, Kőrösten)

PM TFK célkitűzései: A vizek védelmét biztosító célkitűzéseket elsősorban a „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél tartalmazza, de „Öf1 — Pest megyei Duna stratégia” és az „Öf2 — Homokhátság komplex fejlesztése” stratégiai célok operatív céljai közül szintén több a vizek védelmét szolgálja. A Stratégia célok között szerepel a szennyvízelvezetés fejlesztése, a rákötési arány drasztikus növelése és a szennyvíz-kezelés

kapacitásának és a tisztításra kerülő szennyvizek növelése, a tisztított szennyvíz öntözési célú hasznosításának elterjesztése, a csatornázatlan települések esetében csatornahálózat kiépítése, a tisztítatlan szennyvízbevezetések megszüntetése, továbbá a patakok, kis vízfolyások rendezetté tétele. A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése; vízutánpótlás, vízvisszatartás, nevesített operatív célkitűzés.

Több operatív cél is ár-, belvíz- és csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos konfliktusok felszámolását irányozza elő: a rendszeresen belvízjárta területek, illetve az árvíz által veszélyeztetett területek – vízügyi tanulmányok alapján történő – lehatárolása, azok beépítése a településrendezési tervekbe, komplex megyei ár-és belvízvédelmi programok kidolgozása és megvalósítása, a veszélyeztetett települések csapadékvíz, illetve belvíz-elvezető rendszerének kiépítése és folyamatos jó karbantartása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a felszíni és felszín alatti vizek minőségében javulás következik be. Elsősorban a Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD), de a Duna-folyam is potenciális rekreációs lehetőségeket rejtnek magukban, amelyek kihasználásának feltétele a vízminőség javulása. A közműháló csökken. A kisvízfolyások rendezetté tétele vízvédelmi szempontokon túlmenően ökológiai és zöldfelület-hálózati szempontból is fontos. A tervezett komplex ár- és belvízvédelmi programok kidolgozása csak az első lépcső a konfliktusok felszámolása, az ilyen irányú problémák megoldása felé.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a szennyvizek egy része továbbra is szennyezi a talajokat és a felszín alatti vizeket, egyes helyeken a vízbázisok minőségét is veszélyeztetve. A Duna és a Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD) rekreációs lehetőségei kihasználhatatlanok maradnak. Az árvízzel és belvízzel veszélyeztetett területeken az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi és belvízi védekezés nehézségei erősödnek, fokozódik a katasztrófa veszély.

3.1.6. A hulladékgazdálkodás helyzetére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A hulladékgyűjtés minden településen megoldott és bezárásra kerültek a korszerűtlen és környezetszennyező lerakók is. Azonban a hulladék hasznosítása, a válogatási kapacitás és a szelektív hulladékgyűjtés aránya elmarad a tervezett értékektől. Pest megye településeinek többsége csatlakozott egy-egy regionális hulladékgazdálkodási programhoz (kivéve: Csévharaszt, Dabas, Inárcs, Kakucs, Monorierdő, Örkény, Pusztavacs (kiv. 8.), Táborfalva, Tatárszentgyörgy, Újhartyán, Újlengyel, Verőce, Verseg). A megyében két veszélyes hulladéklerakónak minősített telep van is van: Galgamácsán (aszódinak nevezett) és Püspökszilágyban a Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (RHFT), ahol radioaktív hulladékok kezelése is folyik.

Azonban továbbra is gondot jelent, hogy nem sikerült valamennyi bezárt hulladéklerakót rekultiválni, amelyek az uniós támogatások várható elmaradása miatt tovább terheli a környezetet. Megyeszerte jelentős probléma az illegális hulladéklerakók gyakori előfordulása, a közutak, de főleg a vasútvonalak, vasúti pályatestek mellett felhalmozódó hulladékok. Pest megyének nemcsak a saját területén keletkező hulladékmennyiségéről kell gondoskodnia, hanem befogadója a fővárosban keletkező hulladék egy részének is.(Pusztazámor, Dunakeszi)

PM TFK célkitűzései: A „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél kiemelten foglalkozik a hulladékgazdálkodás témakörével (12.4.5 fejezet). Operatív célként került megfogalmazásra azoknak a fejlesztéseknek, intézkedéseknek a preferálása, amelyek elősegítik a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését, ilyen a hulladék felhasználási és újrahasznosítási arány növelése, a szelektíven gyűjtött és/vagy válogatott hulladékok minél hatékonyabb újrahasznosítása, a bezárt vagy bezárandó hulladéklerakók rekultivációjának

mielőbbi elvégzése, az illegális hulladéklerakás megakadályozása, a meglévő lerakók felszámolása. A lakossági szemléletformálást kiterjeszti a tudatos vásárlásra és fogyasztásra, a hulladékok szelektív gyűjtésére már a háztartásokban, az újrahasznosított anyagokból készült termékek preferálására, a környezetbarát technológiák előnyben részesítésére

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a hangsúly a hulladékok keletkezésének megelőzésére tevődik át, ezáltal egyre kevesebb hulladék kell lerakással ártalmatlanítani. A bezárt vagy bezárandó lerakók rekultiválása nemcsak a talaj és a felszín alatti vizek terhelését csökkenti, hanem kedvező tájképi változást is eredményez.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a környezet terhelése, —elsősorban a talaj és a felszín alatti vizek— növekszik. Az illegális hulladéklerakók komoly veszélyeztető tényezők a vízbázis-védelmi területeken. A rendezetlenül lerakott hulladékok a tájképi adottságokat is jelentősen rontják.

3.1.7. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat)

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye természeti, táji arculatát a viszonylag kis területen nagy táji, természeti változatosság, sokszínűség határozza meg.

A megye északnyugati része a Pilishez tartozik, annak északnyugati tájrészét túlnyomóan erdők borítják, a keleti tájrészen 1/3-os megoszlásban rétek-legelők, erdők és szántók borítják.

A Börzsöny Magyarország legérzékenyebb, erdővel borított vidéke. A Börzsöny összefüggő, nagy erdőségeit – a Pilissel, Visegrádi-hegységgel összehasonlítva – kevésbé érték az urbanizációs hatások. Kiránduló turizmusban betöltött szerepe kimagasló.

A Dunától keletre fekvő kavicssteraszok településeinek területén a lakóterületek növekedése mellett a nagy helyigényű gazdasági, kereskedelmi funkciók, az intenzív urbanizálódás és a mezőgazdasági területek magas kihasználtsága a jellemző. A táj szervesen kapcsolódik a Börzsöny összefüggő erdőterületeihez és a Cserhát-alja erdős vonulataihoz. A táj jelentős részét a főváros és a Duna bal-parti beépített területek foglalják el. Vác környékén elsősorban a hétvégi, kiskertes üdülési igények realizálódnak.

A Gödöllői-dombság települései az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődtek. A Dunától keletre, a pesti oldalon a legjelentősebb, összefüggő erdőterületek találhatóak. A terület kedvező természeti adottságait elsősorban a mezőgazdaság hasznosítja, de rekreációs potenciálja is jelentős.

A Galga-völgy jellemző tájhasználati módja a mezőgazdaság. A táj alacsony-dombság, gyepek, illetve szántók uralkodnak. A települések megélhetésében hagyományosan a kertgazdálkodás szerepe kimagasló.

A fővárostól délkeletre fekvő Pesti-síkság csekély relatív reliefű hordalékkúp-síkság területén kb. 1/3-1/3 részt foglalnak el a szántók, illetve a homoki tölgyesek a humuszos homok talajú területeken. A tájat patak-völgyek ártéri jellegű sávjai tagolják, ahol a szántók, ártéri ligeterdők mellett réti-legelő területek is találhatóak. Jelentős és egyre növekvő részt foglalnak el a beépített területek. A Csepel-szigeten, a Ráckevei-Soroksári Duna-ág mindkét partján már évtizedek óta fejlődő üdülési infrastruktúra és üdülőkörzetek alakultak ki. A táj sajátos elemei a kavicsvagyongyomtermelését követően visszamaradt bányatavak, amelyek környékei korábban üdülési célú fejlődésnek indultak, az elmúlt években pedig több helyütt új lakóterületek jöttek létre a tavak közelében.

A megye déli, délkeleti alföldi területeinek legnagyobb része kultúrtáj. A tájhasználatban a síkvidéki jellegnek megfelelően a nagy kiterjedésű szántók, gyepek az uralkodók, melyeket csak kisebb erdőterületek szakítanak meg. A Felső-Kiskunsági puszta változatos mikrodomborzatú terület, amely összességében "tökéletes" síkság. A Duna-völgyi főcsatorna megépítése lecsapolta a mocsarakat és átalakította a táj hagyományos arculatát

A megye délnyugati térségében a műszakilag igénybe vett művi felületek dominanciája jellemzi a tájat. A térség sűrűn beépült.

A Budai-hegységet jelentős környezeti terhelés éri a beépítettség növekedése és a jelentős kirándulóforgalom miatt

A Zsámbéki-medencében a jó minőségű talajnak köszönhetően jelentős a mezőgazdasági termelés, azon belül is a szántóföldi növénytermesztés. Erős kultúrhatásnak kitett a terület, sok a volt zártkerti és üdülőterület.

A megye területfejlesztési-üdülési szempontból is fontos potenciált jelentő tájai, területei a Börzsöny, a Dunakanyar, a Gödöllői-dombság, a Budai hegyek, amelyek hosszú távú megőrzése természet- és tájvédelmi, valamint turisztikai érdekből egyaránt nélkülözhetetlen.

PM TFK célkitűzései: A hagyományos tájhasználat megőrzését eredményezi a tanyás térségek fenntartható fejlesztésére irányuló célkitűzések (Öf2 — 13.2. fejezet).

A megye ökológiai térszerkezet fejlesztésére vonatkozó célkitűzések (Tf4 — 12.4.7. fejezet) mindegyike egyben a kedvező táji adottságok megőrzését, ill. fejlesztését is segítik. A gazdaságfejlesztés ágazati célkitűzései közül több is segítheti a táji értékek megőrzését, is szolgálja. Az erdőgazdaság operatív céljai (Gd1 — 11.1.3.4. fejezet) közül a táj védelmét szolgálja, a fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása a tájgazdálkodás sokoldalú lehetőségének kihasználása, az ökológiai hálózat (puffer területeinek) erősítése, a biodiverzitás megtartása érdekében, az invazív fajok elleni védekezés; elterjedésük megállítása és visszaszorítása. A turizmus egyes fejlesztési iránya (Gd1 — 11.1.3.5. fejezet) pozitív hatással lehetnek a táji értékek megőrzésére, hiszen e tevékenységek egyik feltétele a szép táji környezet (ökoturizmus, aktív turizmus, falusi turizmus, lovas turizmus, kerékpáros turizmus).

Kedvezőtlen hatások érhetik a tájat, a tájszerkezetet, az ökológiai hálózat sérülését okozhatják a közlekedési infrastrukturális fejlesztések; új közutak, új vasútvonal, új intermodális csomópontok, kerékpárutak megvalósítása (Tf1 — 12.1. és Tf2 — 12.2. fejezetek). A tájképet kedvezőtlenül változtathatják meg a tájkaraktert nem hordozó épületekből álló területfejlesztések, pl: ipari épületek, de turisztikai létesítmények is okozhatnak tájképrombolást. A tájképet kedvezőtlenül befolyásoló fejlesztések közül kiemelendők és a külszíni bányaterületek (Gd1 — 11.1.3.7. fejezet).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a tanyás térségek sajátos tájhasználatú térségei a magyar tájnak, a tanyás térségek fenntartható fejlesztésére irányuló célkitűzések lehetőséget teremtenek e térségi tájjeleg megtartására.

Megvalósul a fenntartható erdőgazdálkodás. Az erdőterületek ökológiai hálózatban betöltött szerepe erősödik.

A természeti értékekben gazdag területeken a turizmus az adott térség tájeltartóképességéhez igazodva, a természeti értékek megőrzésével fejlődik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A tanyás térségekben fokozódnak a társadalmi, gazdasági és környezeti környezeti problémák, amelyek hatások eredményeképpen a táj is átalakul, a hagyományos, sajátos tájjelleg nem őrizhető meg.

Az erdőterületek többértékű szerepkörüknek nem tudnak megfelelni, háttérbe szorul a ökológiai hálózatban a természeti értékek védelmében betöltött szerepük. A fenntarthatósági kritériumoknak nem megfelelően hasznosított erdőterület módosítja a táj jellegét is. mennyiben Védett területeken a turizmus a természeti értékek visszafordíthatatlan károsodását okozhatják.

3.1.8. Az épített környezetre, a kulturális örökségre

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye kiemelkedő kulturális örökséggel rendelkezik.

A megye területén két világörökség várományos területként vizsgálendő terület van: a római LIMES védvonal létesítményei által érintett területek, valamint a „Dunakanyar kultúrtáj” területe, amely a Dunakanyar együttlátható és tájképvédelmi területéből, és az egykori királyi vadászterdők területéből tevődik össze. A római limes hazánk legnagyobb kiterjedésű, területileg összefüggő kulturális öröksége. A római limes az UNESCO által kijelölt egységes világörökségi területet fog alkotni, amely 8 országot érint.

Pest megye gazdag történeti hagyományai miatt védett településrészekben és régészeti lelőhelyekben is gazdag. A megyében a területrendezési tervek —BATrT, Pest Megye TrT— 30 db „Történeti települési terület övezet” által érintett település található.

Pest megye geográfiai helyzetéből adódóan, annak területén az ország régészeti emlékeinek szinte teljes vertikuma megtalálható az őskortól az újkorig. A megye területén nyilvántartásban 4761 azonosított, általános régészeti védelem alatt álló régészeti lelőhely található. Ezen belül 84 db egyedileg, jogszabály által külön védett régészeti lelőhely található. Közel kétszáz lelőhely ezek mellett ex lege természetvédelmi terület hatálya alá is esik.

A természetvédelmi terület hatálya alá eső földvárak elsősorban a dombvidéki és hegyvidéki területeken találhatóak, leszámítva a legnagyobb földsáncot, a római-kori szarmata Limest, az ún. Csörsz-árkot, amely Dunakeszi határáról indul a Dunától, és halad végig a megye északi felén a Ny-K-i irányban több párhuzamos sávban. Kunhalmok a Százhalombattán és Érden fekvő vaskori halomsírműveket leszámítva, elsősorban a Dunától keletre fekvő alföldi területeken találhatóak meg.

PM TFK célkitűzései: A Területfejlesztési koncepció „Tf3 — Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése” stratégiai céljának egyik operatív célja, „a területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása” a megye kulturális örökségének megőrzését, komplex fejlesztését irányozza elő.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a nemzetközi jelentőségű világörökségi területek lehatárolásával biztosítható lesz ezen értékek megőrzése, bemutatása színesíti a megye turisztikai kínálatát is. A történeti települési területek lehatárolása, egyedi szabályozásainak megalkotása erősítheti a helyi lakosok kötődését településükhöz.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a világörökség várományos területeken a védelem tárgyát képező értékek megsemmisülhetnek, károsodhatnak. A régészeti értékek károsodhatnak, elpusztulhatnak. A települések értékes településrészei elveszítik egyedi jellemzőiket, sajátosságaikat.

3.1.9. Az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra)

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A természetes növénytakaró és a talajviszonyok tekintetében a megye középső része erősen differenciált, a délkeleti területen az alföldi flóraelemek viszonylag összefüggő területet foglalnak el. Az északnyugati hegyvidéki terület potenciális erdőtársulásai a cseres kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek, a tölgy-kőris-szil ligeterdők és a karsztbokorerdők. Jelentős felületen találunk sztyeppréteket. Az alföldi területek potenciális erdőtársulásai között a gyöngyvirágos tölgyesek, a borókás-nyárasok, az alföldi gyertyános tölgyesek és tölgy-kőris-szil ligeterdők az elterjedtebbek. Jelentős felületeket borítanak nyílt társulások. A Dunától nyugatra sajátos színfoltot képviselnek a Tétényi-fennsík főbb potenciális erdőtársulásai, a karsztbokorerdők és a tatárjuharos tölgyesek. A nyílt társulások között elterjedtek a sziklagyepek és a pusztafüves lejtős sztyepprétek.

A megye természetes állatvilága az intenzíven hasznosított területektől távolabb, a zavarással kevésbé terhelt területekre húzódott vissza. A Börzsöny, a Pilis és a Gödöllői-dombvidék erdőségei gazdag nagyvadállománnyal rendelkeznek. A Börzsöny belső területei számos, a kipusztulás szélén álló madárfajnak nyújtanak menedéket. Az alföldi szikesek és vizes területek madárvilága gazdag.

A megye területének 12%-a áll természetvédelmi védetség alatt. A megye területét országos jelentőségű védett természeti területek közül két nemzeti park (Duna-Ipoly Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park), négy tájvédelmi körzet (Budai Tájvédelmi Körzet, Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet, Ócsai Tájvédelmi Körzet, Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet) és tizenkét természetvédelmi terület érinti. A 81 helyi jelentőségű védett természeti terület a megye területének 1,8%-át foglalja el.

PM TFK célkitűzései: Az élővilág, az ökológiai hálózat, a védett területek megóvására irányuló célkitűzéseket elsősorban a „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztésével foglalkozó fejezet tartalmazza. (12.4.7. fejezet).

A Duna menti térség természetes élővilágának megőrzését szolgálják az Öf1 stratégiai cél vonatkozó operatív céljai (13.1. fejezet).

A gazdaság dinamizálására vonatkozó célok között az erdőgazdaság oly módon történő fejlesztésre vonatkozó célkitűzés, amely az erdők ökológiai hálózatban (puffer területeinek) betöltött szerepük erősítésével összhangban van, szintén az élővilágvédelmi, természetvédelmi szempontokkal összhangolt fejlesztésre irányul (Gd1— 11.1.3.4. fejezet).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése következik be, a rendelkezésre álló elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológia rendszerek akkor működnek megfelelően, ha méretük okán önfenntartók és önszabályzók. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos jelentőségű védett természeti területek, a megye területén elhelyezkedő nemzeti parki területek, tájvédelmi körzet és természetvédelmi területek, kiegészülve a másodlagos, megyei szintű ökológiai elemekkel, amelyeket a helyi védetségű területek és valamennyi, az elsődleges hálózathoz nem tartozó természeti terület, meglévő és tervezett ökológiai- és zöldfolyosó együttese képez. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban az erdőkhöz, vízfolyásokhoz, extenzív gyepekhez kapcsolódnak. Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak: erdőterületek (meglévő erdők és tervezett erdősítések), helyi védetségű természeti területek, kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medrei és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (holtágak, tavak, tározók), gyepterületek, extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek, zöldfolyosók (táblahatárokhoz és települési területekhez illeszkedő védő zöldsávok, véderdő telepítések).

A műszaki nyomvonalas létesítmények esetében, —elsősorban közlekedési létesítmények— a nem kellő körültekintéssel megvalósuló nyomvonalak okozhatják az ökológiai folyosók megszakítását, élőhelyek fragmentációját és elszigetelődését.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Az országos ökológiai hálózat nem egészül ki a megyei ökológiai hálózati elemekkel. Ez rontja az országos ökológiai hálózat rendeltetésének hatékonyságát is.

3.1.10. A környezeti zajra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye környezeti zajhelyzetét alapvetően a közúti közlekedés befolyásolja. A megye egyes részeiben kialakult kedvezőtlen zajhelyzet miatt egyértelműen Budapest közelsége tehető felelőssé. A reggeli órákban (6-10 óra között) elindul egy jelentős gépjármű

forgalom (személyautók, tehergépjárművek, buszok) a főváros irányába. A délutáni órákban (15-18 óra között) pedig egy ellenirányú forgalom figyelhető meg. A napi ingázók mellett az ország úthálózatának sugaras szerkezete miatt jelentős a megyén keresztül haladó forgalom is. Viszont az agglomeráció és a főbb útvonalak melletti területeken kívül a zajhatás minimális. Néhány nagyobb település [Újhartyán, Bugyi, Vecsés, Üllő, Abony, Cegléd, Ceglédbercel, Albertirsa (részben a 4-es út)] belterületi elkerülő szakaszainak átadásai az elmúlt években jelentősen csökkentették a védendő lakóterületeken az átmenő forgalom okozta zaj- és rezgésterhelést. A vasútvonalak általában elkerülik a települések központjait, ezért zajhatásuk kisebb területet érint.

Pest megyében több helyen található nyilvános és nem nyilvános repülőtér és le- és felszállóhely. Ezek közül a legjelentősebb, több települést, sőt a megyén túli területeket is érintő zajkibocsátást a Ferihegyi Repülőtér okoz. A le- és felszálló repülőgépek zaja – különböző mértékben – a repülőtértől 30-40 km-re is zajterhelés növekedést okoz (leginkább érintett települések: Üllő, Vecsés).

A tököli és kiskunlacházi repülőterek zajhatása szintén több települést érintenek, távolról olyan mértékű zajterheléssel és nem akkora kiterjedésű területeket, mint a Liszt Ferenc Repülőtér.

Az üzemi tevékenységek, illetve az építési tevékenységek is okoznak – olykor határérték feletti – zaj- vagy rezgésszennyezéseket, ezek mégsem relevánsak az összes zajszennyezést tekintve, mert általában csak pontszerűek és időszakosak. Az újonnan létesülő telephelyek pedig már csak akkor kapnak engedélyt, ha igazoltan határérték alatt maradnak az általuk keltett zajok

PM TFK célkitűzései: A „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában” stratégiai cél tartalmazza a zajterhelés csökkentésére irányuló célkitűzéseket (12.4.3 fejezet). Operatív célként került megfogalmazásra a nagy forgalmú országos főutak tervezett nyomvonalain a várható közúti forgalom zaj- és rezgésterhelésének mérséklése, de legalább szinten tartása. A közlekedésfejlesztéssel foglalkozó célkitűzések (Tf1 és Tf2 operatív célok, 12.4.1. és 12.4.2. fejezetben szereplő közlekedés hálózatfejlesztési javaslatok) is a környezeti zajszint csökkenését eredményezhetik környezeti zaj ellen védendő területeken (lakó- és üdülőterületek).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A célkitűzések megvalósulása esetén környezeti zajtól védendő területeken, belterületeken csökken a környezeti zaj- és rezgésterhelés. A tervezett új közlekedési kapcsolatok megvalósítása csökkentheti a meglévő utak belterületein fellépő zaj hatásokat. Tény, hogy az új utak építésével újabb zajforrások jelennek meg, de jellemzően nem környezeti zajra érzékeny területhasználatú területeken.

PM TFK célkitűzéseiből nem állapítható meg, hogy a tököli, kiskunlacházi (és Budapest közigazgatási területén levő budaörsi) repülőtereknek mi a jövőbeni szerepe, zajhatásuk igényel-e TFK-ban megfogalmazandó operatív célkitűzést, feladat meghatározást.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a már jelenleg is magas környezeti zajjal terhelt belterületi szakaszokon tovább nő a közlekedésből származó környezeti zaj és rezgésterhelés.

3.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE TÁRSADALMI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.2.1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Az ország népességének területi elhelyezkedését tekintve az utóbbi évtizedben a folyamatos koncentráció jellemzi. Történik ez úgy, hogy közben az ország lélekszáma folyamatosan csökken. Pest megye népsűrűsödése, a népességszámának folyamatosan növekedése ez idő alatt is zajlik. A megyében a lakosság létszáma eléri 1.4 milliót, de ennek megyén belüli eloszlása változó. A megye átlagos népsűrűsége kétszerese az országosnak, ráadásul területi elhelyezkedés meglehetősen egyenetlen. A népesség koncentrálódásával nem tudott lépést tartani az agglomerációs övezet településeinek intézményhálózata, mely konfliktusok forrása lett. Kettős arculatú korstruktúra alakult ki a megyében.

A népességkoncentráció az agglomerációban a legnagyobb, míg a megye egyéb területén a népsűrűség átlagos, vagy az alatti. Az országos átlagot meghaladó népsűrűségű Ennek forrását az utóbbi időben a fiatal és képzett népesség betelepülése jelentette. A Budapestet övező szuburbán területeken a korösszetételt, vagy iskolai végzettséget elemezve szignifikáns eltérések tapasztalhatók a megye egyéb területeinek mutatóihoz képest.

PM TFK célkitűzései: A humántőke felértékelődött a gazdasági válság idején az instabil talajúvá vált materiális javakkal, s a pénztökével szemben. Az utóbbi években lezajló társadalmi folyamatok következtében, a népesség Pest megyét érintő területi koncentrációja révén, kimondható, hogy olyan „humánértékre” tett szert a megye melynek megőrzése, megyén belüli egyenletesebb megosztásának elérése, folyamatos újratermelése, sőt az igényeknek megfelelő továbbfejlesztése egyik központi és átfogó célkitűzése a fejlesztési koncepciónak. A továbbiakban el kell érni a megyén belüli társadalmi mobilitás létrejöttét a munkahelykínálatok bővülése, az intézményi ellátás az oktatás a kultúra helyi szintű szerveződése révén. (Tm2 – 10.2 fejezet, Tm4 – 10.4 fejezet)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A civilszféra és az egyházak szerepének megerősödése a szociális és a gyermekvédelmi ellátásban a területi egyenlőtlenség csökkentését, s a szociális felzárkóztatást szolgálják. Pest megye településein belüli munkahelyteremtő beruházások ösztönzésével a helybeli munkavállalók számának növelése egyrészt a szociális felemelkedést szolgálhatja, másrészt a munkahelyi ingázásra fordított idő csökkenésével életmódbeli javulás állhat elő, a regenerálódásra, rekreációra való lehetőség fokozásával.

A kvalifikált aktív korú népesség koncentrálódása, noha lassabb ütemben, mint eddig, folytatódik a megyében. A szuburbánizált területek mellett a leszakadó félben lévő elmaradt megyeperemeken is a gazdasági fellendülés megindul, újraéled, minek következtében e térségekben is az életkörülményekben pozitív változás áll elő. A Fővárosba ingázók száma 20 év alatt 25 %-kal csökken, a mobilitás kiegyenlítettebbé és sokszínűbbé válik. Mind a térségen belül, mind tágabb környezetében új együttműködési, társas formák, szövetkezesek, csoportosulások jönnek létre, melyhez megfelelő ismeretekkel, készségekkel rendelkező nyitott, kezdeményező, kreatív, vállalkozó szellemű, kockázatvállaló, önértékeléssel, ön- és társadalmi tudattal rendelkező humán tőke fog rendelkezésre állni, s folyamatosan újratermelődni.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A nagyfokú migráció és a munkaerő kereslet gyakori változásai miatt a népességmozgás fokozódhat, a településekben. A nagymértékű, s

eddigyi tendenciáknak megfelelő mobilitás révén már-már az aktív korúak népességcseréjét eredményező népesség koncentráció jön létre a Fővárost övező térségben. Pest megye népességét tekintve az elkövetkező évtizedben is az ország legdinamikusabban növekvő megyéje marad. A népesség növekedését elsődlegesen okozó bevándorlás fogadására való felkészülés hiánya társadalmi feszültségeket idéz elő. A gyors ütemű gazdasági és társadalmi változások és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” következtében a hagyományosan erős nemzetiségi-, kulturális gyökerekkel nem rendelkező településekben a helyi lakosság identitásvesztése áll elő, sőt azok másutt is fellazulhatnak, s az értékes kultúrák erodálódhatnak.

3.2.2. A foglalkoztatásra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A foglalkoztatás területileg jellemzően a Fővárosban biztosított. Megyén belül nagyarányú a pályakezdők munkanélkülisége, mely párosul az idősebb korosztály munkaerőpiacról való kiszorulásával.

PM TFK célkitűzései: Az elkövetkező húsz évben legalább százezer új megyén belüli munkahely létrejöttét célozza meg a fejlesztési koncepció, miközben a Fővárosba ingázók számát 25%-kal csökkenteni kívánja. Atipikus foglalkoztatási formák növekedése részben az egészségi problémákkal küzdők távmunkában, vagy részmunkaidőben való foglalkoztatását, részben a családok védelmét, egyben tartását szolgálja. Társadalmi cél a köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése, a felsőfokú képzettséggel rendelkezők arányának emelése, az élethosszig tartó tanulás lehetőségének biztosítása. Biztosítani kívánják az időskorúak foglalkoztatását, a gyakornoki munka lehetőségét és a fiatalok pályakezdését. (Tm1, Tm2 – 10.1 és 10.2 fejezetek)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A munkaerőpiac monitorozása révén előrejelzések varhatóak a gazdasági szerkezetváltásokra, melyhez igazodhat a munkaerő kínálat, a képzési, oktatási rendszer. Növekszik a foglalkoztatás mennyiségi és minőségi értelemben, bővül a piacképes tudás és készség, az innováció. A munka világából kiszoruló újraintegrálásával a tartósan nem foglalkoztatottak visszavezetése megtörténik a munka világába. Családbarát munkahelyek fokozása sokak számára a munkába állás lehetőségét teremti meg. Munkába állhatnak a teljes munkaidős munkát vállalni képtelenek, vagy akik élethelyzetüknél fogva csak távmunkára alkalmasak.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A foglalkoztatottak aránya nem növekszik, sőt a foglalkoztatottak köréből kiszorulóak száma tovább fokozódik. Fokozódik a szociális alapú foglalkoztatás, ami társadalmi és gazdasági konfliktusokkal járhat. Növekszik a munkanélküliség ezzel együtt növekednek a költségvetési terhek, csökkennek a gazdaságfejlesztésre fordítható közpénzek, az átlagos jövedelem színvonala stagnál, vagy csökken. A munkaképes aktívak nem a megyében fognak dolgozni. Nem jönnek létre sem munkahelyvédelmi, sem munkahelyteremtői akciótervek. Az emberi erőforrások fejlesztésének kiemelt támogatása elmarad. Az atipikus foglalkoztatási formák nem bővülnek, miközben a részmunkaidősek foglalkoztatottakon belüli aránya most is csak az uniós átlag harmadát teszi ki. (Tm4 – 10.4 fejezet és Gd1 – 11.1.2.4 fejezet)

3.2.3. A szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A szabadidő eltöltésére, a kulturális programok elérésére zömmel a Főváros területén van lehetőség. Az egészség megőrzése, a prevenció a sportolás, a testmozgás rendkívüli jelentőséget kap a koncepcióban. A korstruktúra alakulása is igényli az

egészségmerőzést és az öngondoskodást, mely összefüggésben van a mozgásigénnyel, és amire a településeknek területi kínálatot kell teremtenie.

PM TFK célkitűzései: A sportolás a rekreációs tevékenységek feltételeinek megyei szintű megteremtése a helyi lakosságot és a kiemelt fejlesztési célként kitűzött turizmus fejlesztését egyaránt szolgálja. A turizmus területi koncentrációját csökkenteni szükséges, az adottságok kihasználását a fokozni kell. Kiemelt cél, a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével; az ország elismert egészségipari-központjának létrehozása. (Tm3 10.3 és 10.3.1 fejezet, Gd1 – 11.1.3.6 fejezet és Gd2 – 11.2.3 fejezet)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A turizmusfejlesztés a gazdaság dinamizálása mellett a helyi lakosság szabadidő eltöltését, rekreációs igényeit is szolgálja. Együttműködésre készítet a turizmus szereplői között. Aktív és szabadidős szolgáltatások fejlesztése valósul meg, mely a humán infrastruktúra fejlesztését is megkívánja. A tudatos vonzerő fejlesztés révén kialakítható a megye turizmus-arculata. A rekreáció területi feltételeit szolgálhatják a turisztikai vonzerők fejlesztése, a nemzeti kulturális és épített örökségek megőrzése, a szabadidős, rekreációs és sportgazdaság fejlesztése, a megye erdőszűrségének fokozása. A turisztikai kínálat fejlesztésével együtt jár a helyi lakosság életszínvonalának emelkedésével, a rekreációra hangsúlyt adó életmódbeli mintakövetés lehetősége megteremtődik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Az egészséges életmódot biztosító rekreációt a sportot lehetővé tévő közösségi terek nem jönnek létre. Nem alakul ki az egészségtudatosság. Nem erősödik meg az „alkonygazdaság”, a leszakadó térségekben lehetőséggel rendelkező egészségipar nem fejlődik. Az egyre nehezebb életkörülmények között élő térségek lakói nem tudják munkaerejüket újratermelni, nem regenerálódnak, egyre nehezebben jutnak munkához egyre többet dolgoznak a minimális szükségleteik kielégítéséért, a létfeltételeik alapjainak megteremtéséért.

3.2.4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A fejlesztési koncepcióban megfogalmazott felismerés, hogy „Pest megye jövőjének szempontjából az egyik legfontosabb tényező az emberi erőforrások minősége” A megye társadalmának egészségi állapota nem kielégítő.

PM TFK célkitűzései: Elsődleges tennivaló az egyén szintjén a testi és a lelki egészségi állapot javítása. A hangsúlyt a megelőzésre, az egészséges életmódra kell helyezni, ezzel párhuzamosan szükséges az egészségügyi ellátórendszer térben kiegyensúlyozott, lakosság-közeli szolgáltatásainak fejlesztése. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés. A javaslatok arra irányulnak, hogy az egészség hatékony fejlesztését és védelmét valamint a betegek megfelelő gyógyítását egyidejűen biztosítani tudja az egészségügyi ellátó rendszer. (Tm3 – 10.3 fejezet, Tm4 – 10.4 fejezet)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Egészséggel élő társadalom nevelődik ki. A piaci igényeknek megfelelő képzési rendszerben résztvevők biztonsággal aspirálnak a munkával elérhető megfelelő jövedelemre, mi által szociális biztonságban részesülnek. Kiepülnek a hatékony alkohol- és drog prevenciót szolgáló intézmények. Az egészségügyi és az oktatási rendszer regionálisan összehangolt fejlesztése jön létre. Az adott területen élő lakosság életszakasz szerinti összetételének megfelelően alakulnak ki az intézmények típusai, s azok sűrűsödése. A megerősödő egyházi és civil szervezetekre

támaszkodó szociális segítő hálózat tehermentesíti a központi és az önkormányzati költségvetést.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A lakosság egészségi állapotában jelentős romlás következhet be. A fennálló negatív tendenciák továbbélnak. A stresszes életmód fokozódik, a munkahatékonyság romlik. A munkaerő újratermelődése nem jön létre, az egészségügy ellátási feladatok valamennyi korosztályra kiterjedően fokozódnak. Az életkor kitolódásával, az egészségben megélt évek száma arányaiban lerövidülnek. Nem fejlődnek ki azok a szolgáltatói, oktatási intézmények, melyek az életminőség javításához hozzájárulhatnának, nem tudják a szociális felemelkedést segítő szervezetek tevékenységüket hatékonyan végezni, integrációjuk elmarad, hatóerejük felmorzsolódik.

3.2.5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Felmérésekkel igazoltan Magyarországon rendkívül alacsony a lakosság biztonságérzete az élet számos területén. Elvesztett a bizalom egymás iránt, nincsen bizalmi kapcsolat a közösségekben, nincsen bizalmi viszony az intézményekkel, a társadalmi szervezetekkel, nem jön létre a bizalom a hit a politika képviselőivel, s mindezek eredőjeként az ember elbizonytalanodott, s nem bíz már önmaga képességeiben, erejében sem.

PM TFK célkitűzései: Kiemelt cél a társadalom biztonságérzetének megteremtése, a megrendült bizalom kiépítése, megerősítése, folyamatos fejlesztése, a társadalmi (bizalmi) tőke gyarapítása. A területi egyenlőtlenség csökkentését, valamint a szociális felzárkóztatást szolgálja egy kiszámítható s átlátható támogatási rendszer kiépítése, mely legalább a létfenntartást biztosító javakhoz való hozzájutást garantálja. (Tm1 – 10.1 fejezet, Tm3 – 10.3 fejezet)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A megerősíteni kívánt családcentrikus és pozitív életfelfogás a bizalmat genezisében teremti meg az egyénben. Alapot ad arra, hogy kialakul a bizalom elsősorban önmagában az emberben, s ezzel párhuzamosan társas kapcsolatában, illetve szűkebb-tágabb közösségeiben, majd a szolgáltató és ellátó intézményekben, a helyi és a felsőbb vezetésben, a politikai irányításban. A bizalmi szint emelkedése, hozzájárul a gazdasági növekedéshez, míg utóbbi nem feltétlenül eredményezi a társadalmi bizalom erősödését. Létrejönnek a közösségi életformát erősítő színterek. Az élethelyzet romlásának elkerülését preventív programok bevezetésével kívánja Pest megye biztosítani.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Növekedni fog az identitás-vesztés, a csökken a társadalmi együttműködés, nem jön létre integrált társadalom sem a megyén belül, sem megye és környezetében. A közösségek szerepe meggyengül, az egyéni érdekek tovább erősödnek, fenn marad, sőt fokozódik az érték- és normazavar. A relatív szociális biztonság, a szociális védőháló szerte foszlik. A leszakadó térségekben romlik a közbiztonság, a családok szétesnek, elemeikre bomlanak, vagy létre sem jönnek az egyénnek biztonságot jelentő társas kapcsolatok. Növekszik a szenvedélybetegek száma (alkoholizmus, drogfogyasztás), a szociális és mentális problémákkal terhelt területek sem lakóhely sem vállalkozói beruházások céljára nem lesznek keresettek, tovább csökken a létbizonytalanság, s ez által a szociális rászorultság tovább fokozódik. Az idősek és betegek kiszolgáltatottsága és elmagányosodása felerősödik.

3.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JAVASLATAINAK ELEMZÉSE GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.3.1. A térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai),

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése:

Térszerkezet

A megye településhálózatának alakulására, fejlődésére a természetföldrajzi adottságok mellett a gazdaságföldrajzi tényezők szerepe – ezen belül is a főváros körüli helyzet, és az ország főváros-centrikus fejlődése, a közutak, a vasúthálózat Budapest centrikussága – a meghatározó. Pest megye településhálózata – fenti tényezőkkel összefüggésben – több egyedi jellegzetességgel bír. Az egyik, hogy nincs önálló megyeközpontja, a megyeközponti intézmények az ország fővárosában vannak, ami viszont nem képezi a megye közigazgatási területének részét.

A másik sajátosság, hogy a főváros közvetlen környezetében található települések a budapesti agglomeráció részét képezik. E terület a megye közigazgatási területének szerves része, fejlődése mégis erősen kapcsolódik Budapesthez. Az agglomeráción belül Budapest körül a várossá nyilvánított településekből egy kertvárosi gyűrű alakult ki. Az agglomerálódott települések köre (elsősorban délkeleti irányban) már jelentősen túlterjed a hivatalosan lehatárolt agglomeráció határán. Az agglomeráció fejlődését az elmúlt 20 évben meghatározta a Budapestre kiköltöző lakónépesség, amely rátelepült a térség hagyományosan erős hálózatos szerkezetére, a városközpontok és várostérségek által meghatározott térre. A népesség beáramlása (pontosabban az intenzív népességcsere) látszólag egy jellegzetes, nemzetközi összehasonlításban is tipikusnak tekinthető városkörnyéki szuburbán kertvárosi, lakóövezeti övezetet hozott létre. Hazai specifikum ugyanakkor, hogy a Pest megyei „kertvárosok” szerves előzményekkel, viszonylag erős helyi gazdasággal, valamint autonóm nemzetiségi és kulturális előzményekkel bírnak, az agglomeráció nagyobb városközpontjai, várostérségei országos szinten is jelentősnek mondható gazdasági (ipari és szolgáltató) tevékenységek számára nyújtanak telephelyet.

A térszerkezet szempontjából meghatározóak a közlekedési hálózat elemei, és az ökológiai hálózat területei is.

Az ország centrális szerkezete miatt a műszaki infrastruktúra hálózatok sűrűsége a megye területén, annak is belső, agglomerációs övezetében a legnagyobb. A térszerkezetet meghatározó sugaras elemek mindegyike kiépült, a megye területei ezzel kellően feltártak. A fő sugárirányú elemek közül kivételt az M4 autópálya hiánya jelent. A megye egyes területrészeinek közúthálózata erősen különböző, változatos képet mutat.

A szerkezet jellegzetessége, hogy a kör- és haránt irányú útvonalak hiánya a megye területén fokozottabban jelentkezik. Az M0 autópálya még ma sem alkot teljes gyűrűt, az égetően szükségessé vált keleti szektor is csak a közelmúltban készült el. Az M0-n kívüli második haránt irányú elem hatékonyan nem képes betölteni szerepét. A Pest körül kijelölt Kiskunlacháza - Ócsa - Gyömrő - Gödöllő - Vác elkerülő útvonal hossza és kiépítettsége miatt nem alkalmas erre a funkcióra, a hasonlóan rossz vonalvezetésű, de rövidebb szakaszon a fővárost elkerülő forgalom a Dunaharaszti - Gyál - Vecsés - Ecser, illetve a Fót - Dunakeszi szakaszokon bonyolódik le.

A főváros környéki települések igen jelentős budapesti célú forgalma az országos közutakon kívüli. Helyi szerkezeti kapcsolatok hiányában az agglomerációs forgalom – a távolsági forgalom mellett – szintén elsősorban a főutakat terheli. A közlekedési hálózat alapvetően a legfejlettebb az országban, de a megye egyes részein ennek ellenére (legerőteljesebben a Nagykáta és a Dabasi kistérségekben) a városok és várostérségük (várostérségeik) megfelelő kapcsolatrendszerét lehetővé tevő hálózatok esetenként nem megfelelőek, vagy hiányoznak. Budapesttől távolodva a településsűrűség csökken. Az erdőszült hegyvidéki területeken és a megye délkeleti síkvidéki térségében elsősorban a fő közlekedési folyosók közé eső területeken a legkisebb a településsűrűség.

A megye legfejlettebb és periférikus területei több helyütt közvetlenül egymás mellett helyezkednek el. Ilyen az északi és északkeleti agglomerációs szektor és az Ipoly-mente, illetve a felső Galga-völgy, továbbá a déli, délkeleti szektor és a megye délkeleti rurális térségeinek találkozása.

A megye központhiányos térségei (pl.: Ipoly-mente, felső Galga-völgy) – ezek közül is főként a rossz közlekedési helyzetben lévő területek települései – nem tudják biztosítani népességük számára a biztonságos, kiegyenlített és elvárt színvonalú, teljes körű ellátást.

Az agglomeráció területén kívüli városok közül Nagykőrös és Cegléd rendelkezik a legtöbb városi funkcióval, illetve tevékenységgel. Pest megye alföldi részén található, komplexebb funkciójú városokra jellemző, hogy Dabas, Nagykáta, Ráckeve már az ezredforduló előtt komplex városi funkciójú település volt.

Az Ipoly mente városhiányos volta viszont hangsúlyos maradt, Szob csak jogállását tekintve város, funkcióit tekintve nem az. Ebben a határ menti térségben a határok „lebontása” után felértékelődnek és bővülnek a külső funkcionális kapcsolatok.

A funkcionális központok nem minden esetben vannak megfelelésben a területfejlesztés jelenlegi – és 2013 után kialakuló járási – intézményrendszerében a térségi- kistérségi központként meghatározott települések körével. Budakeszi és Vecsés kivételével valamennyi új járásközpont egyúttal funkcionális központ is, de vannak olyan központi, vagy társközponti szerepkört betöltő települések, amelyek nem válnak járásközpontokká

Pest megye gazdasági szerkezete, szerepe

Pest megye a fővárossal együtt a kelet-közép-európai térségi vezető szerepért folyó nemzetközi verseny résztvevője. Közvetlen versenytársai Bécs, Pozsony, Prága és Varsó, Felső-Szilézia, de egyes területeken Moszkva és a szomszédos déli országok fővárosai, például Bukarest. A megye jövőjét alapvetően befolyásolja, hogy Budapest Városterése, a metropolisz térség hogyan teljesít ebben a versenyben.

Pest megye gazdasági súlya, jelentősége még a Főváros nélkül számítva is, kiemelkedő bármely más megyéhez képest. A GDP több mint 10%-át a megye állítja, a beruházások 11%-a itt valósul meg, a működő vállalkozások és az ipari parkok 13%-a itt található, az ország exportjának közel 15%-át adja, és az ipari termelés terén is nagy a teljesítménye. A Központi Statisztikai Hivatal, Pest Megye Statisztikai Évkönyve 2011 kiadvány alapján az alkalmazottak száma a Pest megyei telephelyeken elérte a 309 512 főt, azon belül az iparban alkalmazott emberek száma: 70 612 fő. Az összesítésben nem szereplő egyéb munkavállalókat is figyelembe véve megállapítható, hogy a Pest megyei foglalkoztatottak (2013. II. negyedév: 507 ezer fő) mintegy kétharmada ténylegesen is a megyében dolgozik. A megyében található vállalkozások (telephelyek) által előállított hozzáadott érték részaránya jelentősnek mondható a központi régió, valamint a metropolisz térsége gazdasági teljesítményében, valamint meghaladja bármely más megye hozzájárulását a nemzeti össztermékhez.

Pest megyét a fővárossal együtt vizsgálva látható, hogy Közép-Magyarország gazdasági jelentősége kiemelkedő, itt keletkezik a hazai GDP közel fele, és itt található a külföldi működő tőke több mint 40%-a.

Pest megye a rendszerváltást követő két évtized nyertesének tekinthető. A beáramló népességnek és a szolgáltató szektor rendkívüli fejlődésének köszönhető, hogy a beruházások, a vállalkozások a munkahelyek száma és a rendelkezésre álló jövedelem folyamatosan növekedett. 2000 és 2008 között a Pest megyei munkanélküliség kifejezetten alacsony, 4-5%-os, 2002-ben érte el a legalacsonyabb értéket: 4,3%., miközben a gazdaságilag aktív népesség közel 80 ezer fővel növekedett. A pozitív irányú változás csak részben magyarázható a kiköltöző, de továbbra is Budapesti telephelyen dolgozó népességgel, figyelembe véve, hogy a vállalkozások száma 2000 és 2010 közötti egy évtized alatt közel négyszeresére nőtt (525 ezer és 1 943 ezer). A Pest megyei GDP és beruházások értéke több mint a kétszerese a következő legmagasabb megyei értéknek.

A megyei területfejlesztési koncepcióban is hivatkozott primer források és az azok alapján elvégzett modellezések rámutatnak továbbá arra is, hogy a gazdasági növekmény egy része származhatott csak a Főváros által támasztott keresletről. A megye gazdasági szerkezetváltása mélyebb és kiterjedtebb, sőt, egyes ágazatokban (élelmiszeripar) a Budapest és a megye térségei közötti szoros kapcsolat még gyengült is. Összességében megállapítható, hogy az ipari termelési kultúra továbbélése, a szolgáltató szektor rendkívüli fejlődése, valamint az „új” gazdaság vállalkozásaival a megye része annak az összefüggő fejlett gazdasági térségnek, amely az ország dunántúli, északnyugati részén az ipari termelés, az export, és a hozzáadott érték többségét adja, és gazdasági fejlettségben a legjobb mutatókat produkálja. Szükséges leszögezni, hogy **a gazdaság teljesítménye nem egyenletes Pest megyén belül**. Az agglomerációs zónában koncentrálódik a megyében székhellyel rendelkező gazdasági társaságok 80%-a, melyek a statisztikai állományi létszám négyötödét foglalkoztatják. A térségben azok a Budapesttel szomszédos városok találhatóak, melyek a gazdasági tevékenységek szuburbanizációjában leginkább érintettek (Dunaharaszti, Szigetszentmiklós, Dunakeszi, Törökbálint, Budaörs), illetve az agglomeráció egyéb, nagyobb méretű települései (Gödöllő, Vác).

A lakossági jövedelmek tekintetében szintén megmutatkozik a fenti kettősség. Az agglomerációban települési szinten akár 43%-al is magasabb az egy főre jutó összevont adóalap összege, mint Pest megye külső részén. A legalacsonyabb jövedelmű települések a régió délkeleti és északi periferiájában helyezkednek el.

Strukturális problémára utal az is, hogy **a hazai KKV-k 84%-ának fő piacai a megyehatáron belül vannak**, mert földrajzi értelemben korlátozott a piaci hatókörük (alapvetően a relatív tranzakciós költségek miatt). A Pest megyei KKV-k számára egyedi versenyelőnyt jelent, hogy a közelükben van egy viszonylag nagy felvevő-képességű, koncentrált fogyasztói piac, valamint jelentősnek mondható vállalati kereslet.

Pest megye gazdasági szerkezete azonban a konvergencia-régiókra jellemző strukturális gyengeséggel és ellentmondásokkal terhelt. Az itt működő vállalkozások nagy többségének termelékenysége, hatékonysága jelentősen elmarad attól, ami nemzetközi szinten versenyképesnek tekinthető. A hátrány oka a tőke, részben menedzsment ismeretek és vállalatirányítási problémák, valamint a rendelkezésre álló egyéb erőforrások (szakképzett munkaerő, fejlett szolgáltatások és üzleti környezet, fejlett és jól működő klaszterek) hiánya. A termelékenységi elmaradás elsősorban a duális gazdaságnak „köszönhető”. Ez a dualitás, azaz a fejlett és a fejletlen vállalkozások közötti merev, a vállalkozások számára nehezen átjárható határ a legtöbb iparágban és valamennyi kistérségben jelen van, beleértve az agglomerációt, illetve a legfejlettebbnek tekintett Pest megyei kistérségeket. Az elmúlt évtizedben hiába volt tapasztalható az innováció és a vállalkozási kedv, valamint a nemzetközi versenyképesség és teljesítmény erősödése – a vállalkozások döntő többségéről nem mondható el, hogy áttörés következett volna be teljesítményükben, K+F+I aktivitásukban, kapcsolatrendszerükben, piaci orientációjukban. A nemzetközi és a hazai piacra termelő, szolgáltató, és különösen a hazai és a külföldi tulajdonban álló vállalkozások teljesítménye között fennálló, igen jelentős különbség továbbra is létezik.

A megyén belül a személyes jövedelmek megoszlása viszonylag nagy szóródást mutat, a Budaörsi kistérségben csaknem kétszer akkora, mint a Nagykátaiban. Az agglomeráció térségeiben meglevő viszonylag magas vásárlóerő fontos jellemzője a megyének, mert lehetőséget ad a lakosság által vásárolt termékekre és szolgáltatásokra épülő gazdasági növekedésre

A megye gazdasági szerkezetének fontos jellemzője, hogy a feldolgozóipari kibocsátás abszolút értékét tekintve jelentősnek mondható, de arányaiban nem kiemelkedő teljesítményéhez a szolgáltatások magas aránya párosul. Pest megyében a szolgáltató szektor vállalkozásainak nagyobb része helyi értékesítést folytat. De az értékes volumenén belül jelentős lehet a hazai piaci, valamint az exportorientáció is ((kereskedelem, szállítmányozás és raktározás, információs és kommunikációs technológiák).

Pest megye részesedése az ország mezőgazdasági hozzáadott értékének előállításából 2011-ben 5,8% volt, elmaradva több tradicionális agrármegye (Bács-Kiskun, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar) teljesítményétől, ami a megye adottságait, és a budapesti piac közelségét tekintve kihasználatlan lehetőségeket sejtet.

A megye feldolgozóipari teljesítménye kiemelkedő, és az építőiparban is erőteljesek a pozíciói. Feltűnő ugyanakkor a művészeti és szabadidős szolgáltatások alacsony aránya, ami ismét egy olyan területet jelez, ahol a megye elmarad az adottságaitól.

3.3.2. A településrendszerre

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A főváros erőteljes központi szerepe már a korábbi századokban is akadályozta igazi városi központok kifejlődését. A XIX. században létrehozott járási székhelyek (pl. Nagykáta, Monor, Ráckeve) – éppen a túlsúlyos központ közelsége miatt – nem váltak sokfunkciós városi központokká. A fővároshoz közeli, illetve a meghatározó infrastrukturális tengelyen fekvő települések fejlődését – bár csökkenő mértékben – de még ma is Budapest határozza meg. Az önálló, regionális szintű városfejlődés lehetősége a fővárostól mintegy 50 km-es körön kívül található.

Pest megye településrendszere több tekintetben is sajátosnak mondható más európai metropoliszokkal összehasonlítva. A morfológiai, történeti és művi környezetalakítás okán sem egységes terület, Pest megye fejlődését valóban jelentősen befolyásolta a lakónépeség kiáramlása a fővárost övező térbe, terekbe, körzetekbe. Az összetett, sokszínű, sokidentitású eklektikus teret átszövik és mindig is átszöttek a gazdaság és a társadalom fejlődését meghatározó térségi pólusok, a gazdasági és intézményi városközpontok, a vállalkozás övezetei. Ezek révén a kistérségek jól körülírható technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek, melyek meghatározzák azt a struktúrát, amely a Pest megyei, illetve az immár szervesülő Metropolisz teret jellemzik:

Sem Pest megye, sem a Metropolisz tér nem gyűrűs, hanem sugaras-küllős szerkezetű. Ez a kocsikerékre hasonlító szerkezet teszi egyben lehetővé a makrotérségi szervesülést, kisugárzást. Az infrastruktúra-axisokon, főutak és vasutak alkotta „gyors” tengelyeken az urbanizáció uralja a téralakítást, míg a küllők közötti „lassú” zónákban a mezőgazdaság és a turizmus, a természetközeli vagy vidéki (néha nosztalgikus), ágazatai találnak kihívásokat (ma még kellően ki nem aknázott) lehetőségeket. Ezzel a leegyszerűsítéssel könnyebben megragadható a tér, hiszen az egyes körzetek identitásait is ezek a „küllők” képesek megjeleníteni. Az így kialakuló, kialakítható „identitáskörzetek” nem csak a belső társadalmi kohéziót szolgálják, hanem egyben a tereket márkásítva a befektetők számára is világos kínálati üzenetekkel szolgálnak.

Pest megye központjai várostérségükben térszervező erővel bírnak; s együtt egy olyan integráló városhálózatot alkotnak, amely szervesen kapcsolódik Budapesthez, valamint az ország versenyképességét meghatározó ekosisztémához. Ezen belül közvetítő, potenciálisan térségi

integráló szerepet tölthetnek be és közvetíthetnek a belső mag, illetve a csapágyvárosok felé. E központok között országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is megtalálhatóak (Gödöllő - Veresegyház; Budaörs - Érd - Százhalombatta), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

Megkülönböztető erővel bír az a tény, hogy Pest megyei kistérségek (nem függetlenül Budapesttől) alkotják Magyarország egyetlen, a kistérségi (és megyei) határokat jelentős mértékben átlépő regionális innováció rendszerét. Különös tekintettel az Érd/Százhalombatta térségtől, Budaörs, Pilisvörösvár, Szentendre, Dunakeszi kistérségeig tartó vállalalkozási övezetre, amelyben a technológiai vállalkozások, és egyéb tudás-intenzív üzleti szolgáltatások, valamint a képzett munkaerő koncentrációja található. A versenyképességi pólusokhoz, illetve vállalalkozási övezethez képest markánsan eltérő lehetőségeket mutatnak Pest megye déli, dél-keleti kistérségei, sajátos versenyelőnyökkel és kihívásokkal, megoldandó problémákkal.

Fontos szerepet töltenek be Pest megye kiemelt gazdaságfejlesztési térségei, valamint a kilenc csapágyváros és Budapest közötti térben elhelyezkedő települések. Integrált város- és térségfejlesztésen alapuló, valamint a helyi gazdaságra is kiterjedő megerősítésük alapvető célkitűzés. Aktív szereplői a több lábon álló gazdasági aktivitást és a humán erőforrások koncentrációját létrehozó; valamint az innovációs teljesítményeket és tudást a külső nagyvárosokba közvetítő városhálózatnak.

A térszerkezet alapvető jelentőséggel bír az elsődleges erőközpontnak tekinthető Budapest kitörési, átalakulási-újrátöltési ambícióit illetően. Meghatározza a csapágyvárosi integrált városkörzetek lehetőségeit, kitörésének koordinált irányait, másodlagos erőközponti lehetőségeit és a velük szembeni kihívásokra adható releváns válaszokat.

A Pest megyei gazdaság erőteljes csökkenésének, a leszakadó térségei gazdasági visszaesésének egyik tényezője a helyi gazdaság gyengesége, illetve annak leépülése. A megye sajátos helyzetét jellemzi, hogy a központi régió koncentrált és erős piaci kereslete ellenére, a kis- és nagykereskedelmi csatornák, illetve üzleti modell megváltozásával, valamint az erős nemzetközi versenynek kitett agrár- és élelmiszeripari termelés visszaesésével a megyei vállalkozások igen jelentős pozíciókat vesztek, különösen az értékeesebb szegmensekben.

A leszakadó térségekben jelenlévő foglalkoztatók, vállalkozások, és szakemberek száma nem elégséges, a szakképzés szerkezete és minősége fokozottan kedvezőtlen, a munkaerőpiacra belépő fiatalok és inaktívak gyakorlatszerzésének nem adottak a feltételei, s mindenekelőtt a kistérségek jelenlegi státusza nem teszi lehetővé a megfelelő adókedvezmények, támogatási intenzitás, és egyéb más kistérségek számára elérhető eszközök alkalmazását.

PM TFK javaslatai

A Tf1, és Tf2 térszerkezet fejlesztéshez adott javaslatokon túl elsősorban gazdaság dinamizálására vonatkozó átfogó cél: gazdaság dinamizálása az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve alatt található Gd1, Gd3, Gd4 programok hatnak a településrendszer változására. Jelentős gazdasági és térszerkezetfejlesztési programokat fogalmaz meg a Tf3, Tf4 és az Öf1, Öf2 javaslat.

A válságból kifelé tartva lassan kezd láthatóvá válni, hogy a tőke szerepe átértékelődik, a humán tőke felértékelődik, ismét fontossá válik az alkotó ember. A kilábalás önszerveződő kis és közép vállalkozások által történhet meg. Ez igényli új együttműködési, társas formák kialakulását, szövetkezesek, csoportosulások stb. létrejöttét, létrehozását. Mindennek az is a feltétele, hogy a gazdaság szereplői, a befektetők által megkívánt „lág” fejlesztési tényezők (a humán és társadalmi környezet, a megfelelő ismeretekkel, készségekkel rendelkező és kellően nyitott, befogadó, kezdeményező, kreatív, vállalkozó szellemű, kockázatvállaló, önértékeléssel, öntudattal, társadalmi tudattal rendelkező humán tőke) is rendelkezésre álljanak; és folyamatosan újratermelődjének.

Ebben nagy lehetőségek kínálkoznak részben a fővárosból történt kiköltözések okán, részben a külső távolabbi körzetekből Budapest vonzereje hajtotta beköltözések okán. Ugyanakkor mindkettő egyaránt veszélyt is jelent a megyei körzetekben szunnyadó értékes kultúrák esetleges eróziója, identitásvesztése

miatt. A nagyfokú migráció és a piaci kereslet folyamatos változásai, kihívásai miatt ezért is kiemelten fontos a humán erőforrás fejlesztése, a kultúra és a helyi identitások megőrzését szolgáló kezdeményezések.

Az OFTK tervezetének megfogalmazása szerint a jövőben a várostérségek (a közigazgatási határokhoz kevésbé ragaszkodó), a valós gazdasági és társadalmi kapcsolatokat érvényre juttató „funkcionális várostérségek” válnak a magyar területfejlesztési gyakorlat alapegységeivé. Pest megye fejlesztésének célja e vonatkozásban a fenntartható várostérségi fejlődés biztosítása a megye minden térségében.

Pest megyében a helyi gazdaság, és tágabban a kistérségek, közösségek, települések és funkcionális várostérségek integritásának, diverzitásának, az általuk nyújtott életminőségnek egyik alapvető feltétele, a helyi gazdaság megújítása – a helyi élelmiszer, kézművesség, szolgáltatások, a főként (könnyű) ipari kapacitások és az építőanyag piacának újrászerveződése –; a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésével. A cél nem a múltbeli szerepek visszaszerzése, hanem egy olyan működőképes modell kialakítása, amely megtalálja a helyi identitás és a helyi piac szerepét az új, változó környezetben, különös tekintettel arra, hogy a helyi gazdaság teljesítménye legalább akkora kihívás a főváros közvetlen környezetében, mint a hagyományos vidéki térségekben.

A gazdaság, illetve vállalkozási infrastruktúra fejlesztésének koncentrációja a meglévő övezetek és a feltörekvő pólusok mentén: Budapest körüli logisztikai gyűrű; Pest megye dél-keleti részén új ipari övezet; valamint K+F+I pólus a Zsámbéki-medencében, és a veresgyházi/gödöllői várospárban.

Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása:

- A 2011. évi magyar elnökség alatt elfogadott „Duna régió”-ra vonatkozó uniós stratégia célja, hogy lendületet adjon a legkülönbözőbb helyi problémák kezeléséhez, a gazdasági fejlődés ösztönzéséhez, a közlekedés és szállítás, valamint az energiahálózatok javításához, a környezet védelméhez és a biztonság növeléséhez. A megyei Duna stratégia a térség érdekeinek megfelelően próbál kapcsolódni az európai tervhez, és komplex módon megfogalmazni programjait.

Homokhátság térségének komplex fejlesztése

- Homokhátság területén végbemenő klímaváltozás okozta káros hatások ellensúlyozására szükséges olyan fejlesztési megoldásokat találni, melyek képessé teszik a térséget a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodásra.

Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az arra épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet újrapozicionálása, a fejlesztési területek előkészítése, a térség elismertségének és márkaerejének erősítése.

- Az övezet által érintett térség európai, illetve kelet-európai csomóponti funkcióinak jelentős bővítése; a „kemény” és a „puha” infrastruktúra komplex fejlesztése, a betelepült tevékenységek kedvező összetételű bővítése, a vállalati központok és üzleti szolgáltatások letelepedése, minőségi ingatlanfejlesztések.
- Az övezethez kapcsolódó nagyobb logisztikai övezet – M0-ás körgyűrű és a nagytérségi hálózatok csomópontjainak – infrastrukturális és funkcionális fejlődése, az övezetben elérhető logisztikai szolgáltatások, technológiák és innovatív vállalkozások számának bővítése; a komplex logisztikában kompetens menedzsment és a szakképzett munkaerő biztosítása

A fejlett és jó adottságokkal, lehetőségekkel rendelkező, döntően a főváros közeli, agglomerációs térségek mellett a megyében számos, a megye északi-, keleti- és déli peremvidékén elhelyezkedő leszakadó térség (több mint 400 ezer fő) – az ország más, fejlődésben lemaradó területeivel azonos problémákkal küzd – felzárkóztatása:

- A térségi szerepek, pozíciók, fejlődési lehetőségek újragondolása.
- A további lemaradás megállítására programok indítása a gazdasági-társadalmi hátrányos helyzet javítása érdekében a vidékfejlesztés országosan kidolgozott komplex eszközkészletének összehangolt alkalmazásával.
- Ipoly mente
 - „A Börzsöny program”, mint komplex felzárkóztatási akció-csomag célkitűzéseinek megvalósítása együttműködve Nógrád megyével és a határon túli területekkel is.
 - A felértékelendő táji-, természeti potenciálok megőrzése és fejlesztése. A táji potenciálok kihasználása a tájgazdálkodás lehetőségeire építve. Az erdőgazdálkodásban lévő potenciálok fokozott kihasználása.
 - A határon átnyúló gazdasági kapcsolatok bővítése a foglalkoztatás növelése érdekében. A térségi gazdaság megerősítése.
 - A tervezett Ipoly hidak megépítése, ezzel a térség zártságának oldása.
 - A turizmus, a szabadidő eltöltés (Börzsönyi Kisvasút), a rekreáció sajátos formáinak fejlesztése, a szálláshelyek bővítése, minőségük javítása.
 - A turizmus fejlesztését indokolatlanul akadályozó építési korlátozások felszámolása (a táji értékek megőrzésének és fejlesztésének fenntartása mellett).
- Galga mente

- A térségi potenciálokra építő gazdaságfejlesztés. A helyben foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése, vállalkozási övezetek kialakítása a mikrotérségi központokban (Aszódon, Turán, és Galgamácsán).
- Az M3-as autópálya biztosította térségi gazdasági kapcsolatok lehetőségének kihasználása Bag és Aszód térségében.
- Versenyképes mezőgazdaság kialakítása a Felső Galga mentén elsősorban a szántóföldi- az Alsó Galga mentén a kertészeti termelési adottságokra és tradíciókra építve:
- Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása: (kastély-, öko-, termálturizmus)
- Tápió mente
 - Ökotérség kialakítása, a Budapest közelségében egyre inkább felértékelendő táji-, természeti potenciálok megőrzése, fenntartható módon való kihasználása és fejlesztése.
 - Az agrárgazdaság megújítása a térségi sajátosságok figyelembevételével. Új, alternatív kultúrák terjesztése részint a szántóföldi növénytermesztés, részint a művelési ágak vonatkozásában (ipari növények, vetőmagtermesztés, erdősítés és ültetvény-telepítés).
 - Átfogó gazdaságfejlesztés, a helyi foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése elsősorban a mikrotérségi központokban (Nagykátán, Süllyápon, Tápiószelén). A térség tőkevonzó képességének növelése, a tőkebeáramlás és a tőkebefektetés ösztönzése.
 - Átfogó térségi vízgazdálkodás feltételei kialakítása, a vízvisszatartás és a vízelvezetés egyensúlyának megteremtése. A felszíni vizek komplex hasznosítása mellett a vízkárok csökkentése, dombvidéki víztározók kialakítása, turisztikai hasznosítása.
 - A turizmus térségi potenciálokat figyelembe vevő fejlesztése (lovas és kerékpáros turizmus, vadászat), a kínálat és a szolgáltatások hálózatba szervezése, a kapcsolódó vendéglátási szolgáltatások fejlesztése.
- Dél-Pest megye
 - Gazdasági szerkezet megújítása: térség ökológiai rendszerhez igazodó, egyedi, versenyképes és fenntartható gazdasági és turisztikai struktúrák kialakítása. Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése:
 - Integrált Területi Beruházási övezet (ITI) potenciális kialakítása Jász-Nagykun-Szolnok és Bács-Kiskun megyékkel.
 - A meglévő (vasútra alapuló) logisztikai potenciál kihasználása Cegléden, távlatban pedig a Budapestet elkerülő V0 teherszállító vasútvonal, illetve az M8 autópálya kiépítésével erőteljesen megnövekvő gazdasági és logisztikai potenciál összehangolt kihasználása.
 - A piacképes, hagyományos termékstruktúrán túl a térség agro-öko potenciálja kihasználására alkalmas új, piacképes termékek előállításának ösztönzése, erre épülő feldolgozóipari kapacitások fejlesztése. Geotermikus energia hasznosítása elsősorban a kertészeti termékek előállításában.
 - Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása.
- Ráckeve térségének déli része
 - A Ráckeve és Kiskunlacháza várospár központi-, (és foglalkoztatási központi) szerepének erősítése, a térségi gazdaság erősítése, a kis- és középvállalkozások szerepének növelése. Vállalkozási övezet kialakítása Kiskunlacházán.
 - A kiskunlacháza-i repülőtér, mint fejlesztési potenciál kihasználása a térség gazdasági fejlesztéséhez, a repülőtér pozicionálásával, a fejlesztést segítő közúti hálózatfejlesztéssel, és a szükséges Duna hidak megépítésével.
 - A Százhalombattától délre fekvő Duna szakaszon olyan fejlesztési zóna kialakításának előkészítése, amely miközben alkalmas lesz az itt tervezett új kikötő, az új főút és a repülőtér jelentette kiemelkedő logisztikai potenciál kihasználására, nem veszélyeztetve a Duna mente ökológiai értékei fennmaradását és az egészséges ivóvíz kitermelés lehetőségeit.
 - Az elsősorban a Soroksári (Ráckevei) Dunára alapozó üdülési potenciál kihasználása az R/S/D vízparti szabad területeinek bővítésével, közcélú hasznosításával, illetve a háttérterületek fejlesztésével.
 - Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, a turisztikai termékcsomagok megújítása, minőségi szállásférőhelyek bővítése.
 - A térség erdőszűrségének növelése az üdülési potenciál növelése szolgálatában.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A várostérségek rendszere illeszkedik a Metropolisztérségbe, ahol a gazdasági fenntarthatóság nagyvárosi és kisvárosi várostérségekben valósul meg mind a termékek, szolgáltatások előállításában, mind a környezet, mind az energiahasznosításban.

Pest megye gazdasága kiegyensúlyozott; urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll, létrejön a közös környezeti, műszaki és humán infrastrukturális keretrendszer a gazdasági fenntarthatóság megvalósítására.

Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését.

A városhálózat erősíti a gazdaság sokféleségét és elősegíti a kis- és közepes vállalatok fejlődését, így a gazdaság gyorsan és rugalmasan alkalmazkodik a külső környezet kihívásaihoz, valamint a társadalmi, technológiai változásokhoz.

Folyamatosan képes megújulni a kiemelkedő vállalkezési hajlandóság, a tudás-intenzív tevékenységek koncentrációja, valamint a funkcionális várostérségeken is átívelő regionális innovációs rendszer, amely lehetővé teszi a tudás kiterjedt hasznosulását.

A közszolgáltatások minősége és elérhetősége jelentős mértékben javul. Az ellátások és szolgáltatások, valamint a fizikai infrastruktúra fejlesztését pedig egyre nagyobb arányban egészítik ki olyan beruházások, amelyek révén bővül a helyben jelenlévő üzleti szolgáltatások, valamint az állami és piaci szereplők partnerségében létrehozott kezdeményezések. Az egyre kiterjedtebb és sokrétűbb gazdasági aktivitás által egyre több várostérség nyújt minőségi üzleti környezetet az újabb befektetések, magas hozzáadott értékű tevékenységek, valamint közösségi projektek számára.

A megye eredményesen vesz részt a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért folytatott versenyben. Gazdasági tengelyek, klaszter-hálózatok fejlődnek ki elsősorban a helyi-térségi természeti és humán adottságokra építve, növelve a helyi gazdaság (piac, foglalkoztatás) szerepét

A gazdasági fejlődésnek és a közösségek megerősödésének köszönhetően Pest megye elmaradottabb térségeire, településeire is kiterjedően csökkennek a területi és társadalmi különbségek. Az oktatás, a munkahelyteremtés eszközeinek, valamint a közösségi alapú innovációknak köszönhetően a hátrányos helyzetű rétegek eredményesen kapcsolódnak be a társadalom és a gazdaság vérkeringésébe.

Az elmaradott térségek városaiban csökken a szakképzett munkaerő ingázása, a kisebb településeken megáll a népesség elvándorlása. A kedvező természeti környezetben elhelyezkedő településeken nagyobb számban jelennek meg olyan vezetők, különleges szakemberek, akik kifejezetten egyedi természeti környezetben keresnek lakhelyet. A hagyományos ipari kultúrával – gépgyártás, élelmiszeripari technológiák – rendelkező területeken újrászerveződik az ipari és innovációs tevékenység, Az ipari növekedés motorja a globális feldolgozóipari vállalatok beszállítók iránti kereslete, valamint egyedi piaci rések, különleges igények.

A logisztika, a feldolgozóipar, a mezőgazdaság valamint a turizmus bővülésével olyan ágazatokban növekszik a munkaerő iránti igény, amely több és sokrétűbb elhelyezkedési lehetőséget kínál az alacsonyabb végzettséggel bíró emberek számára. Különösen a KAPU térségben elhelyezkedő településeken érdemben növekszik a társadalmi mobilitás, valamint a vállalkozási aktivitás és a külföldi működő tőke jelenléte. Az új beruházások révén nagyobb számú fehérgalléros, valamint szakképzett népesség áramlik be, tovább erősítve az érintett települések népességének adó- és vásárlóerejét. Az innovációs és pólustérségekben jelenlévő tudásintenzív vállalkozások beágyazottsága, a lokálpatrióta attitűd erősödése, valamint a helyi vállalkozások közötti üzleti kapcsolatok erősödése új lendületet ad az érintett települések fejlődésének, erősítve a közösségi alapú helyi kezdeményezéseket, valamint a versenyszféra és önkormányzat együttműködésén alapuló városfejlesztési projektek iránti bizalmat.

Megvalósul a tanyás térségek fenntartható fejlesztése az esélyegyenlőség megvalósításával, az értékmeóvás és fenntarthatóság szempontjait is figyelembe véve.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Pest megye, az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége a Ferihegyi Gazdasági Övezet, amely kihasználására az érintett önkormányzatok, a megye és a főváros összefogásával, a gazdasági szereplőkkel történő intenzív együttműködéssel, kiemelt nemzeti szintű támogatással komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindítását javasolja a koncepció. A fejlesztés elmaradásával a megye déli-keleti leszakadó területei felzárkóztatásának esélye megszűnik és nemcsak a megye, hanem az ország és pozíciói is romlanak.

Az ipari tevékenység nem erősödik, esetleg továbbra is leépül, a helyi gazdaság gyengül. A helyi vásárlóerő csökken. Bizonytalan marad a perspektíva, a települések elkülönülten próbálják megoldani gondjaikat. uniós vagy állami segítséggel. Kiszolgáltatott gazdasági helyzetükkel továbbra is egymás versenytársai maradnak.

A hátrányos helyzetű térségekben felzárkózás helyett, a gazdasági növekedés elmarad, jobban leszakadnak. Az iskolázottság mértéke tovább romlik.

A fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása) megmaradnak.

Jelentősebb változás nélkül az érintett leszakadó térségekben folytatódik az elvándorlás, a népesség összetételének kedvezőtlen változása, ezzel összefüggésben fennmarad, illetve erősödik a szakemberhiány, és csökken a vállalkozási hajlandóság

- Ipoly mente továbbra is (határ menti), fejlődésében elmaradott, hátrányos helyzetű térség marad. Nem sikerül sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. A gazdasági aktivitás továbbra is alacsony marad, kevés marad a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely. A fiatalok elköltöznek, a települések lakossága előregedő összetételűvé válik.
- Galga mente térségi potenciáljait nem tudja kihasználni. A lakosság előregedik. Alacsony marad a működő vállalkozások száma. A tradicionális mezőgazdasági tevékenységek továbbra is visszaszorultak maradnak. A természeti adottságok, turisztikai potenciálok, a termálvízben rejlő lehetőségek nem lesznek kiaknázva.
- Tápió mente kívül esik azon a dinamikusan fejlődő városkörnyéki zónán, amelyen belül a főváros kedvező hatásai még érvényesülnek. A Tápió mente gazdaságának és népesség megtartó képességének gyengesége, a helyben foglalkoztatás rossz lehetőségei miatt (eredményét tekintve) rendkívül kedvezőtlen népességcsere zajlik ebben a térségben. Az aktívabb, képzettebb és fiatalabb rétegek elköltöznek a térségből, húzódnak a főváros, illetve az agglomeráció felé, helyükbe kevésbé képzett, sokszor alacsonyabb társadalmi státuszú rétegek. A Tápió mente belső perifériái a vasúttól távolabbi települések relatív hátránya erőteljesebbé válik.
- Dél-Pest megyében a térségi foglalkoztatásban jelentős szerepet játszó vállalkozások elvándorol, megszűnik, a feldolgozóipar leépülése a helyi gazdaságok megújulásának elmarad, a térség lemaradása elindul.
- Ráckeve térségében az üdülési szokások megváltozása, a hétfégi házas üdülőterületek iránti érdeklődés csökkenése, a Csepel szigeti területek szlömösödése elindul. A kiváló táji, természeti adottságok, fejlesztési potenciálok kihasználatlanok maradnak.

3.3.3. A természeti erőforrásokra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A helyzetértékelés feltárja, hogy a természeti erőforrásokhoz kapcsolódó főbb hajtóerők, tendenciák miként viszonyulnak az OFTK és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) prioritásaihoz.

PM TFK javaslatok: A javaslatok az NFFS célrendszeréhez kapcsolódnak. Elsősorban tágabb összefüggésekre kívánják rávilágítani. A koncepció szem előtt tartja, hogy a környezeti térben minden mindennel összefügg: a kiváltó okok, folyamatok, hatások és következmények időben, térben és egymással is összefüggő bonyolult rendszert alkotnak, így bármely indikátor alapú megközelítés szükségszerűen csak a folyamatok szűk körét képes nyomon követni, ezért témakörönként csak részcélokat, részfeladatokat fogalmaz meg.

A javaslatok megjelennek többek között az agrárgazdaság célkitűzéseiben – 11.4.4 fejezet –, „a helyi gazdaság erősítése”-ben – 11.1.2.2 fejezet – a „Gazdaság dinamizálása” átfogó cél alatt, de a térségfejlesztés több fejezetében is. (Gd1, Tf4, Öfp1, Öfp2)

A javaslatok megvalósulása esetén: A magyarországi és a Pest megyei természeti erőforrások helyzete is szorosan összefügg egyes nemzetstratégiai jelentőségű kérdéskörökkel, többek között az élelmezés-, energia- és környezetbiztonsággal, megőrzésük pedig hosszú távon szolgálhatja a közjót, a harmonikus gazdasági növekedést és az életminőség javítását. Ökoszisztéma szolgáltatások helyzete hosszú távon, fenntartható módon fejlődik, minősége javul.

- Termeléssel összefüggő szolgáltatások (élelem, takarmány, nyersanyag stb.) bővülnek, hatékonyságuk növekszik.
- Szabályozó szolgáltatások (klímaszabályozás, árvízvédelem stb.) erősödnek
- Támogató szolgáltatások (tápanyag-körforgás, talajok keletkezése stb.) javul, fenntarthatóvá válik.
- Kulturális szolgáltatások (rekreáció, oktatás, művészeti inspiráció stb.) bővülnek, minőségük bővül, ismertségük, elismerésük, növekszik.

Megújuló és megújítható energiahordozók

- A feltétel nélkül megújuló energiahordozók (napenergia, szélenergia, geotermikus energia) kihasználtsága nő.
- A feltételes megújuló energiahordozók (mezőgazdasági melléktermékek energetikai hasznosítása, energetikai ültetvények, biogáz hasznosítás) elterjed, meglévők kapacitását bővítik, növekedik a közvetlen és közvetett lakossági és intézményi felhasználók száma.

Életmód és szemléletváltás történik a társadalomban. Erősödik és versenyképessé válik az oktatás, a képzés, a K+F, növekszik a tudás. A fogyasztói szokások átalakulnak, növekszik a kereslet, növekszik a hazai piac, a helyi gazdaság erősödik, növekszik a forint vásárlóértéke, csökken a szegénység.

Megvalósul az ipari és mezőgazdasági szerkezetátalakítás, a magyar gazdaság függőségi helyzete csökken. A globalizációs kihívások csökkennek. A versenyképesség javul.

A területhasználat, beépítettség növekedése csökken, egyensúlyba kerül.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Az emberi tevékenység, a gazdaság „működése” rövidtávon fellendül, de az erőforrások mértéke korlátozza a hosszú távú, fenntartható fejlődését. A gazdasági körülmények romlanak, lerombolja a sokféleséget, a komplexitást, csökken az ökológiai életfenntartó funkció, a kereslet. A természeti tőke nem helyettesíthető más tőkejavakkal és a természeti tőke romlásával a gazdaság is romlik. Ha a fenntarthatóságra vonatkozó javaslatok nem valósulnak meg, a gazdaság növekedésével a természeti erőforrások kiapadnak, nemcsak az erre épülő gazdasági tevékenységek omlanak össze.

A fenntartható település és vidékfejlesztés, a magyar város és vidék megtartó erejének helyreállítása kudarcot vall. Települési, térségi szemléletű fenntarthatósági értékrend (etikai, erkölcsi, szemléleti elemek) nem alakul ki. A szigorú fenntarthatóság körülményei nem teremthetnek meg, az emberi élet és közösségi lét fennmaradása hosszútávon nem lesz biztosított.

Az munkaerő, a felnövekvő nemzedék – a környezet szennyezése vagy degradációja következtében kialakuló egészségügyi hatások miatti – betegeskedése nemcsak kiesett jövedelemhez vezet, hanem a gazdaság számára plusz terhet a rehabilitációja és helyettesítési költség miatt.

Plusz teher a gazdaság számára a természeti erőforrásban bekövetkező degradáció helyettesítési vagy helyreállítási költsége is. Az elpazarolt erőforrások miatt plusz költségekkel járó új beruházás szükséges. A beruházás, megvalósítása újabb erőforrást változtathat meg, ami újabb beruházást eredményez. Ahhoz is új beruházás szükséges, hogy az eredeti negatív hatásai megszűnjenek. További költségnövekedést eredményeznek a védekezési intézkedések a környezeti változás által okozott károk enyhítése, kiküszöbölése érdekében.

3.3.4. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A Pest megyei ipar, feldolgozóipar részaránya kiemelkedő a nemzetgazdaságon belül. A térségi városközpontok, gazdasági centrumok organikus gazdaságának alapját képezi, amely részben a hagyományos termelési előzményekre támaszkodik, de jelentős az új alapítású, zöldmezős működő tőkeberuházások aránya is. A gyógyszeripar kivételével az ágazatok működése nem kapcsolódik közvetlenül Budapesthez. A feldolgozóipar komoly szerepet játszott korábban elmaradott térségek felzárkóztatásában, ugyanakkor a nemzetközi verseny, a költségek emelkedése, és más hazai régiók felzárkóztatásához nyújtott kedvezmények miatt megtört a növekedés lendülete, majd erőteljes leszakadáshoz vezet a termelési telephelyek sorozatos felszámolása, az érintett térségekben (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). Különleges kihívást, egyben lehetőséget jelent a hightech feldolgozóipar, azaz a termelési kultúrára, mérnöki szaktudásra és innovációra, a piac és az innováció közelségére alapozott, a metropolisztérség K+F+I kapacitását kihasználó vállalkozások letelepítése, kisebb, rugalmasabb külföldi és hazai középvállalatok klaszterének fejlesztése.

A feldolgozóipari beruházások aránya 2008-ban még Pest megyében magasabb volt, mint az országos átlag, 2010-re viszont fordult a helyzet, a csökkenő trend miatt a megye elmaradt az országos átlagtól. Az ipar egészében Pest megye magasabb arányban részesedik a beruházásokból, mint az országos átlag, azonban ez az energetikai beruházások magas szintje miatt van így. A szállítás, raktározás ágazat beruházásainak aránya Pest megyében jóval magasabb, mint az országos átlag.

Pest megye gazdaságában az országos fejlesztési koncepcióban felsorolt ágazatok nagyobb része jelentős szerepet tölt be: autó és járműipar; elektronikai iparágak; híradástechnika; egészségipar; gyógyszeripar; orvosi berendezések és eszközgyártás; turizmus; mezőgazdaság; élelmiszeripar; építő- és építőanyag ipar; logisztika; gépipar, szerszámgyártás; környezetvédelmi ipar. A növekedés szempontjából különösen ígéretes a gyógyszeripar, az informatika, valamint a logisztika.

A növekedési pályán lévő ágazatok kilátásai szoros kapcsolatban vannak az országos K+F+I stratégiával – egységes és megújított K+F+I támogatási rendszer, a felsőoktatási intézmények és az akadémiai kutatóhelyek stabil alap kutatás finanszírozásának megteremtése, a közvetlen piaci hasznosítást célzó innováció kiemelt támogatása, a támogatási rendszerhez szükséges szervezetfejlesztések támogatása a felsőoktatási intézmények és az alap kutatást végző kutatóhelyek esetében. Pest megye sajátos vonása a regionális innovációs rendszer megléte, a kistérségeken átnyúló innovációs kapcsolatok, a tudás generálása és hasznosulása, a hightech és a tudás intenzív ipar és szolgáltatások, üzleti szolgáltatások nagy száma.

Ezek az erősségek nem csak a gazdaságot erősítik, de kedvező környezetet nyújthatnak az ipari szerkezetváltáshoz, az újraparosításhoz; és különösen a hightech, vagy akár hagyományos ágazatokhoz tartozó, de nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások sikeréhez.

A megye legjelentősebb foglalkoztatója a feldolgozóipar (a kereskedelem, gépjárműjavítás, és a szállítás, raktározás előtt), közel 50 ezer fő foglalkoztatottal; erőteljes exportorientációval, és exportnövekedéssel. A feldolgozóiparban zajló szerkezetváltás (különösen járműgyártás beszállítói és az elektronika tekintetében) jelentős kockázatot jelent a megye növekedése szempontjából. Egyes kistérségekben igen komoly leépítés ment végbe – Vác és Aszód; a korábban települt költségérzékeny feldolgozóipari kapacitások felszámolása azonban megyeszerte jellemző, például Ceglédi kistérségben. A hazai piaci értékesítés folyamatosan csökken.

PM TFK javaslatai

A koncepció a teljes gazdaság fejlesztésére fókuszál, amely az „5. Pest megye fejlesztéspolitikájának érték-választása” fejezetből is kiderül. A gazdaságfejlesztésen keresztül az ipar fejlődését is elősegítő javaslatok az összes átfogó célkitűzésben megjelennek, de legmarkánsabban természetesen a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve” című átfogó cél alatt szerepelnek a Gd1, Gd2, stratégiai célok közt. A Gd4 külön részletes javaslatokat fogalmaz meg a felzárkózás érdekében a térségre vonatkozó sajátos ágazatok számára.

Az ipari szerkezetváltással a beruházási fordulat, a feldolgozóipar technológiai és innovációs teljesítményének erősítése, a beszállítói pozíciók és különösen a feldolgozóipari értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások erősítése (klaszterfejlesztés), a leépült, de erős termelési kultúrával rendelkező térségek újraparosítása a cél aktív befektetés-ösztönzéssel és inkubációval. A beruházási fordulathoz a hazai vállalkozások mellett a stratégiai pozíciókat és erőforrásokat kereső külföldi tőke is fontos. A növekedési potenciál maximális kihasználásával, az európai szintű fejlesztő központi és gazdasági csomóponti szerep erősítése, logisztikai szolgáltatások kiterjedt fejlődésének támogatása (ellátási lánc menedzsment), multimodális csomópont és további infrastrukturális fejlesztések, koordinált ingatlanfejlesztés, K+F+I erősítése, hightech pólusok, ipari parkok és vállalkozási övezetek, innovációs központok, egyetemi-ipari kapcsolatok fejlesztése, illetve pólusok kisugárzásának – a tudás térségi „hasznosulásának” – támogatása tudja segíteni a gazdaság és azon belül az ipari ágazatok erősödését is.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A metropolisztér nemzetközi csomóponti szerepének növekedésével – megújul a munkaerőpiac; megalapozott lesz a lehetősége a munkahelyteremtésnek és a sokszínűbb foglalkoztatási lehetőségeknek.

A megyével határos ipari agglomerációk, klaszterek (járműgyártás stb.) és nagyfoglalkoztatók által kínált foglalkoztatási lehetőségek összehangolódnak, a beszállítói vertikum és kapcsolódó szolgáltatások Pest megyei fejlesztése (kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben) elindul.

A kis- és középvállalkozások a szerepének növekedése elindul a foglalkoztatásban és a hozzáadott érték termelésében. Növekszik a munkával elérhető jövedelem és a szociális biztonság.

Erősödik a helyi gazdaság, a leszakadó térségek gazdasági visszaesése megáll, lassú növekedés következik be.

A befektetés ösztönzéssel erőteljes gazdasági növekedés indul el, a termelékenység egyenletes és fenntartható növekedésével. Ezáltal a foglalkoztatottság szintjének számottevő javulása is várható a megyében megvalósuló befektetések szintjének növekedésével párhuzamosan, a működő tőke erőteljes beáramlása nélkül.

A **feldolgozóipar** magas hozzáadott értéket képvisel, magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése megtörténik, a már működő vállalkozások további fejlesztéseket hajtanak végre

A **járműgyártásban** a szervezett egyetemi és K+F háttér megteremtésének köszönhetően az ipari specifikus szakképzés elindul. A háttériparágak, a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások bővülnek. A gépjármű javítási szolgáltatások kiemelkedő teljesítményére

alapozott innovációs lehetőségek megvalósulnak; az értékesítés és a gyártás közötti szakadék eltűnik.

Az **elektronikai iparágakban, híradástechnikában** Pest megye megőrzi regionális elektronikai termelőközpont szerepét, és exportteljesítménye stabilná válik a K+F tevékenység és intenzitás erősítésének, adekvát mérnök és szakmunkásképzés megvalósulásának, illetve a kutatóhelyekkel, tudásközpontokkal való együttműködésnek köszönhetően.

Az **élelmiszeripari** ágazat erősödik, versenyképes, magas hozzáadott értékű termelésen alapuló agrár- és élelmiszergazdaság valósul meg.

Az **egészségiparban** a piac egyre bővül, a szolgáltatások iránt egyre nagyobb kereslet mutatkozik bel- és külföldről egyaránt. Az egészségtudatos életmód terjedése, illetve az előregedés segíti az egészségipar fejlesztéseit.

Az **építő- és építőanyag ipar** nagymértékben hozzájárul a megye gazdasági teljesítményének növekedéséhez. A beruházások és az építőipari kereslet nem esik tovább, lassú növekedés indul. Az alkalmazott technológiák, a rendelkezésre álló eszközök, a folyamatok hatékonyságának (termelékenység, energiafelhasználás, készletek és eszközök), növelésével a térségben működő vállalkozások közül sikereket érnek el a technológiai fejlesztést és együttműködést, a hightech termékeket és a nemzetközi exportorientációt erősítő szereplők.

Tovább erősödik az **infokommunikációs technológiák (IKT) ipara**. Az IKT ipar továbbra is meghatározó szerepet tölt be Pest megye gazdasági teljesítményében, a gazdasági húzóteréségek, illetve a vállalati övezet fejlődésében. Növeli szerepét a nemzetközi összehasonlításban. Növekszik az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint erőteljesebbé válik a telekommunikációs vállalatok központjainak jelenléte, illetve általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása.

A Pest megyei **kreatív ipar** (elektronikus és nyomtatott sajtó, reklám- és hirdetési ipar, film és videó, szoftverkészítés és digitális játékfejlesztés, építészet, könyvkiadás, zene, előadó-művészet, képzőművészet, iparművészet, formatervezés és divattervezés, művészeti és antik piac, kézművesség...), szorosan összekapcsolódik és együttműködik a fővárossal. Sokszínűségével jelentős mértékben hozzájárul a térség nemzetközi versenyképességének, pozíciójának erősítéséhez, a kreatív ipar innovációs aktivitásához.

A fejlesztéspolitika területi szintje csak kevéssé befolyásolja közvetlenül a **gyógyszeripar** teljesítményét, ugyanakkor a Pest megyei gyógyszeriparban rejlő közvetett előnyök kihasználásában jelentősebb szerepet játszhat; az egyes térségek megfelelő pozicionálása, a gyógyszeripar helyi, indirekt kisugárzása, a piaci résekre irányuló vállalkozások megtelepedése, és így a további munkahelyteremtés lehetősége tekintetében. Az iparágra jellemző tudásintenzitás lehetőséget ad a kisebb piaci szegmenseket célzó vállalkozások alapítására, a humán gyógyászat, vagy akár az állatgyógyászat területén innovációs aktivitásra; a termelési kultúra, valamint a technológiai és piaci ismeretek átadására.

A Pest megyei **gépipar** vállalati szereplőinek köre, összetétele átalakul, az erős és növekedésre képes közép- és nagyvállalatok száma növekszik. A jelenlévő nemzetközi vállalatok erősödnek, továbbra is lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gépipar beszállító és szolgáltató vállalkozásai hozzáférjenek a nemzetközi piacokhoz, értékláncokhoz, a fenntartható növekedés megvalósulásához.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Pest megye gazdasági, ipari és innovációs teljesítményének stagnálása, romlása esetén a nemzetgazdaság egésze sem léphet növekedési pályára. A leszakadó térségek további lemaradása nem állítható meg, a gazdasági-társadalmi hátrányos helyzet erősödik.

Az **építő- és építőanyag iparban** a kereslet tovább csökken és növekszik a piacvesztés, amit tovább rontja a teljesítmény; a helyben rendelkezésre álló nyersanyag és évtizedes termelési kultúra ellenére az ágazat alapvető versenyképességi, hatékonysági problémái

erősödnek. Az alkalmazott technológiák, a rendelkezésre álló eszközök egyre elavultabbá válnak, a folyamatok hatékonysága (termelékenység, energiafelhasználás, készletek és eszközök) csökken. Az exportorientációt erősítő szereplők elfogynak; a képzett munkavállalók elvándorolnak. A képzetlen munkavállalók száma növekszik. Nem megy végbe a szerkezeti átalakulás, ami az ipari tevékenység leépítését, jelentős csökkenését eredményezi.

A **feldolgozóipar** szerepe az elmaradott térségek felzárkóztatásában alulmarad. Az erőteljes leszakadás folytatódik a termelési telephelyek sorozatos felszámolása miatt az érintett térségekben (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). A hightech feldolgozóipar, csökken, a metropolisztérség K+F+I kapacitását kihasználó vállalkozások letelepítése nem tud megvalósulni.

A **járműipar** szempontjából releváns logisztikai fejlesztések, az ellátási lánc menedzsment fejlődése elmaradnak. Új, illetve hazai fejlesztésű, növekedési potenciállal bíró járműgyártás nem tud létrejönni.

A **gépiparban** a hazai piacon történő megerősödés; telephely- és technológiafejlesztés, a klaszterek mérethatékonysága (scale és scope) partnerségek erősödése, újra-befektetések és új befektetések elmaradnak. nem valósulnak meg a zöldtechnológiák. A gépipar és kapcsolódó technológiai tevékenységek (megoldások, szolgáltatások) integrált, klaszteralapú fejlesztése, technológiai parkok létesítése nem tud megvalósulni.

A „számítógép, **elektronikai**, optikai termék gyártása” ágazat továbbra is költségérzékeny marad. A befektetések elmaradnak, az ágazat elveszíti jelentőségét.

A pozitív adottságok ellenére a megye agrártermelése, azon belül is a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcsstermelés, valamint az **élelmiszer-feldolgozás** esése tovább folytatódik.

A Pest megyei gyógyítás és gyógyító tudásgazdaság erősödése elmarad a jó adottságok és az eddig megvalósított fejlesztések ellenére. Az **egészségipar**, a termál- és egészségturizmus fejlesztése, gyógyfürdők és szolgáltatásaik, gyógyvizek hasznosítása csökken, sok közülük tönkremegy. A kapcsolódó szabadidő gazdaság fejlesztése elmarad. A határos megyékkel összehangolt, integrált, területileg kiegyensúlyozott szerkezetben megvalósítható munkamegosztás nem valósul meg.

A Pest megyei **IKT szektor** elveszíti jelentőségét. Az IKT multiplikátor hatása nem eredményez áttörést a hagyományos iparágakban, a közintézmények működésében – a termelékenységben, az ügyfélkapcsolatokban, értékesítési csatornáknak, innovációban. A „digitális szakadék” Pest megyében is megmarad.

A KKV szereplők kiterjedt aktivitása, így a Pest megyei **kreatív ipar** nemzetközi szerepe csökkenhet. A kreatív ipar fejlődését gátolja a duális gazdaság, a kifejezetten nemzetközi trendekbe beágyazott és a helyi közösséget szolgáló intézményrendszer elkülönülése, a művészetoktatás körüli bizonytalanság és finanszírozási nehézségek. A Pest megyei térségek és a települések alacsony márkavértéke, identitásának, valamint a védjegy, illetve minősítési rendszerek elfogadottságának hiánya megmarad.

3.5. A mezőgazdaságra, élelmiszeriparra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A spontán privatizáció, majd a piacliberalizáció következtében és végül az uniós csatlakozásunk után mind belföldön, mind külföldön nagymérvű piacvesztést szenvedett el a hagyományosan exportra is termelő magyar élelmiszeripar, és közvetve a magyar mezőgazdaság. Már alapvető élelmiszerekből is részben importáló orszaggá váltunk. A 3 milliós régiós, és az ennél jóval nagyobb külső piacokon igény van (lenne) a jó minőségű, Pest megyében előállított mező- és élelmiszer-gazdasági termékek iránt. A megye természeti adottságai különleges minőségű és értékes termények előállítását teszik lehetővé. Rendelkezésre áll a termeléshez szükséges munkaerő, valamint a jelentős szellemi és

innovációs kapacitást hordozó, világviszonylatban is elismert Gödöllői Szent István Egyetem (SZIE) kutató- fejlesztő-oktatási bázisa is. A pozitív adottságok ellenére a megye agrártermelése, azon belül is a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcsstermelés, valamint az élelmiszer-feldolgozás drasztikusan visszaesett az elmúlt évtized során. Ennek okai között van, többek között az elaprózott birtokrendszer, a rendezetlen földtulajdon-viszonyok, az együttműködések hiánya az élelmiszer-lánc mentén, az alacsony termelői részesedés a megtermelt értékekből, az elmaradott infrastruktúra, a kutatásban meglévő pozíciók kihasználatlansága és nem kis mértékben az árukínálatukban nem a magyar termékeket preferáló áruházlancok túlzott piaci térnyerése.

Az élelmiszeripar kibocsátása trendszerűen nő, sajátos növekedési szegmenseknek köszönhetően (üdítőital, állati takarmány és állatgyógyászat), amelyek telepítése a kelet-közép-európai elhelyezkedéssel, logisztikai központi szereppel áll összefüggésben; e kedvező folyamatok azonban nem érintik a vidéki élet alapját képező agrártermelést és szolgáltatásokat Pest megyében sok középváros, kisváros és falu térségére is jellemző az ökológiai, gazdálkodási, társadalmi és településrendszerként is kultúrtörténeti jelentőséggel bíró tanya jelenléte, amely fejlődéstörténeti sokszínűséget mutat, és különböző problémák felszámolásával állít feladatokat. A megye számára természeti és kulturális táji értékekben is gazdag területeken speciális társadalmi, szociális, infrastrukturális, ellátási problémákra kell megoldást találni a gazdasági fejlesztés mellett az értékmegóvás és fenntarthatóság szempontjait is figyelembe véve.

PM TFK javaslatai: A mezőgazdaság fejlesztése is szorosan összefügg a térség gazdasági fejlesztésével, a vidékfejlesztéssel, a helyi gazdaság erősítésével, a leszakadó térségek gazdasági szerepének növelésével. Mivel a koncepció a teljes gazdaság fejlesztésére fókuszál, a gazdaságfejlesztésbe ágyazódik be a mezőgazdaság és az élelmiszeripar is. Az ágazatok fejlődését is elősegítő javaslatok az összes átfogó célkitűzésben megjelennek, azonban ágazati célként megfogalmazva a „*Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve*” című átfogó cél alatt szerepelnek a Gd1, Gd2 stratégiai célok közt. A Gd4 stratégiai cél alatt a *fejlődésben elmaradott térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatására* külön részletes javaslatok találhatóak, ahogy a fenntarthatósággal foglalkozó 8.3 és a vízgazdálkodással foglalkozó 8.4. fejezetben is.

A főbb célkitűzések:

A fenntartható, értékmegőrző térhasználati alapelvek érvényesítése mellett a helyi táji adottságokhoz igazodó, a termőföld megőrzésével olyan termelési szerkezet létrehozását célozza meg a megye, ami teljes élelmiszerlánc (alapanyag- feldolgozás- végtermék) újraélesztése, kiépítése, helyzetének stabilizálása, életképességének, versenyképességének növelése érdekében növeli a termékek hozzáadott értékét és exportját. A feldolgozóipar kapacitásának megőrzése, bővítése mellett a helyi feldolgozás erősítését akarja elérni.

A földtulajdon- és birtokviszonyok mielőbbi rendezése, életképes gazdálkodási formák és egységek működési feltételeinek megteremtése.

Versenyképes, magas hozzáadott értékű termelésen alapuló agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése.

A vidéki inaktív népesség mind szélesebb körének bevonása a termelésbe.

Az egyes tájegységek termőhelyi adottságaira és termelési tapasztalataira, hagyományaira építő fejlesztés.

A mennyiségi termelés helyett a minőségi, magas hozzáadott értékű és feldolgozottsági fokú, egészséges élelmiszerek előállítás.

Alternatív értékesítési csatornák erősítése, megteremtése.

Innovatív értékesítési platformok és szövetkezesek támogatása.

Versenyképes vállalkozási környezet megteremtése.

Termékpályák megszervezése, a termelési és feldolgozási kapacitás bővítése kötődjön termékpálya programokhoz.

Termelői integrációk kialakítása, az együttműködés képességének fejlesztése.

A gazdálkodást segítő, fejlesztő vagyonelemek pótlása.

Tudatos fogyasztói magatartások kialakítása, élelmiszerek vásárlási és felhasználási ismeretének bővítése.

Az innovatív technológiák létrehozása és elterjedése érdekében a termékpályákhoz kötött innovációs lánc szervezése (kutatás, oktatás, tanácsadás, információ biztosítása).

LEADER program keretében az egymással összefüggő, helyi erőforrásokat felhasználó, komplex térségi gazdaságfejlesztési programok támogatása és a szabályozási keretek felülvizsgálata
Átfogó, megfelelően differenciált célokat és beavatkozási területeket felvázoló tanyafejlesztési program kialakítása az eltérő természeti, táji adottságok és környezeti érzékenység figyelembe vételével.
Népesség helyben tartása, új típusú (lakó, üdülő, rekreációs) funkciók támogatásával.
Elérhetőség javítása. Infrastruktúra, vízpótlás, vízvisszatartás rendszerének fejlesztése.
A helyi adottságokhoz illeszkedő versenyképes agrártermék-struktúra kialakítás táji értékekhez igazodó – akár bio– gazdálkodással.
Természeti degradációs folyamatok megállítása. Mezőgazdasági termelés biztonságának segítése.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A vidék fejlődése erősödik a diverzifikációval, a szolgáltató vállalkozások visszatelepülésével, az egyedi, megkülönböztető erővel bíró technológiák kisléptékű honosításával.

Létrejön a térségi adottságokra épülő élelmiszergazdaság. A mezőgazdasági termelés biztonsága nő.

Erősödik a SZIE, valamint országos mezőgazdasági kutató intézetek jelenlétére alapozva a termelőkkel, fogyasztókkal, piaccal való kapcsolat.

A megye visszaszerzi piacait, új piacokat hódít meg a metropolisz vásárlóerejére alapozva. Tér nyer a közellátás élelmiszer-beszerzésének hazai, helyi termékekre való áttérése (oktatási, egészségügyi intézmények stb.) Bővülnek a közvetlen értékesítési csatornák, rövidül az élelmiszerlánc. A hazai segélyezés hazai termékekből történik. A hazai termékeket megkülönböztető, speciális, térségi termékvédjegyek elterjednek és a fogyasztók között ismertté válik.

A mezőgazdaságban is elindul a mikro logisztikai fejlesztés, a termelő és fogyasztó közvetlen kapcsolatának támogatására.

Helyben előállított termékek feldolgozása, előállítása növekszik. Erősödik a helyi gazdaság. Új Faluvállalatok jönnek létre.

Erősödik a megyei ágazati tudásbázis, folyamatossá válik az élelmiszerlánc résztvevőinek szakmai képzése, képességeik fejlesztése.

A Duna Stratégiára és Homokhátsági programra alapozva fejlődik az Öntözéses gazdálkodás.

Elindulnak a tanyafejlesztések, javul az elérhetőség, a mezőgazdaság népességmegtartó ereje nő.

A helyi adottságokhoz illeszkedő versenyképes agrártermék-struktúra kialakítással a táji értékekhez igazodó –akár bio– gazdálkodással nő a térségek márkaereje.

A mezőgazdaság erősödésével fejlődik a logisztikai bázis, erősödik a feldolgozó ipar és az élelmiszeripar. Nő a vásárlóerő.

Erősödnek a várostérségek, kedvezően alakulnak a demográfiai értékek.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A természeti erőforrásokat és a biodiverzitást megőrző, a termőhelyi adottságokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika nem valósul meg.

Késik vagy nem alakul ki a magasabb hozzáadott értéket előállító és nagyobb foglalkoztatást biztosító ágazatokra és gazdálkodási formákra épülő termelési szerkezet.

A növénytermesztés-állattenyésztés egyensúlyának helyreállítása eltolódik, esetleg nem tud megvalósulni.

Kertészetek korszerűsítése a magas költségek miatt elmarad.

A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik nem tud megvalósulni

A több lábon álló és az ökológiai gazdálkodás GMO-mentes mezőgazdaság fenntartása ellehetetlenül.

Elaprózódik a termőföld, nem tud létrejönni hatékony gazdálkodás.

Klímváltozásra való felkészülés elmaradásával erősödik az erózió és defláció, a mezőgazdasági termékszerkezet átalakítása elmarad.

A megváltozott éghajlati feltételekhez való gazdálkodási formák nem valósulnak meg, megnövekszik a gazdálkodás költsége, növekszik a parlagon hagyott területek száma. Növekszik a szakemberek elvándorlása, a megtartóképesség romlik.

A homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, vízutánpótlás, vízvisszatartás nélkül a térség megélhetési feltételei jelentősen romlanak. Az átlagnál nagyobb mértékű felmelegedéssel a növénytermesztés esélyei romlanak.

A vállalkozások többsége forráshiányos, a vállalkozói és befektetői kedv romlik, a tőkehiány akadályozza a munkahelyteremtést. Kevés a helyi munkalehetőség, ezért a kvalifikált munkaerő máshol kamatoztatja tudását, vagy elvándorol.

A munkába járás közlekedési feltételei romlanak.

Kevés marad a szolgáltató jellegű vállalkozás, a termelési infrastruktúra alacsony fejlettségű marad.

A helyi termékek piacra jutása továbbra is nehézkes marad, a települések előregedő tendenciát mutatnak, népességmegtartó-képességük gyenge.

3.3.6. Az erdőgazdálkodásra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Az erdő szerepe többretű Pest megyében is. Az ökológiai rendszer fontos eleme, a vadgazdálkodás helyszíne, fontos gazdasági anyag- és energiaforrás, munkahely, turisztikai lehetőség. A Pest megyében több mint 160 ezer hektár erdőterületre a megyében regisztrált vállalkozások közül több mint 1700 a fa-, papír- és nyomdaiparban tevékenykedik, munkát adva több mint hétezer embernek.

A klímaváltozás a természetes erdőövek eltolódásához vezet. A mérsékelt övi erdők alsó határán várható változásokra vonatkozó eddigi kutatások elsősorban a vegetációs övek felső határára összpontosultak, ugyanakkor a valóban komoly problémákat előidéző szárazsági határ eltolódása aránytalanul csekély figyelmet kapott. A probléma nemzetközi, de a jelenség Magyarországot különösen sújtja. Magyarországon az összes domináns, és egyben a gazdaság számára is fontos fafaj alsó elterjedési határa – a szárazsági határ – átszeli az országot és Pest megye területét is, azaz a klímaváltozás valamennyi faj élőhelyét befolyásolja.

PM TFK javaslatok: Bár a gazdaság fejlesztés sajátos szegmense az erdőgazdálkodás, és a fejlesztésére vonatkozó ágazati javaslatok a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve” című átfogó cél alatt a Gd1 célkitűzések alatt szerepelnek a 11.1.3.4 fejezetben. A 8.3 és 8.4 fejezetekben is a térszerkezet-változás kihívásaira, valamint a klímaváltozásra adandó válaszok közt is szerepelnek részben a vízgazdálkodáshoz, a klímaváltozáshoz, és ezen keresztül a Homokhátság fejlesztéséhez, a Pest megyei Duna Stratégiához kapcsolódóan. Összességében az előbbiekkal összhangban a javaslatok a következőkre vonatkoznak:

- Az erdőterületek mennyiségi és minőségi megőrzése, az erdősültség növelése. aA klímaváltozásra való hatékony felkészüléssel, az erdőövek eltolódásának veszélyeire való tekintettel az őshonos fafajok telepítési öveinek felülvizsgálatával, a széles ökológiai tűrőképességű fajták telepítési lehetőségével.
- Fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása a tájgazdálkodás sokoldalú lehetőségének kihasználása.
- A megfelelő ökológiai állapot fenntartása mellett az erdő minél több helyben élő számára biztosítson munkahelyet.
- Az erdőből származó javak minél nagyobb mértékű helyben történő hasznosítása. (élelmiszer feldolgozás, faipar, helyi biomassza energetikai célú hasznosítása).
- Vadgazdálkodás és az arra épülő vadhús feldolgozás fejlesztése a megye érintett térségeiben.

- Klímaváltozás hatásainak csökkentése, városi térségek klíma-védelmének segítése. Ökológiai hálózat (puffer területeinek) erősítése.
- Magánerdők szerepének növelése.
- Invazív fajok elleni védekezés; elterjedésük megállítása és visszaszorítása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A pozitív hatású tájgazdálkodás, az erdők telepítése, a környezetminőség javítása összességében nem korlátozza, hanem segíti a gazdaság fejlődését, az innováció térhódítását. Ösztönzi a befektetési hajlandóságot, a szolgáltatások bővülését, térbeli elterjedését, a helyi gazdaság erősödését.

Segíti a KKV szektor erősödését, a képzési hajlandóságot, a letelepedést.

Az erdőtelepítések segítenek a vízháztartás javításában, az erózió, defláció megakadályozásában, amivel javítják a mezőgazdaság termelékenységét, és ezzel javítják a mezőgazdaságra épülő feldolgozó- és élelmiszeripar fellendülését.

A biodiverzitás megőrzése, védelme (invazív fajok kiszorítása)

- segíti az erdők fauna-gazdagságát, a vadállomány javulását, a vadgazdálkodást,
- serkenti a természeti értékekre, vadászatra épülő turizmus fejlődését,
- segíti a térségek márkaértékének kialakításában, erősítésében.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Az erdők egészségi állapotának megőrzése, az erdőtelepítések ütemének növelése nem tud megvalósulni, akkor súlyos károk keletkeznek a térség vízháztartásában, az erdő és mezőgazdaságban. A termelékenység jelentősen romlik, a kapcsolódó ipari szektorok leépülnek.

A biodiverzitás romlásával a területek elvesztik vonzerejüket, a táj megváltozik a természeti környezet elveszti értékét, romlik az idegenforgalom, és a ráépülő szolgáltatásokra nem lesz szükség. Csökken a foglalkoztatás.

Az őshonos fajok telepítése a korábbi termőhelyeken ellehetetlenedik. megváltozik táj.

Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása nélkül, nemcsak a fenntartható erdőgazdálkodás hiúsul meg, hanem a fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, ill. a gazdálkodói érdekek közötti összhang is felborul.

3.3.7. Az idegenforgalomra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A megye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése (pozíciója) is javul; a szállóhelyek forgalma egyenletesen követi a kapacitások növekedését. A jelentős részesedéssel rendelkező küldő országok köre bővül, beleértve Európán kívüli országokat is. Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete); a jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus; térségi adottságtól függően szálláshely-kapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációra. A Pest megyei turizmus szorosan összekapcsolódik Budapesttel, mint desztináció (nemzetközi) és az érkező vendégek tekintetében.

Az emberek egyre többször és egyre rövidebb időre utaznak el, ami az egy-egy utazásra vetített átlagos tartózkodási idő csökkenését eredményezi. Ma már minden valamirevaló desztináció nyújt gyógy- és wellness, kulturális, bor- és gasztronómiai, valamint aktív időtöltést lehetővé tevő

szolgáltatásokat. Turisták részéről erősödik a környezet- és egészségtudatosság, illetve eleve nehezebbé vált a gyengébb ár-érték arányú termékek értékesítése. Egyre meghatározóbb az idős korosztály jelenléte az utazási piacon (silver segment).

PM TFK javaslatai: A gazdaság fejlesztésére vonatkozó ágazati javaslatok a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve” című átfogó cél alatt a Gd1 célkitűzések alatt szerepelnek a 11.1.3.5 fejezetben. Kapcsolódó javaslatok megtalálhatók még a Gd4 stratégiai célok közt, valamint az Öf1, Öf2 vonatkozó 8.4 fejezetben is, a térszerkezet-változásra, valamint a klímaváltozásra javasolt programok közt. Több javaslat található még a geotermikus energiahasznosítás, a helyi gazdaságfejlesztés, a márkaépítés és az örökségünk védelmére vonatkozó fejezetekben is.

Az idegenforgalom, mint gazdasági tevékenység, egyre sokrétűbbé válik. A klasszikus városnéző és pihenő idegenforgalom mellett erősödik a szakmai, konferencia-, gyógy- és fürdő-, kulturális, világörökségi, csak szórakozást kereső, ill. a jutalomutazással egybekötött turizmus. Budapest és térsége adottságai jelentős tartalékokkal, egyedi attrakciókkal, ki nem használt lehetőségekkel rendelkeznek. Cél a minőségi turizmus terjesztése minél több vendégéjszaka és költség elérésével.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Pest megye márkája, hírneve, Budapesttel szoros desztinációja erősödik.

Növekednek a turizmusból származó bevételek, ami segíti újabb ágazatok minőségi fejlődését, területi bővülését.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A tartózkodási idő folyamatos csökkenése a kereskedelmi szálláshelyeken megmarad. A magán szálláshelyek vendégforgalmának az elmúlt években tapasztalt csökkenése folytatódik.

A turizmus kedvező gazdasági hatásai, a kapcsolódó fejlesztések elmaradnak. A minőségi turizmus és új, vonzó attrakciók bevezetése helyett a meglévő kínálat további kihasználása folytatódik.

A térség szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növekedése megáll. Romlik az idegenforgalmi helyszínek vonzása, ami a kereslet és a bevételek folyamatos csökkenésével jár. A Budapesttel szorosan összekapcsolódó Pest megyei desztináció márkareje romlik.

3.3.8. A vízgazdálkodásra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése:

Magyarország egésze fokozottan kitett a klimatikus változásoknak, bár a Kárpát-medence bizonyos szempontból védelmet nyújt a gyors időjárás-változási jelenségek tekintetében, a felmelegedés és a vízgazdálkodás szempontjából a medence alján történő elhelyezkedés nem kedvező. Éven belül egyre sűrűbben váltakoznak az extrém csapadékos és a kiugróan száraz időszakok, ezért az előrelátó vízgazdálkodás kiemelten fontos terület.

Bár területünkön jelentős az átfolyó vizek mennyisége, elsősorban a Dunának köszönhetően, a tartalékolt vízkészletek egyre apadnak, ezért rendkívül fontos, stratégiai terület egyrészt az ivóvízkészletek védelme, takarékos használata, másrészt a térségen átfolyó vizekből, illetve a csapadékvízből a lehető legnagyobb mértékű tárolás és tartalékolás. Pest megye területe még a magyar kitettségnél is érzékenyebb a klímaváltozás hatásaira, különös tekintettel a vízgazdálkodásra.

Pest megyében, a természeti-, táji adottságokból eredően egyaránt jelen vannak az árvízzel, a csapadékvízzel és a belvízzel kapcsolatos problémák.

Az elmúlt évtizedek csapadékszegényebb időjárása miatt tendenciaként rögzíthető a csapadékvíz elvezető rendszerek elhanyagolása, azok kiépíttlensége, illetve a belvízelvezető

rendszerek gondozatlansága, a vízjárta területek beépítése. Komoly probléma a megyében a lakossági csapadékvíz szennyvízcsatorna-hálózatba történő bekötése, emelve a tisztítás költségeit, rontva annak hatékonyságát, esetenként és időszakosan a működőképességét. Csak kevés helyen megoldott a szennyvíztisztítókból kikerülő tisztított víz településen belül történő öntözési célú hasznosítása.

PM TFK javaslatai

A legtöbb javaslat az Öf1, Öf2 stratégiai célok közt szerepel a 8. 4 fejezetben, de a horizontális célok közt és a gazdaság dinamizálására vonatkozó Gd1, Gd2, Gd4 stratégiai célok közt is szerepelnek az ágazati fejlesztéseket befolyásoló javaslatok (erdőgazdálkodás, mezőgazdaság, turizmus, klímavédelem, helyi gazdaság fejlesztés...).

A Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása; a Duna, mint ökológiai, közlekedési, turisztikai, kulturális tényező súlyának, fontosságának megfelelően legyen kezelve. A Duna menti együttműködések (mind a megyén belüliek, mind a megyehatáron-országhatáron átnyúlóak) szorosabbá váljanak, segítve a Duna- mente társadalmi-, gazdasági és a térszerkezeti megújulását:

— A Duna, mint nemzetközi- és belföldi vízi út fejlesztése, a Duna menti közlekedési lehetőségek jobb kihasználása, a Dunához kapcsolódó-, hiányzó közlekedési hálózati elemek megépítése, a környezetbarát kereskedelmi és turisztikai hajózás fejlesztése, az áruszállítás, a logisztika és a kapcsolódó szolgáltatások terén meglévő lehetőségek jobb kihasználása:

— Duna, mint turisztikai potenciál erősítése.

— A Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása.

A Homokhátság komplex fejlesztése az érintett megyék és települések összefogásával, komplex megközelítéssel:

— A homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése; Vízutánpótlás, vízvisszatartás. A klímaváltozás hatására a térségben az átlagnál nagyobb mértékű felmelegedés ellensúlyozása.

— A megváltozott éghajlati feltételekhez való gazdálkodási formák elterjesztése.

— A mezőgazdasági termékszerkezet átalakítása.

— A parlagon hagyott területek művelésbe vonása.

Átfogó térségi vízgazdálkodás feltételeinek kialakítása, a vízvisszatartás és a vízvezetés egyensúlyának megteremtése. A felszíni vizek komplex hasznosítása mellett a vízkárok csökkentése, dombvidéki víztározók kialakítása, turisztikai hasznosítása:

— A rendszeresen belvízjárta területek, illetve az árvíz által veszélyeztetett területek – vízügyi tanulmányok alapján történő – lehatárolása, azok beépítése a településrendezési tervekbe.

— Komplex megyei ár- és belvízvédelmi programok kidolgozása, megvalósítása.

— A veszélyeztetett települések csapadékvíz, illetve belvíz-elvezető rendszerének kiépítése és folyamatos jó karbantartása.

— Vizes adottságok és lehetőségek idegenforgalmi célú (üdülés, sportolás, szabadidő eltöltés) hasznosítását előtérbe helyezni a vízpartok rendezésével (Duna, kavicsbánya tavak), fokozottabb mederkarbantartással, vízfolyások revitalizációjával, tározó tavak létesítésével, a vízkeret irányelv figyelembe vételével.

— A megye valamennyi településének beépített és beépítésre szánt területén a vezetékes vízellátottságot teljes körűvé kell tenni.

— Vízbázisok védelmét szolgáló, a még meg nem állapított hidrogeológiai védőterületek kijelölése és annak jogi rendezése, különösképpen a Dunai kavicssteraszok vízbázisai esetében.

— A kitermelt vizek vízkezelésénél a vízminőségi elvárások biztosíthatósága.

- Szennyvízelvezetés fejlesztése, a rákötési arány drasztikus növelése és a szennyvíz-kezelés kapacitásának és a tisztításra kerülő szennyvizek növelése, a tisztított szennyvíz öntözési célú hasznosításának elterjesztése. A csatornázatlan települések esetében csatornahálózat kiépítése. Tisztítatlan szennyvízbevezetések megszüntetése.
- A csapadékvíz-gyűjtés, tárolás, és felhasználás lakossági és közületi programjainak elindítása és elterjesztése, a szennyvízhálózatra való csapadékvíz-rákötések visszaszorítása. A csapadékvíz elvezetés során a vízgyűjtők vízminőség-védelmének biztosítása.
- Patakok, kis vízfolyások rendezetté tétele.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Erősödik a Duna és a közúti közlekedés kapcsolata, alkalmassá válhat nemzetközi- és belföldi áruszállításra. Kialakulnak a dunai személyszállítás feltételei. Kikötők, kompok és a kapcsolódó közlekedési infrastruktúrák kiépülnek. A logisztikai kapacitások bővülnek a kikötőfejlesztésekhez kapcsolódóan.

A Duna menti és az azt keresztező kerékpáros- és gyalogos közlekedés, vasúti közlekedés fejlesztésével javul a települések elérhetősége. Növekszik a befektetői hajlandóság.

A Duna, mint turisztikai potenciál erősödik, a dunai identitás erősödik a természeti és épített örökségek védelmével, egyéb kulturális-, történelmi örökségek, hagyományok megőrzésével, növekszik a szolgáltatások száma, javul a minősége, erősödik a helyi gazdaság.

A Dunai Tudományos klaszter és kutatási tér fejlődik.

Mezőgazdasági területek öntözési lehetősége bővül, fenntartható, versenyképes mezőgazdaság vízgazdálkodási feltételeinek biztosítása létrejön.

A Dunai vízgyűjtő-gazdálkodással – a jó ökológiai állapot elérésével, a Duna-vízgyűjtőn lévő felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával növekszik az árterületek erdő és vadgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása.

Erősödik a Duna menti Zöld Gazdaság.

Az un. egy kutas, forráson alapuló vízbázisú települések, a szigetszerűen egyedi helyi ellátással rendelkező települések regionális hálózati rendszerhez való csatlakozása megtörténik. Tiszta, határérték alatti szennyezettségű, iható víz áll rendelkezésre. A csapadékvizek tudatos kezelésének elterjesztése – helyben tárolás –locsolás, hasznosítás, talaj-vízháztartás növelése megvalósul. Az egyéni vízgazdálkodás erősödik az ivóvíz pazarlása jelentősen csökken.

A megye alföldi zónájában a túl hosszú hálózattal csatlakozó települések több-oldali térségi, regionális összekötésének lehetősége feltárássá kerül, elindul a megvalósítása.

Tért nyer a szennyvíziszapok biztonságos utóhasznosítása, gazdasági folyamatokba való kapcsolása megtörténik.

Lefolyás nélküli bányatavak hasznosítása megvalósul.

Meglévő árvízvédelmi védvonalak, védművek felújítása, ahol szükséges újak építése megvalósul. A hirtelen nagy mennyiségű csapadék tárolására helyi, várostérségi csapadékvíz-tározók épülnek ki, csökkennek a haváriák, kiszámíthatóbbá válik a mezőgazdasági szektor.

Megvalósul a vízkészletekkel való tudatos gazdálkodás. Csökken az ivóvízfogyasztás, a tudatos csapadékvíz kezelés, a szennyvíz újrahasznosítása a hálózatok tehermentesítését eredményezi.

Homokhátságban a fejlett agrotechnikai módszerek elterjesztésével, a képzési programok indításával, a változó környezethez való alkalmazkodással és a megfelelő tájhasználattal növekszik a mezőgazdaság termelékenységé, gazdasági szerepe.

Növekszik az agrár- és technológiai termékfejlesztés, együttműködésben megvalósuló agrár- és élelmiszer-feldolgozó fejlesztések a tanyasi térségekben.

A termőtalaj javítása érdekében a szükséges talajvédelmi és vízgazdálkodási eljárások kerülnek alkalmazásra, a szükséges vízgazdálkodási létesítmények (vítározók, öntözőrendszerek)

megvalósításával növekszik a termelékenység és foglalkoztatás, élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése, a turizmusfejlesztés.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A vízkészletek veszélyeztetése növekszik, továbbá az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés nehézségei erősödnek, az árvízvédelmi védművek állaga fokozatosan romlik, a csatornahálózat terhei nőnek, az aszálykárok erősödnek:

- A klímaváltozás a Homokhátság vízgazdálkodási helyzetének gyors romlását eredményezi, elindul az elsivatagosodás. A térségben erősödnek a gazdasági-társadalmi problémák.
- A mező- és erdőgazdálkodás terhei nőnek. A feldolgozóipar ellehetetlenül.
- A befektetési kedv csökken. A leszakadó térségek tovább gyengülnek.
- Az érintett térségekben növekszik az elvándorlók száma.

3.3.9. A térség eltartó képességére és versenyképességére

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a gazdasági növekedéshez, valamint az emberek igényeinek megfelelő életminőség biztosításához. A fejlődést ugyanakkor akadályozza az igen alacsony hatékonyság, amely rontja a gazdaság teljesítményét, a kilátásokat, az itt felhasznált erőforrások hasznosulását.

Budapest és Pest megye, mint városregió, európai metropolisztérség, valamint a metropoliszhoz gravitáló („csapágó”) városok együttes gazdasági ereje, fejlettsége, társadalmi és kulturális sokszínűsége, és mindenekelőtt a hazai K+F és innováció rendkívüli koncentrációja következtében a térség képes arra, hogy részt vegyen az európai központok (HUB) versenyében. Elsősorban fekvési energiáinak köszönhetően – a Duna mentén a fejlett európai magterületekhez közel helyezkedik el, s több európai szintű közlekedési folyosó keresztezi –, a Kárpát-medence kitüntetett helyén foglal el huzamosabb idő óta központi pozíciót. Versenypozícióit tovább erősíti az a specifikus előny, amit számára európai integrációjának mélysége jelent, a sokrétű – nyelvi, kulturális és történelmi – kapcsolódás; a térségben kedvezőnek mondható demográfiai folyamat (növekedés), a viszonylag magas népsűrűség, a képzett munkaerő, az erőteljes vállalkozási dinamika, az átlagon felüli jövedelem és hozzáadott érték, az oktatás és a felsőoktatás; és további számos „puha” versenyképességi faktor.

A lehetséges pozíciószerezés azonban nem garantált, a közép-európai térségben a délnémet-ukrán tengelyen különösen a Bécs-Pozsony várospár által fémjelzett CENTROPA, illetve a feltörekvő balkáni tengelyen Belgrád és Bukarest jelenthetnek versenytársakat, a Kapu és Központ szerepre alternatívát. Az elmúlt években tapasztalt megtorpanó fejlődés pedig figyelmeztetés a jövőre nézve

Pest megye területfejlesztési koncepciójának alapvetése, hogy Pest megye és a metropolisztérség fejlesztésének általános célja a versenyképesség erősítése. A koncepció fogalomhasználatában azonban a versenyképesség nem csak azt fejezi ki, hogy a megye gazdasága, illetve az itt működő vállalkozások milyen teljesítményt mutatnak fel más térségekhez, országokhoz mérten; hanem azt is, hogy az üzleti és a tágabban vett lakókörnyezet, az itt élő emberek alkotó ereje és a közösségek együttműködései milyen mértékben támogatják a megye (és a metropolisztérség) kiegyensúlyozott fejlődését.

Pest megye helyzetértékelése – különösen a kistérségi versenyképességre, valamint innovációs képességre vonatkozó vizsgálatok, továbbá a közintézményekre vonatkozó ágazati értékelés – alapján megállapítható, hogy a megye kulturális teljesítménye különleges figyelmet érdemel e tekintetben. Az itt található értékek s az itt élő emberek tehetsége a megye legfontosabb megkülönböztető erővel bíró tulajdonságai közé tartoznak; a kultúra helyi, sajátos jellemzői kimutathatóak a települések, a gazdaság és a közintézmények működésében, beleértve nem

csak a közművelődés, de az oktatás intézményeit is. Egyes kulturális centrumok, például Szentendre, jelentősége a kulturális ágazatban (vagy éppen a turizmusban) elvitathatatlan. Magyarország számára a metropolisztárség fejlődése szorosan összefügg a nemzetgazdaság versenyképességének kérdésével; mint ahogy Pest megye és Budapest együttműködésének, illetve a csapágyvárosokra is kiterjedő metropolisz partnerségi kapcsolatainak újragondolását is alapvetően egy versenyképességi stratégia keretei között szükséges megtenni. A Pest megyei közösségek értékteremtő képessége ugyanakkor jelentősen túlmutat a gazdasági teljesítményben megfogható, megmutatkozó tényezők körén.

PM TFK javaslatai: A versenyképesség, eltartóképesség nemcsak a természeti és környezeti fenntarthatóságtól és nemcsak a gazdaság fejlettségétől függ, ezért a koncepció idevonatkozó javaslatai megtalálhatók a Tm, Gd és Tf javaslatai közt is. A 9. fejezetben megfogalmazott horizontális célok közt szereplő területi, társadalmi kohézió, fenntarthatóság, partnerség és együttműködés, a hatékonyság növelése és az értékmegőrzés nélkül megfogalmazott stratégiai célok megvalósulásuk esetén sem tudják fenntartani a térség eltartóképességét, és nem tudják biztosítani a versenyképességét. Az erre vonatkozó javaslatok nem találhatóak meg egy cél alatt, hanem áthatják a koncepciót.

Pest megye elkötelezett annak érdekében, hogy a Budapesttel kialakítandó stratégiai együttműködés keretében felvállalja a nemzetközi léptékben is versenyképes KAPU, HÍD szerepeket; elhelyezkedéséből adódóan az Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti kapcsolatokra vonatkozóan, és együtt tegyék lehetővé a Központ, HUB szerep kiteljesedését, megerősödését.

A metropolisztárség nemzetközi versenyképességének kulcsa a világgazdasági folyamatokhoz, a feltörekvő kelet-közép-európai térséghez, valamint az értékteremtés folyamatának kontinenseken átívelő áramához történő szerves kapcsolódás, a térség, benne Pest megye érdeke pedig az, hogy ebben a struktúrában (értékláncokban) kedvezőbb pozíciókat érjen el, illetve új szegmensekben jelenjen meg. Akkor érhető el siker, ha az integráció az erős és kiegyensúlyozott belső kapcsolatokon, valamint a gazdaság és a helyi közösségek szerves együttműködésén, a társadalmi kohézió erősítésén alapul.

Nagy jelentőséggel bír Pest megye térbeli kapcsolódása Budapesthez, valamint a környező funkcionális várostérségekhez. A térség egésze, s azon belül Pest megye a technológia és az innováció, valamint az endogén növekedés magterülete; integrációja és integritása, és különösen a Pest megye kistérségei közötti kapcsolati háló erősítése országos közérdekként:

- Kiemelkedően jó életminőséget biztosító környezet megteremtése, hogy. Európai szinten versenyképes metropoliszrégió jöjjön létre vonzó léttérrel, egyensúlyban lévő természeti-, épített- és társadalmi-gazdasági környezetben.
- A térség gazdasági teljesítményének erősítése, a beruházási ráta jelentős növelése, a növekedési potenciált hordozó befektetések, ráfordítások nagyobb aránya, az innovációs teljesítmény növelése, új piaci szegmensek feltárása és kiaknázása.
- A termelékenység növekedése; a vállalkozói készségek fejlődése, az innováció és a tudás hasznosulásának erősödése, a technológia és a külföldi működő tőke importja.
- A gazdaság stabilitásának, kockázattűrő képességének javítása; a tevékenységek nagyobb diverzitása, a vállalkozói aktivitás és készségek erősítése, a térségben elérhető sajátos geostratégiai előnyökre, erőforrásokra, tudásra alapozott tevékenységek erősítése, a foglalkoztatás és a helyi gazdaság jövedelemtermelő képessége tekintetében meghatározó tevékenységek fejlesztése, megújítása
- Egyedi, specifikus versenyelőnyökön alapuló befektetés ösztönzés
- A piaci pozíciót befolyásoló együttműködések és klaszterek támogatása

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A stratégiai célok megvalósulásával a városi térségek településein megfelelő alapszolgáltatások, jó társadalmi közérzet, színvonalas települési környezet alakul ki, amelynek köszönhetően az itt élők komfortérzete emelkedik, identitástudata mélyül, és a befektetők és turisztikai látogatók számára is vonzóvá válik.

Gazdasági szempontból kedvező fejlődés eredményeképp, nő a térség eltartóképessége és versenyképessége a vállalkozói szféra foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének fenntartható, szektorsemleges fejlesztésének köszönhetően.

Kialakul a diverzifikált befektetési szerkezet, letelepülnek a kisebb, rugalmasabb, hightech feldolgozóipari tevékenységek.

A technológiai fejlesztés, termelékenység erősödik. A szabályozás hatása nyomon követhető. Az értékesítési csatornák létrejönnek, fejlődnek.

A térség természeti adottságokban gazdag, jelentős nagyságú védett természeti területekkel rendelkező Pest megyében a célkitűzéshez sorolt intézkedéseknek köszönhetően lehetőség nyílik helyi turisztikai szolgáltatók számára a helyi adottságokra épülő szolgáltatásfejlesztésre, amellyel bővül turisztikai kínálatuk, erősödik versenyképességük.

A gazdasági kihívásokra reagálni képes KKV-k jönnek létre és a meglévő vállalkozások technikai korszerűsítésével, minőségi és környezetirányítási rendszerek bevezetésével, ill. új vállalkozások megalakulásával erősödik a térség gazdasági pozíciója, javul foglalkoztatási szerkezete. A vállalkozások fejlesztésével, a működési feltételeinek javításával számottevően növekedik a helyi gazdasági potenciál, mely alapvetően meghatározza a megye versenyképességét és a megyében élők életszínvonalát.

A hatékony vízgazdálkodásnak és az egyéb fejlesztéseknek köszönhetően a mezőgazdasági termelés és termelés fejlődik, logisztikai bázisa erősödik, ezzel hozzájárul a versenyképességi tényezők javulásához.

Lehetőség nyílik a helyi termékek helyben történő feldolgozására és értékesítésére. A helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálás hozzájárul ezeknek a termékeknek a népszerűsítéséhez, így ösztönözést jelent a helyi termékekre alapozott kistermelői, kisléptékű feldolgozó kapacitások létesítésére, fejlesztésére. A fejlesztések a gazdáknak, a családi gazdaságoknak, valamint a helyi feldolgozó tevékenységet végző mikrovállalkozásoknak lehetőséget teremt a bevételek helyben tartására, és ez számos új munkahely teremtését generálja.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A térségben a szolgáltató és a feldolgozóipar hiába tölt be jelentős szerepet, a gazdasági folyamatokkal szoros összefüggésben lévő munkaerőpiac stagnálni fog.

A tőkehiányban szenvedő helyi gazdasági szervezetek továbbra sem tudnak olyan profilbővítést, termelésnövelést végrehajtani, melynek érezhető foglalkoztatást élénkítő hatása lenne.

A számos, tájra jellemző mezőgazdasági termékkel büszkélkedhető megyében továbbra is csekély marad azon vállalkozások száma, amely a helyben termelt termékek helyi feldolgozását, értékesítését célozza meg. Így a termékek feldolgozása és ezáltal értéknövelése más térségekben, adott esetben külföldön történik.

A versenyképesség nem javul, a jövedelem és vagyongyarapodás elmarad, a az életminőség stagnál, vagy romlik. Az üzleti klíma, általában a munkavégzés körülményei sem javulnak. A megye eltartó képessége romlik.

Növekszik a versenyképes tudással rendelkező emberek, vállalkozások, intézmények elvándorlási hajlandósága és a térség tényleges elhagyása.

Csökkennek a fejlesztések, a térség versenytársai erősödnek, a gazdasági versenyképesség csökken, romlik a régió és az ország eltartó képessége.

3.3.10. A műszaki infrastruktúrára

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye a magisztrális közlekedési kapcsolatok koncentráltasága miatt abban a kedvező helyzetben van, hogy az alap adottságai rendelkezésre állnak egy következő fejlődési szint eléréséhez. A mennyiség és kiépítettség azonban nem áll egyenes arányban a szolgáltatás minőségével.

Ennek ellenére versenyelőnyökkel és értékes adottságokkal rendelkezik. Ilyen például a magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra nagy részének megléte, a versenyképes kistérségek és a kutatásfejlesztés koncentrációja, a kistérségi határokon átnyúló, városhálózatokra épülő valódi regionális innovációs rendszer – a megfelelő mérethatékonyaság – amely alapvető jelentőséggel bíró versenyképességi tényezőnek tekinthető.

Budapest és Pest megye esetében nagy jelentőséget tulajdonítható a belső kapcsolati hálózat fejlesztésének, a városhálózatban rejlő potenciál maximális kihasználásának, hogy a térség gazdasági és innováció potenciálja, szaktudása, valamint életminősége fizikai és virtuális értelemben is elérhető legyen az itt működő vállalkozások és itt dolgozó emberek számára. Beleértve a metropolisztérség részét képező, de a megye határán kívül fekvő, önálló térségüket is szervező városokat, az ún. „csapágyvárosokat” is.

A térbeli kapcsolódás legfontosabb tengelyét jelenleg a Nyugat-Európát (Dél-Németország és Észak-Olaszország) Kelet- és Délkelet-Európával és az Unión kívüli európai (Ukrajna, Oroszország) és ázsiai (Törökország) országokkal összekapcsoló közlekedési folyosó jelenti (M1-M5). Ugyanakkor a fővárost és az M1-M5 tengelyt övező koncentráció oldása tekintetében nagy jelentőséggel bíró változásnak tekinthető az európai 5. számú korridor (M8), amely a Barcelona-Kijev tengely mentén biztosíthat eddig kihasználatlan hozzáférést Európa fejlett térségeihez.

(Az M8 Veszprém-Szolnok közötti szakasz ütemezett magvalósítása a megye tranzitforgalomtól való részleges mentesítése mellett, az ország középső vonalában e nagyjelentőségű TEN-T útvonalakat összekapcsoló hálózati elemmel a központi gazdasági zóna déli irányba való kiterjesztését is támogatná).

További fontos lehetőségnek tekinthető a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása, azon belül az Esztergom – Párkány határon átnyúló potenciális multimodális gazdasági zóna; valamint az M2 autótűt Ipolyság és a Felvidék (Losonc) irányába történő fejlesztése.

A nagytérségi pozíciót meghatározó – megváltoztató – kapcsolatnak tekinthető a Duna, és így fontos lehetőséget hordozhatnak a folyót, annak hajózhatóságát, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztések, a Duna nemzetközi hajózási, kulturális-társadalmi és üzleti kapcsolati szerepének kihasználása.

Fontos lenne a korszellemnek megfelelő nemzetközi személyhajó-állomás kialakítása, a viziút regionális gazdasági és turisztikai hasznosítása és a nemzetközi kereskedelembe való jobb, teljesebb bekapcsolódás érdekében kikötők és kapcsolódó logisztikai létesítmények építése és üzemeltetése.

Ugyancsak meghatározó jelentőséggel bír a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér regionális elosztó központi szerepe, cargo- és személyszállítás regionális szempontok szerint.

A felsorolt „kikötők”, portok és hasonló közvetítő, illetve csereterek meghatározóak lehetnek Pest megye kereskedelmi szerepvállalása szempontjából. Nem csupán mint logisztikai, hanem az ezt erősítő kereskedő szerep is ezekben a portokban mint kereskedelemi centrumokban bontakozhat ki (nagyvásártelep, termék-tözsde).

PM TFK javaslatai: A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten lett kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedésre vonatkozóan a Tf2 célok közt és szorosan kapcsolódik a Tf1 célokhoz.

A közlekedési hálózatok sugaras (Budapest központú) szerkezetének átalakítása a harántoló viszonylatok kialakítása, felújítása és előtérbe helyezése.

A megye belső települési szerkezetében az adottságokra az eddigieknél jobban épülő, munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra létrehozása és erősödése érdekében a tér centrális közlekedési rendszerének hálózatosítása a nemzetközi hálózatrendszerhez való kapcsolódása.

A nemzetközi repülőtér szerepének erősítése. Budapest és Pest megye üzleti elérhetőségének viszonyainak javítása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A közlekedési hálózatok sugaras (Budapest központú) szerkezetének átalakítása a harántoló viszonylatok kialakításával, felújításával és előtérbe helyezésével a térszerkezetre rendkívül kedvező hatást gyakorolva Pest megye tovább fejlődik.

A közlekedési hálózatok fejlettsége nő, minősége javul. megteremtődnek a korszerű személy- és áruszállítás feltételei. Megépül a V0 és a hiányzó gyorsforgalmi utak. A gazdasági folyamatok felgyorsulnak, a gazdaság teljesítőképessége növekszik, a külföldi tőke beáramlása, a KKV szektor erősödik.

— A közlekedési alágazatok áru- és személyszállítási teljesítménye növekszik.

— Közúthálózat hossza nő. Közúthálózat sűrűsége, települések elérhetősége javul.

— Javul a közúthálózat burkolatállapota, a közúti járműállomány összetétele.

— Folytatódik a kerékpárút hálózat fejlesztése.

— Villamosított vasútvonalak száma nő. Települések vasúti elérhetősége, megközelíthetősége javul.

— Kikötői áruforgalom nő. A kombinált közlekedés kapacitásai javulnak, a kiszolgáló terminálok száma, kapacitása növekszik.

A kommunikációs infrastruktúra hatékonysága, fejlettsége javul. Működése stabilá válik, az infokommunikációs technológiák egyre elterjedtebb használata alapjaiban javítja a gazdasági tevékenységet, segíti a gyors információcserét, az innováció elterjedését, segíti a gazdasági és társadalmi tényezőkben jelen lévő területi különbségek csökkentését.

— Javul a képzések elérhetősége, növekszik a szakképzettség aránya

— Segíti a K+F-t, a kreatív tudásbázis célzottan, szisztematikusan bővül

— Az információs gazdasági teljesítőképesség növekszik

A kommunikációs költségek csökkennek, javul elérhetőség. Az információs társadalom által nyújtott új funkciók bővülnek, kihasználtságuk növekszik.

A vezetékes ivóvíz-ellátás minősége minden településen megfelelővé válik. A szennyvíz kezelése minden településen szakszerű. A gazdaság élénkül a korábban elmaradott térségekben is. Fellendül az idegenforgalom és az agrárgazdaság. A területi különbségek csökkennek.

A környezeti állapot, a humán erőforrás állapotának és az életkörülmények javulásával növekszik a befektetési készség, felélnkülnek a gazdasági folyamatok. A szolgáltatások bővülnek.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A komplex közlekedési rendszer nem alakul ki. Gátolja várostérségek elérhetőségét, a megfelelő élettér kialakulását.

Akadályozza a nemzetközi szinten szükséges versenyképesség kialakulását.

Az elégtelen külső közlekedési kapcsolatok versenyhátrányba taszítják a megyét. A befektetések elmaradnak. Tovább csökken az exportképesség.

A nem megfelelő belső közlekedési rendszer, elérhetőségi nehézség elvándorlást eredményezhet.

Az agglomeráció és azon túli területek különbözősége tovább nő.

— A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban lévő az Ipoly-mente, Aszód és Nagykáta kistérsége, az átlag alatti vállalkozássűrűségű Szobi, Nagykátai, Ceglédi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi kistérségek leszakadása erősödik.

— A nem megfelelő közlekedési kapcsolatok miatt továbbra is elmaradnak a külföldi működő tőke beruházások, alacsony marad az iskolázottság, elavult marad a meglévő képzettség

— A piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorolnak a településekről, tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

3.3.11. Az energiaellátásra

A jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye energiaigényeit primer energiahordozó vonatkozásában, ahogy az országban mindenhol, döntően import, és csak részben hazai energiahordozókkal elégítik ki. A megyében üzemelő további kisebb teljesítményű, helyi jelentőséggel bíró hő- és energiatermelő bázisok, a helyi kazánházak, fűtőművek, fűtőerőművek, valamint a megújuló energiaforrások közül a nap és a föld energiájának a hasznosításával közvetlen helyi energiaigényeket elégítenek ki.

Megújuló erőforrásokban gazdag, jó minőségű felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik a megye (ivó-, öntöző-, termál- és gyógyvíz). Kiváló természeti-földrajzi adottságai vannak mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeket illetően, ami a biomasszatermelés (mező- és erdőgazdálkodás) szempontjából kimagaslóan kedvező feltételeket teremt energetikai hasznosítás vonatkozásában.

A megye energiaigényeinek a kielégítésére a megújuló energiahordozók közül a napenergia helyi jelentőséggel bíró természeti adottság. (Az országra készített korábbi napenergia hasznosítási tanulmányok Pest megyét a napenergiát gazdaságosan hasznosítható területek közé sorolták.) A hasznosítása ma még ugyan nem jelentős, de várhatóan növekedni fog, mivel az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti. A geoenergia (földenergia), valamint közvetve a biomassa hasznosítása is csak helyi jellegű a megyében. A vezetékes energiaellátással nem rendelkező és megújuló energiahordozót igénybe nem vevő ingatlanok termikus célú energiaellátásában a nem vezetékes energiahordozók jelenleg is meghatározó szerepet töltenek be. Többnyire biogáz üzemek, geotermikus energiát vagy földhőt hasznosító fűtésrendszerek, néhány szélgenerátor, szélerőmű és egy fotovoltaikus naperőmű épültek.

PM TFK javaslatai: A Tf4 stratégiai cél alatt fogalmazódnak meg azok a célok és feladatok, amelyek a társadalom, gazdaság, környezet hármasságának tekintetében egyre nagyobb hangsúlyt helyez a környezetre. Pest megye társadalmi, gazdasági, valamint épített és természeti környezete egymást befolyásoló tényezők, amelyek közül a környezet (természet, táj, épített környezet) fennmaradása nélkül folyamatosan romlanak úgy a gazdaság, mint a társadalom fejlődésének feltételei. A koncepció a szemléletváltásra helyezi a hangsúlyt a társadalomban és a gazdaságban a természeti értékek, a tiszta környezet valódi értékévé történő kezelése érdekében. Ehhez nem elegendők a közösségi programok, szükséges az oktatási rendszer reformján keresztül is érvényt szerezni a fenntarthatóságnak. Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a környezeti erőforrásokat kímélő, valamint az ember környezetre

gyakorolt hatásait csökkentő befektetésekhez, ezért a kezdeményezések, beruházások, technológiák szigetszerű kialakítása helyett összefüggő rendszerek kiépítését javasolja.

Ezáltal jelentősen növekedhetne a közvetlen és közvetett hatás. Pest megye prioritásként kezeli azt, hogy az eseti beruházások mellett (helyett) a térségi adottságokat és lehetőségeket egységben kezelő megoldások, valamint egy hosszabb távra tekintő stratégiai menedzsment szemlélet kerüljön előtérbe.

Hazánk EU felé tett vállalásaival összhangban a megújuló energiahordozók (nap, szél, földhő, termálvíz és biomassza) arányának megyei adottságainkra építő jelentős mértékű növelése, figyelembe véve a Nemzeti Energiastratégiai Tervben meghatározott célkitűzéseket is.

A centralizált energetikai rendszerek kisebb, decentralizált módon is működőképes egységekre való bontása, a lokális energiatermelési megoldások támogatása.

A rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlyának megteremtése. A környezet takarékosabb használata, az „ökológiai lábnyom” csökkentése. (pl.: A fenntartható fejlődés érdekében a továbbiakban is meg kell gondolni a geotermikus energiák közül a termálvíz kihasználását annak korlátozott kapacitása miatt.)

— Az ellátásbiztonság javítása.

— Az energia felhasználás csökkentése illetve annak hatékonyságának növelése.

— A megye globális fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, megújuló energiák arányának növelése.

— A zöld energia előállítása, az annak felhasználását lehetővé tevő technológiák kifejlesztése, gyártása területén működő vállalkozások fejlesztéseinek kiemelt támogatása.

— A megújuló energiák széleskörű, komplex hasznosítása a területi adottságoknak megfelelően.

— Lakosság-, közületi-, és gazdasági energiafelhasználási szemlélet változtatása.

— Intelligens energiaellátó és elosztó hálózatok, decentralizált-, helyi energetikai rendszerek létrehozása, a meglévők átalakítása.

Gyors és rugalmas alkalmazkodásra képes ellátórendszer megvalósítása.. Gazdaság és közösségi aktivitás fejlesztése. A szemléletváltás elősegítése a társadalom széles rétegeiben.

A jövőt is biztosító fejlesztési irányokat megcélzó, új gazdasági modell megteremtése a humán szolgáltatások körére is kiterjedő szemlélettel.

„Platformok” köré szerveződő programok generálása, erősítése („intelligens kisvárosok”, „fenntartható települések”, „autonóm tanyagazdaság” stb.).

A gazdaság és a helyi közösségek sokféleségének bővítése, a megújuló erőforrások növekvő, és sokrétű felhasználása; a lokális, illetve egyedi megoldások, innovációk adaptív térnyerésének elősegítése.

Hulladékszegény illetve az újrahasznosításra épülő technológiák elterjesztése. Beruházások és befektetések orientációja, az értékteremtés új lehetőségeinek feltárása, „zöld marketing” (márkaérték, védjegy, társadalmi felelősségvállalás) erősítése.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Megteremtődik a rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlya.

A megújuló energiahordozók használatának növelése, gyors és rugalmas alkalmazkodásra képes térszerkezetet, gazdasági és közösségi aktivitást tesz lehetővé.

Csökken az „ökológiai lábnyom”. Előtérbe kerül hulladékszegény illetve újrahasznosításra épülő technológiák alkalmazása és fejlesztése.

A megye és a várostérségek és a gazdálkodók felkészülnek a klimatikus változások kezelésére, a környezet állapotának megőrzésére, javítására.

Lehetőség nyílik a helyi szereplők számára a megújuló energiaforrások felhasználásában rejlő lehetőségek kihasználására, mezőgazdasági melléktermékek energetikai célú hasznosítására.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Pest megye társadalma, gazdasága, valamint épített és természeti környezete egymást befolyásoló tényezők, amelyek közül a környezet (természet, táj, épített környezet) fennmaradása nélkül folyamatosan romlik a gazdaság fejlődésének feltétele is.

A szemléletváltás elmarad a társadalomban és a gazdaságban, a természeti értékek, a tiszta környezet valódi értéként történő kezelése késlekedik, a gazdaság szereplői (beruházók, munkavállalók) más környezetet, térséget keresnek.

Az intelligens energiaellátó és elosztó hálózat létrehozása elmaradhat, ami alapján nem valósul meg a visszatáplálás és a fogyasztók közötti elosztás rugalmas rendszere. Megújuló energiából származó elektromos energia a villamos hálózatba történő integrálhatósága nehézkes marad.

A megújuló energiaforrások részaránya nem növekszik, hosszútávon a földgázimport-függőség erősödik

A kezdeményezések, beruházások, technológiák továbbra is szigetszerűek maradnak.

A távhőhálózat üzemeltetésének gazdaságossága nem lesz javítható, versenyképessége tovább csökken.

A CO₂-kibocsátás növekedésével fokozódnak a klímaváltozás káros hatásai. A települések, beépített területek hősziget-hatása nem enyhíthető, az energiafelhasználás növekszik.

3.4. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZON ELEMekre, AMELYEK TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELÉT VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS, VAGY EMBERI EGÉSZSÉG KÁROSODÁSÁNAK KÖZVETLEN ELŐIDÉZÉSÉT JELENTIK

A PM Területfejlesztési koncepciójának alapvető célkitűzése, hogy hozzájáruljon a megye **környezeti állapot**ának javulásához. Az előző fejezetek elemzése alapján megállapítható, hogy a megfogalmazott 14 stratégiai cél közül, a megfogalmazott operatív elvek, feladatok alapján egyik stratégiai cél sem okozza a környezetminőség romlását. A környezeti értékek megóvása, a fenntarthatóság elvének érvényesítése, a klímaváltozás hatásaira való felkészülés, hatásainak csökkentése szinte mindegyik fejlesztési célkitűzés esetében megfogalmazódott. Azonban négy stratégiai cél magában hordozhatja a környezetkárosítás bekövetkezésének lehetőségét is:

A Tf1 és Tf2 stratégiai célkitűzések közlekedésfejlesztési céljainak megvalósítása környezeti szempontból ambivalens lehet. Az egyértelműen pozitív környezeti változáson túlmenően, a gyorsforgalmi úthálózat kiépítése, a főúthálózat fejlesztése, elkerülő utak építése környezetvédelmi szempontból is meghatározóan fontos, hiszen ezzel a települések környezetminősége, az élhető települési környezet minősége jelentősen javul. Azonban ezen közúthálózat fejlesztések környezetkárosítást eredményezhetnek. A térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése érdekében szükségesnek tartott a négyzethálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedésbe, a térség kohéziójának érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése az M11 gyorsforgalmi út, az M8 és M4 autópályák ütemezett megvalósítása, az M2 autótű Budapest-Vác szakaszán második pálya megépítése, az M0 körgyűrű észak-nyugati szakaszának megvalósítása, a Ráckeve térségében tervezett új Duna-híd, a 10.sz főút jelenlegi nyomvonalának kiváltása, a gyorsvasút, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér korábbi légi hálózati jelentőségének visszaállítása, fejlesztések környezeti konfliktusok forrása lehet.

Gd1 stratégiai cél építőipar- és építőanyagipari céljai között a váci cemetgyártás újraindítása, a megye déli részén folytatott kavicsbányászat szintén potenciális veszélyforrás. Egyes, esetleg

védett területeken felmerülő turizmus fejlesztését célzó fejlesztések szintén okozhatnak környezeti konfliktusokat.

A Gd 3 stratégiai cél operatív céljai között szereplő a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az arra épülő Feriegyi Gazdasági Övezet újrapozícionálása környezeti konfliktussal járhat.

A Pm Területfejlesztési koncepció fejlesztési céljai és prioritásai a **társadalmi és a gazdasági környezetre** negatív hatást nem gyakorolnak. Ellenkezőleg a megfogalmazott stratégiai célkitűzések és operatív célok kifejezetten a helyi sajátosságokra és innovatív húzóágazatokra építő gazdaságfejlesztés, a társadalmi kohézió erősítésére irányulnak. Az előző fejezetekben elemzéseik bemutatták, hogy PM TFK céljai azt szolgálják, hogy a társadalmi-gazdasági környezet kedvező irányba változzék meg és tartós fejlődésnek induljon.

4. JAVASLAT KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSRE

PM TFK operatív céljainak megvalósulása révén több területen is kedvező hatással lesz a környezetre. E hatások közül optimális esetben lesznek egymás hatását erősítő, pozitív szinergikus hatások, ugyanakkor előrevetíthetők negatív hatások is.

4.1. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE, VALAMINT A TÁRSADALOMRA ÉS A GAZDASÁGRA KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK ÉS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

Az előző fejezetek értékeléseiből látható, hogy a PM TFK céljainak megvalósulása csak néhány esetben jelentenek potenciálisan káros hatást. Azonban a várható/potenciális káros hatás mellett jelentősebb környezeti, gazdasági vagy társadalmi előny jelentkezik, ill. a káros hatások megfelelő mértékben mérsékelhetők, ellentételezhetők.

A Területfejlesztési koncepció megvalósítása esetén jelentkező **káros környezeti hatásokat** a lehetséges legkisebb mértékűre csökkenteni kell. *Objektumszerű létesítmények* elhelyezésével járó fejlesztések során, olyan telepítési hely választandó, amely környezetkárosítással nem jár. *Vonalas létesítmények* esetében előfordulhat, hogy nem választható olyan nyomvonal, amely ökológiai szempontból érzékeny területeket teljes mértékben elkerül. Ezen létesítmények esetében előzetes tanulmánytervek keretében választandók ki a környezetet legkevésbé zavaró nyomvonalak. A jelentős környezeti hatással járó létesítmények esetében a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szerint lefolytatott környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében meghatározásra kerülnek a várható környezeti hatások csökkentésének módjai, ill. az esetleg fellépő egészségkárosodás elkerülésének, mérséklésének lehetőségei. Tudatosan törekedni kell arra, hogy európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. A fellépő hatások becslését, a káros hatások ellentételezésének módját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti Natura 2000 hatásbecslés keretében kell tisztázni.

A környezeti vizsgálat során feltárásra kerültek olyan várható környezeti hatások, amelyek nagyobb térségeket vagy a megye határán átnyúló térségeket is érintenek/érinthetnek. A

fővárostól délkeletre folyó kavicsbányászat nem járhat a vizek állapotának veszélyeztetésével, a térség vízháztartását megváltoztatásával. A külszíni bányászattal szembeni egyre erősödő társadalmi elutasítottság és a környezeti hatások előrejelzésében az összeadódó, egymást erősítő hatások következtében megmutatkozó bizonytalanság miatt megoldást egy átfogó tanulmány készítése jelentene a kavicsbányászati tevékenység összesített távolhatásának vizsgálatára. A magasabb szintű érdekekre és a vizsgálatához szükséges széleskörű adatokra való tekintettel azonban ilyen tanulmány készítése csak központi forrásból, az állami szervek részvételével, független szakértők bevonásával, önálló tanulmányként lehet hatékony. Az így elkészített tanulmány aztán támpontként szolgálhatna az egyes bányaterületek létesítésekor, illetve a területi, települési tervek készítésekor a várható széleskörű hatások elemzéséhez, a környezeti hatások megítéléséhez (egyedi bányanyitások alkalmával készülő környezeti hatásvizsgálatok keretében e feladat nem végezhető/végeztethető el).

A tanulmánynak arra a kérdésre kell választ adnia, hogy milyen mértékű a kavicsbányászattal érintett területek terheltsége és terhelhetősége. Ez alapján olyan kritériumrendszert kell felállítani, ami a túlzott mértékű terhelést megakadályozza, illetve csökkenti. A vizsgálatnak ki kell térni nemcsak a bányászati tevékenységre, hanem az utóhasznosítás környezeti, társadalmi hatásaira is, hiszen jelentős problémát okoz az is, hogy nem megoldott e területeknek az összehangolt rekultivációja, tájrendezése sem, ami egyes területhasználatok (pl. üdülési tájhasználat) túlzott mértékű előretöréséhez vezetett/vezet. A feltárt problémák és hatások alapján a tanulmányban célszerű iránymutatást adni az optimális területhasználatához.

PM TFK koncepció által nem befolyásolt tervek közé tartozik az *Országos Területrendezési Terv*. A PM TFK ökológiai térszerkezetre, tájkarakter védelmére vonatkozó céljainak megvalósítását nagyban segítené, ha az OTRT megyei tervekhez vonatkozóan is engedné, hogy a megyéknek is (ne csak a kiemelt térségeknek) legyen lehetőségük a sajátosságaiknak megfelelő, egyedi tájkarakterük védelmét biztosítani tudó térségi övezetek alkalmazására, térségi szabályozás alkotására.

A Területfejlesztési koncepció megvalósulása során **káros társadalmi hatás** nem mutatható ki. Kockázat elsősorban a társadalom egészségi állapotának alakulásában áll fenn. A fizikai környezetre, s az emberre gyakorolt káros hatások könnyebben felfedezhetőek, és kompenzálhatóak, mint a lelki, emocionális eredetű káros hatások. Különösen azokra kell a fejlesztési koncepció céljainak megvalósítása során figyelemmel lenni, amelyek a helyi közösségek kohézióját erősítik, s amelyek a társadalmi morál alakulását nagymértékben befolyásolják.

A fejlesztési koncepció olyan stratégiai célokat jelölt meg, s az elérésükhöz olyan feladatokat rendelt, amelyek a kockázati tényező felmerülését, kialakulását megakadályozzák, vagy megnehezítik, ezért összességében a kockázatot jelentő káros társadalmi hatások a célok körülbíró megvalósításával elkerülhetők.

A Területfejlesztési koncepció megvalósulása során **káros gazdasági hatás** nem mutatható ki.

4.2. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ ELŐÍRÁSOKRA, FELTÉTELEKRE, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNİ.

Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója fejlesztési irányokat fogalmaz meg, konkrét területeket nem tartalmaz, azok kifejtése részben a programozás szintjén történik meg. A fejlesztési területek térbeli lehatárolása a területi tervek és a településrendezési tervek feladata.

PM TFK és majd a PM Területfejlesztési Program által befolyásolt terveknek elsősorban a:

- a megyei ágazati fejlesztés stratégiái,
- a megye területrendezési terve,
- a megye településeinek településfejlesztési koncepciói, Integrált településfejlesztési stratégiák (ITS) és
- a megye településeinek településrendezési eszközei (Településszerkezeti terv, Szabályozási terv, Helyi építési szabályzat)

Az ágazati fejlesztési stratégiák közül a gazdaságfejlesztési a és turizmus fejlesztési stratégiák átgondolása javasolt, annak érdekében, hogy mennyiben segíthetik elő a fenntarthatóság felé való átmenetet.

PM TFK alapvető tervezési és fejlesztési koordinációs eszköz lesz a helyi —várostérségi és települési— fejlesztések tervezése, térbeli, fizikai és funkcionális összehangolásának orientálásában is. A PM TFK célkitűzései iránymutatást adnak a megye kistérségei, járásai, települései fejlesztési koncepcióinak, stratégiái számára, ha a kistérségek, települések illeszkednek fejlesztési koncepciói, stratégiái illeszkednek a megyei koncepció célrendszeréhez, akkor előre láthatóan könnyebben és nagyobb mértékben tudják a saját fejlesztési elképzeléseiket a 2014-2020 közötti időszakban Európai Unió forrásokból finanszírozni.

PM TFK elég sok, 14 területfejlesztési célt határoz meg. Megfontolandó lenne prioritások között súlyozást, sorrendet megadni, azon céloknak nagyobb prioritást adni, amelyeknek környezeti hozadéka nagyobb, nagyobb mértékben segítik elő a fenntarthatósági célok megvalósulását.

A TFK megfogalmazott a Tf3 stratégiai cél operatív céljai között a térhasználatra és a térbeli rend alakítására vonatkozó konkrét célokat, amelyek érvényesítése, beépítése szükséges, mind a megyei területrendezési tervbe, mind a településrendezési eszközökbe. Ugyanakkor e célokat egyaránt indokolt figyelembe venni a különböző ágazati jellegű és a területileg integrált programok, valamint az egyes projektek tervezése a során is.

A Tf1 és Tf2 stratégiai célkitűzések közlekedésfejlesztési céljainak megvalósítása során a nyomvonalak tervezésekor fokozottan ügyelni kell, hogy a környezetet legkevésbé terhelő nyomvonalak kerüljenek elfogadásra, a jogszabály szerint elkészülő előzetes vizsgálatok, Környezeti hatástanulmányok, Natura 2000 hatástanulmányokban megfogalmazottak érvényesüljenek.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

2013. áprilisában elkészült Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: PM TFK) "Helyzetelemzés" és "Javaslattevő fázis" c. dokumentum. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet előírásai szerint területi terv Javaslattevő fázisának alátámasztó munkarészei a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a környezeti értékelés. A 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet kimondja, hogy az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) kormányrendelet tartalmi követelményei szerint készülő környezeti értékelés a 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet szerinti területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül. A Nemzetgazdasági Tervezési hivatal és a Vidékfejlesztési Minisztérium között lezajló egyeztetések eredményeképpen egy tervdokumentációban elkészíthető a területi hatásvizsgálat, amely magába foglalja a környezeti értékelést. E felfogásban Területi (társadalmi

és gazdasági) hatástanulmány és Környezeti értékelés együttes tervdokumentáció készül. A két tervtípus tartalmi követelményei az együttes tervdokumentációban összehangolásra kerültek.

PM TFK célkitűzései három átfogó célkitűzésben és 14 prioritási területben fogalmazódnak meg. Természetesen a 14 prioritási témakör eltérő súllyal foglalkozik a környezeti elemekkel és hatótényezőkkel, fenntarthatósági kérdésekkel. A környezeti fenntarthatóság témaköréhez szorosan kapcsolódnak a „Tf4 — Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában”, a „Tf3 — Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése”, az „Öf1 — Pest megyei Duna stratégia megvalósítása”, „Öf2 — Homokhátság komplex fejlesztése”, és a Gd1 stratégiai célon belül az a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, turizmus ágazatok fejlesztésére irányuló célok.

Az értékelés során megállapítást nyert PM TFK fejlesztési irány, célkitűzései illeszkednek a releváns fejlesztési típusú ágazati és megyei tervekhez (szomszédos megyék és Budapest TFK, Nemzeti Vidékstratégia (NVS), Duna Régió Stratégia (DRS)), és a releváns környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumok (III. Nemzeti Környezetvédelmi Program, Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve) célkitűzéseihez, a megfogalmazott célok egymást erősítve segítik a hatékony megvalósulásukat.

PM TFK rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú vizsgálatakor megállapítható, hogy belső ellentmondások, a célrendszerben nem találhatók, a különböző célok kölcsönösen egymást segítve járulnak hozzá a jövőképpen megfogalmazott célállapot eléréséhez. Az is megállapítást nyert, hogy a kitűzött célok a helyzetértékelésben felárt problémák, konfliktusok megoldására adnak megoldást.

PM TFK fejlesztési elképzeléseinek elmaradása esetén valószínűsíthetően tovább folytatódnak helyzetértékelésben feltárt, tendenciává váló negatív környezeti, társadalmi és gazdasági folyamatok.

A TFK egyik fő célkitűzése, hogy hozzájáruljon a környezeti állapot javulásához. A megfogalmazott elvek szerint a tizennégy fejlesztési prioritás közül egyik sem okozza közvetlenül a környezetminőség romlását. Káros vagy negatív hatást elsősorban a fejlesztési célok megvalósulásának teljes vagy részleges elmaradása okozhatja. A kitűzött célok részleges megvalósulása rövid távon egy-egy területet illetően ugyan jelentős eredményeket jelenthet, de hosszú távon Pest megye társadalmi- gazdasági- környezeti értelemben vett fenntartható fejlődése és leszakadásának elkerülése csak a kitűzött célok együttes megvalósulása esetén érhető el.

Pest Megye Területfejlesztési Konceptió

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉS

MEGBÍZÓ: PEST MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

KÉSZÍTŐ: TÁJOLÓ-TERV KFT.
1147 Budapest, Must u.4.

KÉSZÍTETTE: AUER JOLÁN
területrendező tervező TR 01-5003
elővilágvédelmi szakértő SZTV Sz 042/2009
tájvédelmi szakértő SZTjV Sz 042/2009

Budapest, 2013. október

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	3
2. Az alkalmazott módszer korlátai.....	3
3. Pest Megye Területfejlesztési Koncepciójának bemutatása, céljának meghatározása.....	3
4. A terv térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület.....	5
5. A Terv várható hatásai a Natura 2000 területekre, hatások általános bemutatása.....	6
6. A Natura 2000 területeket érő hatások megelőzése, a hatások csökkentése.....	8
1.sz. melléklet Pest Megye Natura 2000 területtel érintett települései.....	10
2.sz. melléklet Pest Megye Natura 2000 területei.....	16

1. BEVEZETŐ

Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: PM TFK) "Helyzetelemzés" és "Javaslattevő fázis" c. dokumentuma 2013. áprilisában elkészült. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet (továbbiakban: Tf rendelet) előírásai szerint területi terv Javaslattevő fázisának egyik alátámasztó munkarésze a környezeti értékelés. A környezeti értékelés tartalmának az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) kormányrendelet (továbbiakban: KÉ rendelet) szerinti egyeztetése során a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség jelezte, hogy a környezeti értékelés dokumentáció részeként a az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) kormányrendelet (továbbiakban: Natura 2000 rendelet) 14.sz. mellékletének megfelelően elkészített Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítését is kérte.

A Natura 2000 rendeletben meghatározott Natura 2000 hatásbecslés dokumentáció alapvetően konkrét beruházások hatásainak becslésére alkalmazható.

2. AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER KORLÁTAI

PM TFK Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítésénél a fő probléma, hogy **egy területfejlesztési koncepció nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv. Vagyis nem tartalmazza konkrét területhasználatok lehatárolását, nem tartalmazza nyomvonalas létesítmények nyomvonalait, még nyomvonal változatait sem. Egy TFK fejlesztési csak elvi irányokat fogalmaz meg, műszaki nyomvonalas infrastrukturális létesítmények — közlekedési-, villamosenergia- és szénhidrogén hálózatok— esetében legfeljebb arra utal, hogy hol van hiányzó kapcsolat, de arra vonatkozóan, de annak rögzítése, hogy a hiányzó kapcsolat milyen nyomvonalon valósul meg, nem egy TFK tárgyköre.** A TFK célkitűzései alapján készülő rendezési típusú tervek —megyei vagy térségi (pl.: kistérségi, járási) területrendezési tervek, településrendezési tervek—, továbbá nyomvonalas létesítmények lehetséges nyomvonalváltozatait feltáró tanulmánytervek, létesítmények engedélyezési tervei határozzák meg az igénybevételre kerülő területeket.

3. PEST MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK BEMUTATÁSA, CÉLJÁNAK MEGHATÁROZÁSA

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv) 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok kidolgozása is a megyei önkormányzat feladatává vált.

A megújított területfejlesztési szabályozások szerint a megyéknek két tervi műfajban kell területfejlesztési tervezést végezni:

1. koncepciót kell készíteni,
2. majd ezt követően programozni.

Jelen Natura 2000 hatáscbecslési dokumentáció az 1.pont szerinti területfejlesztési koncepció hatáscbecslési dokumentációja.

A koncepció készítésével a Tftv alapján Pest megye célja is:

- „a) valamennyi térségében a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, az innováció térbeli terjedésének elősegítése, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása;*
- b) a főváros és a vidék, a városok és a községek, illetve a fejlett és az elmaradott térségek és települések közötti – az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló – jelentős különbségek mérséklése és a további válságterületek kialakulásának megakadályozása, társadalmi esélyegyenlőség biztosítása érdekében;*
- c) ...társzerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése;*
- d) a nemzeti és térségi identitástudat megtartása és erősítése.”*

A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja. Ezért a koncepció úgynevezett teljes tervezés, mely kiterjed:

- a megye társadalmi, gazdasági és környezeti területi alrendszerére egyaránt, beleértve a vidéki térségekkel kapcsolatos témaköröket;
- a megye fejlődése szempontjából fontos témákra, ágazatokra;
- a megyei szinten és a központi szinten kezelhető témákra és ágazatokra egyaránt;
- az önkormányzat és a közszféra tevékenységeivel befolyásolható témákra és ágazatokra, de emellett számba veszi a gazdasági szereplők, a vállalkozások, a civil szervezetek, egyházak és egyéb társadalmi szervezetek felelősségi körébe tartozó feladatokat.

A *helyzetfeltárás* célja az volt, hogy alapját és kiindulási pontját képezze a megyei területfejlesztési koncepció javaslattevő fázisának, majd pedig a megyei területfejlesztési stratégia és az operatív programok kidolgozásának. A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetértékelés átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

A helyzetfeltárást követően a *koncepció* készítésekor az volt a cél, hogy a globális változások közepette, a klímaváltozás hatására természeti környezetben bekövetkező változások alatt, az átrendeződő világgazdasági-, ezzel együtt a hatalmi pozíciók mellett, a világhálónak, a mobil eszközöknek köszönhetően sokszorosára gyorsuló információ-áramlás és kommunikációnak megfelelően találja meg azt a jövőképet Pest megye, ami 20 évre előre megadja a fejlesztési irányokat és orientál a 2014-2020-as Európai uniós tervezési időszakra. Ugyanakkor Pest megye fejlesztéspolitikai értékválasztásában kiemeli, hogy a megyei koncepcióban megfogalmazott célok kibontásakor mindvégig szem előtt tartották az EU 2020 stratégia tematikus célkitűzéseit, de azokat nem csupán az Európai Unió forrásokra építve szeretnék megvalósítani. Az EU-s és a hazai költségvetési forrásokat kiegészítő forrásokként kell kezelni, és kiemelten építenek a programok megvalósítása során a gazdasági szereplőkkel való aktívabb együttműködésre, a privát szektor befektetéseinek vonzására.

Fő célkitűzése a megyének, az **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”** megvalósulása.

Tudatos értékválasztással határozza meg a célkitűzéseket. A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye csak akkor képes helytállni a nemzetközi versenyben, és csak akkor képes

megteremteni a biztonságot, erősíteni a közösségeket és a jövőbe vetett bizalmat, ha megteremti ennek gazdasági alapjait; illetve, ha valamennyi célkitűzésében érvényre juttatja azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség a fenntartható minőségi környezet biztosításával párhuzamosan.

- Nem a közvetítő-városi gyűrűben kívánja pozicionálni magát, hanem axiálisan kívánja kialakítani azokat az összetett „identitás-körzeteit” melyek „ún. gyors (infrastruktúrával jól ellátott) urbanizált és a velük kölcsönkapcsolatban álló „lassú” azaz agrár, vagy/és szabadidő-rekreációs zónákból szerveződnek. Nem egyetlen entitásként, hanem részentitások összességéeként kínálja és identifikálja magát a Metropolisz Régiót.”
- Az agglomeráció „túlépítése” megakadályozásával a természeti környezetének jelentős és értékes részének, a főváros környéki „green-belt”-etnek a megtartásával új agglomeráció kép létrehozásával, rendezett településeket szeretne, ahol „a településközpontok agoraként, kellemes találkozóhelyként működnek”.
- „Kiemelten fontos a természeti és épített környezet – kultúrtáj, épített örökség, régészeti- és műemlékek – védelme, megőrzése, fejlesztése, továbbörökítése. A megőrzött múlt nélkül nincs tartós jövő.” A megye városai valódi térségi központként való működésének elérése mind a gazdaságuk, mind az általuk nyújtott lakossági és közszolgáltatások tekintetében.
- „A területfelhasználás szigorú szabályokhoz kötött, a termőföld, a természeti értékek védelme érdekében a gazdaságfejlesztés, a lakóövezetek fejlesztése elsődlegesen csak terület rehabilitációkkal lehetséges, zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken van lehetőség.”
- A belső növekedést Pest megye a kistérségeken és megyehatárokon átnyúló kapcsolatrendszer erősítésével is kívánja segíteni az elérhető erőforrások, különösen a szakképzett munkaerő mellett.
- A megye minden térségében, a társadalom minden rétegében, minden korosztályának hasonló színvonalon szeretné biztosítani az életfeltételeket, a családi értékek előtérbe helyezésével, a családtámogatási rendszer megvalósulásával, a gyermekvállalási kedv növekedését célozza meg a csökkenő válásszám mellett.
- Közlekedési feltételek javításával, bővítésével szeretné a jobb elérhetőséget biztosítani a megye haránt irányú kapcsolatrendszerének bővítésével is.
- A megújuló energiák részarányának növelésével a 20 %-ot kívánja elérni a megye, kiemelt hangsúlyt fektetve a napenergia, a termál energia hasznosítására a megye déli és keleti térségeiben. Az erdővel borított területeken a faelgázosító illetve a pellet tüzelésű rendszerek kialakítása kapna támogatást. A szennyvíztisztító, valamint a hulladék lerakó telepek biogáz hasznosító rendszereinek fejlesztésével szintén a megye energiaellátásának növelése a cél. A gázzal el nem látott településeken a hőszivattyús fűtésrendszerek elterjesztése javasolt.
- Vízgazdálkodási rendszerek komplex módon történő javításával és fejlesztésével a gazdaság élénkítése, valamint a klímaváltozásra való felkészülés is megoldandó.

4. A TERV TÉRBELI KITERJEDÉSE, AZ ÁLTALA IGÉNYBE VETT TERÜLET

PM TFK Pest megye közigazgatási területére terjed ki.

A TFK fejlesztési irányokat, átfogó és operatív célokat fogalmaz meg, területi lehatárolások nélkül. A TFK **nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv. Vagyis nem tartalmazza konkrét területhasználatok lehatárolását, nem tartalmazza nyomvonalas létesítmények nyomvonalait, még nyomvonal változatait sem. Egy TFK csak fejlesztési-, elvi irányokat fogalmaz meg, nyomvonalas infrastrukturális létesítmények esetében**

legfeljebb arra utal, hogy hol van hiányzó kapcsolat, de arra vonatkozóan, de annak rögzítése, hogy a hiányzó kapcsolat milyen nyomvonalon valósul meg, nem egy TFK tárgyköre. A TFK jellegénél fogva nem tartalmaz olyan térképi mellékleteket, amelyeken konkrétan szerepelnének fejlesztési területek, tervezett infrastrukturális elemek nyomvonalai. A TFK Javaslattevő dokumentáció ábrái jellemzően elvi összefüggések szemléltető, magyarázó ábrák.

A TFK célkitűzései alapján készülő rendezési típusú tervek —megyei vagy térségi (pl.: kistérségi, járási) területrendezési tervek, településrendezési tervek—, továbbá a műszaki nyomvonalas létesítmények lehetséges nyomvonalváltozatait feltáró tanulmánytervek, létesítmények engedélyezési tervei határozzák meg, tüntetik fel az igénybevételre kerülő területeket.

5. A TERV VÁRHATÓ HATÁSAI A NATURA 2000 TERÜLETEKRE, HATÁSOK ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

A Natura 2000 rendelet 14.sz. mellékletében meghatározott Natura 2000 hatásbecslés dokumentáció tartalmi előírásai alapvetően konkrét beruházások hatásainak becslésére alkalmazható. Területfejlesztési típusú terveknél az előírt tartalom alig alkalmazható. A jogszabály lehetőséget ad arra, hogy az egyes fejezetek kidolgozása a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában a műfaji sajátosságaiból, illetve méretarányokból fakadó értelemszerű egyszerűsítéssel történhet.

PM TFK jellegéből fakadóan csak fejlesztési irányokat határoz meg, a fejlesztések helyét térképi módon nem ábrázolja. A hatások vizsgálatokor reális csak az vehető számba, hogy

- mely típusú fejlesztések érinthetnek Natura 2000 területeket, és
- ezen fejlesztések milyen általános hatásokat okozhatnak a Natura 2000 területeken.

PM TFK célkitűzéseinek megvalósulás két esetben érinthet Natura 2000 területeket:

1. nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúra fejlesztések esetén
2. turisztikai fejlesztések

1. Műszaki nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrafejlesztések

Területfejlesztési koncepció esetén nem megállapítható, hogy a megvalósítani kívánt nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrahálózatok esetében —közlekedési-, villamosenergia- és szénhidrogén hálózatok— hol haladnak, mely területeket veszik igénybe, mivel a TFK jellegénél fogva nem tartalmaz olyan térképi mellékleteket, amelyeken konkrétan szerepelnének tervezett infrastrukturális elemek nyomvonalai. A TFK fejlesztési irányokat mutató, elveket megérteni segítő ábráin feltüntetett kapcsolati hiányok ábrázolása nem tekinthető kijelölt nyomvonalakna.

Előfordulhat, hogy a nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrahálózatokra vonatkozó fejlesztési javaslatok megvalósulásuk esetében —kiemelendők a kötúti fejlesztési szándékok— Natura 2000 területek érintenek.

Fejlesztések hatása a Natura 2000 területekre:

Nyomvonalas létesítmények az alábbi hatásokat gyakorolhatják Natura 2000 területekre:

- **Területigénybevétel:** Közlekedési nyomvonalas létesítmények esetében a terület igénybevétel végleges. A létesítmény által elfoglalt területen az élővilág véglegesen elpusztul.
- **Élőhely-fragmentáció és elszigetelődés:** Közlekedési nyomvonalas létesítmények több darabra oszthatnak élőhelyek. Ennek következtében az egyes élőhely darabokat

a degradált területek elszigetelik egymástól. Az élőhely-fragmentáció a megmaradó fajok egy részének gyors pusztulását okozza. Ezt részben az okozza, hogy az élőhelyfoltok között egyes fajok számára korlátozott a mozgás, ami gátolhatja a táplálékszerzést, a pártalálást, s a kis populációkat sújtó káros genetikai hatások megjelenéséhez vezethet. Részben az okozza, hogy a szegélyeken megváltoznak a mikroklimatikus hatások, amelyek következtében megváltoznak a területen élő fajok.

- **Zavarás:** Időszakos zavarást okoz a létesítmény építése, folyamatos zavarást okozhat a létesítmény üzemeltetése.

A műszaki nyomvonalas létesítmények **építése során** a közlekedési-, szénhidrogén- és földkábel hálózatok építése károsabb hatásokat gyakorolnak a Natura 2000 területekre, mint a légvezetékes villamos hálózatok kiépítése, mivel előzőek esetében a vezetékek fektetése során a nyomvonal teljes hosszában bolygatásra kerül az igénybe vett terület

A műszaki nyomvonalas létesítmények **üzemelése során** a szénhidrogén- és villamoshálózatok kevésbé károsak a Natura 2000 területekre, mint a közlekedési létesítmények. A szénhidrogénvezetékek és a földkábelek üzemelése során a vezetékek nyomvonalán az élőhelyek több típusa újra megtelepedhet (kivéve pl.: erdőtársulások), az állatvilág számára zavaró tényezőt nem jelentenek. A légvezetékek nyomvonalán hasonló a hatás az élővilágra azzal a különbséggel, hogy a légvezetékek egyes állatfajokat (pl.: madarak) korlátoznak, mint a földbe fektetett vezetékek. A közlekedési nyomvonalak területén az élőhelyek végérvényesen megszűnnek.

PM ZFK nem tartalmaz olyan új műszaki nyomvonal jellegű létesítményre vonatkozó célkitűzéseket, amelyek országos szintű ágazati fejlesztési koncepciókban vagy az Országos Területrendezési Tervben nem szerepelnének.

2. Turisztikai célú fejlesztések

A nem vonalas jellegű létesítmények számára történő, terület igénybevétellel járó fejlesztések közül a turisztikai fejlesztések esetében fordulhat elő, hogy Natura 2000 területekre hatással vannak. Más célú területfejlesztések esetében —gazdasági területek, lakóterületek vegyes területek—, ha azok a TFK „Tf4 —Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet” átfogó cél stratégiai céljaiban megfogalmazott célok megvalósításával jönnek létre, nem fordulhat elő, hogy Natura 2000 területek érintsenek, illetve olyan helyre kerüljenek, hogy Natura 2000 területekre káros hatással legyenek.

Összetettebb a helyzet a turisztikai fejlesztések esetében. A turisztikai fejlesztések jellemzően a szép táji környezetű és természeti adottságú területeket keresik, az ilyen területek esetében esetleg előfordulhat, hogy védett természeti területek és/vagy európai közösségi érdekű természetvédelmi rendeltetésű területek is.

A PM TFK turisztikai ágazati célkitűzéseit értékelve az alábbi turisztikai fejlesztési irányok megvalósulása érinthet Natura 2000 területeket:

- a Börzsöny-Pilis kistérség a kulturális- és örökség, az *ökoturizmus*, *aktív turizmus* és a *falusi turizmus* fejlesztése,
- a Duna-kanyar kistérségben az *aktív, öko-, ill. egészségturizmus* fejlesztése,
- Ráckeve térségében a *vízi és aktív*, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb kisebbség hagyományaira —„Déli Szentendre”).

A Börzsöny-Pilis és Duna-kanyar térségét az alábbi Natura 2000 területek érintik:

- *különleges madárvédelmi Natura 2000 területek:*
 - Börzsöny és Visegrádi hegység (HUDI10002)
- *kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura 2000 területek:*
 - Börzsöny (HUDI20008)

- Börzsöny és Visegrádi hegység (HUDI20039)
- Duna és ártere (HUDI20034)
- Ráckevei Duna-ág (HUDI20042)

Fejlesztések hatása a Natura 2000 területekre:

A turisztikai célú fejlesztések elsősorban **területigénybevétel** révén vannak hatással a Natura 2000 területekre. A terület igénybevételek irreverzibilis hatásoknak tekinthetők, az élőhelyek, védett fajok megszűnését eredményezik az igénybe vett területen.

A fejlesztések konkrét területei jelenleg nem ismertek.

6. A NATURA 2000 TERÜLETEKET ÉRŐ HATÁSOK MEGELŐZÉSE, A HATÁSOK CSÖKKENTÉSE:

1. Műszaki nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrafejlesztések

Azon nyomvonalak esetében, amely műszaki tervezése már megkezdődött, az engedélyezési eljárások —a környezeti engedélyezési és a műszaki engedélyezési eljárások keretében— kell érvényesíteni a természetvédelmi szempontokat.

A még tervezés alatt nem álló nyomvonalak esetében a hatások csökkentésének módjai:

- **Elkerülés:** természetesen ez a leghatékonyabb módszer, a nyomvonalat oly módon kell megválasztani, hogy a Natura 2000 területet elkerülje.
- **Hatáscsökkentés:** műszaki beavatkozás létesül az élőhely feldarabolódás hatásának ellensúlyozására. Közlekedési létesítmények esetében a műszaki megoldásoknak számos típusa ismert, amelyek különböző állatfajok vagy csoportok részére készülnek, pl.: terelőkerítések, állatok átkelését lehetővé tevő alagutak, faunahidak.
- **Kompenzálás:** pl. az eltűnt élőhelyet máshol kialakított hasonló élőhellyel próbálják kiváltani.

A nyomvonalat megjelenítő tanulmányok, tervek készítésekor a hatások csökkentésének módjai:

- A tervezés első lépcsőjében tanulmányterv keretében a nyomvonalváltozatok között meg kell keresni a természeti értékeket, a védett élőhelyeket, -fajokat elkerülő, vagy legkevésbé veszélyeztető nyomvonalat.
- A területi tervekbe, majd a települések településszerkezeti terveibe ezt követően illeszthető be a nyomvonal. Mivel a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján a településszerkezeti tervekben csak +/-5%-kal lehet eltérni a kiemelt térségi vagy megyei területrendezési tervben szereplő nyomvonalától, kiemelt jelentősége van annak, hogy a területi tervekbe már jól átgondolt, a természetvédelmi érdekeket kellő súllyal kezelő nyomvonalak kerüljenek be.
- A nyomvonalas létesítmény műszaki tervezésekor a Natura 2000 hatásbecslési eljárás keretében a megvalósításra vonatkozó konkrét feltételek, a hatáscsökkentés módjának meghatározására, a szükséges kompenzációk meghatározására nyílik lehetőség.

2. Turisztikai célú fejlesztések esetében

Mivel a tervezés jelen szakaszában ismeretlen a turisztikai célú a majdani fejlesztési szándékok helye, területi kiterjedése, befolyásolhatók a fejlesztési területek kijelölése és ezáltal megelőzhetők a káros hatások:

- A területfoglalással járó turisztikai létesítmények lehetőleg a Natura 2000 területeken kívül kell elhelyezni, a PM TF térhasználati céljainak megvalósításával (Tf3 és Tf4 stratégiai célok). A koordinált térségfejlesztést, a takarékos és átgondolt területhasználatot, a környezeti és természeti értékek megóvását a legfontosabb térhasználati elvek között jelöli meg a PM TFK. E tekintetben az aktív turizmus fejlesztési igényei rejtheti magában a legtöbb kockázatot, mégpedig az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra és gyakorlati megvalósítása tekintetében.
- Natura 2000 területeken az ökoturizmus megvalósítása nem feltétlenül jár természetkárosítással, ill. minimális hatásokkal járhat, viszont a természet megismerését is szolgáló ökoturisztikai létesítmények a természetvédelem érdekeit is szolgálhatják, a társadalomban a védendő értékek megismerése révén erősítheti a környezettudatos gondolkodást. Ilyen szemléletű fejlesztések esetén a természetvédelmi hatósággal együttműködve tervezés során kiválasztható az a terület, amelynek igénybevétele esetén nem történik természetkárosítás, és a terület igénybevétele csak a szükséges mértékű legyen.
- Területrendezési tervekben és településrendezési tervekben turisztikai célú területek csak az előző pontban részletezett elvek érvényesítésével jelölhetők ki.
- A Natura 2000 rendelet szerinti hatásvizsgálati eljárás és a környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében a természetvédelméért felelős államigazgatási szerveknek lehetőségük van a szükséges feltételek meghatározására. A megvalósítások során az engedélyekben előírt feltételek betartását meg kell követelni és folyamatosan ellenőrizni kell.

1.sz. melléklet

Pest Megye Natura 2000 területtel érintett települései

KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI NATURA 2000 TERÜLETEK		
DINP		érintett település
Abonyi kaszálóerdő	HUDI10001	Abony
Börzsöny és Visegrádi hegység	HUDI10002	Bernecebaráti
		Dunabogdány
		Ipolydamásd
		Ipolytölgyes
		Kemence
		Kismaros
		Kóspallag
		Leányfalu
		Letkés
		Márianosztra
		Nagybörzsöny
		Nagymaros
		Perőcsény
		Pilisszentlászló
		Szentendre
		Szob
		Szokolya
		Tahitótfalu
		Vámosmikola
		Visegrád
		Zebegény
Jászkarajenői puszták	HUDI10004	Jászkarajenő
		Kocsér
		Kőröstetétlen
		Törtel
KNP		
Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	HUKN10001	Apaj
		Bugyi
		Dömsöd
		Kiskunlacháza
KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI NATURA 2000 TERÜLETEK		
DINP		érintett település
Alsó-Tápió és patakvölgyek	HUDI20050	Bénye
		Gomba
		Káva
		Tápióság
		Tápiószecső
		Úri
Börzsöny	HUDI20008	Bernecebaráti
		Ipolydamásd

		Ipolytölgyes
		Kemence
		Kismaros
		Kóspallag
		Letkés
		Márianosztra
		Nagybörzsöny
		Nagymaros
		Perőcsény
		Szob
		Szokolya
		Vámosmikola
		Zebegény
Budai-hegység	HUDI20009	Budajenő
		Budakeszi
		Budaörs
		Nagykovácsi
		Páty
		Perbál
		Piliscsaba
		Pilisszentiván
		Solymár
		Telki
		Tinnye
Budaörsi kopárok	HUDI20010	Budaörs
		Budakeszi
Csévharaszi homokvidék	HUDI20012	Csévharaszt
Debegió-hegy	HUDI20014	Szöd
		Szödliget
Duna és ártere	HUDI20034	Budakalász
		Csörög
		Dunabogdány
		Érd
		Göd
		Halásztelek
		Kismaros
		Kisoroszi
		Leányfalu
		Lórév
		Makád
		Nagymaros
		Pócsmegyer
		Ráckeve
		Százhalombatta
		Szentendre
		Szigetcsép

		Szigetmonostor
		Szigetújfalu
		Szob
		Sződ
		Sződliget
		Tahitótfalu
		Tököl
		Vác
		Verőce
		Visegrád
		Zebegény
Érd-Százhalombattai táblarög	HUDI20052	Érd
		Százhalombatta
Érd-tétényi plató	HUDI20017	Biatorbágy
		Diósd
		Érd
		Sóskút
		Törökbálint
Felső-Tápió	HUDI20019	Nagykátá
		Szentmártonkátá
		Tápióbicske
		Tápióság
		Tápiószecső
		Tápiószentmárton
Gerje mente	HUDI20021	Albertirsa
		Cegléd
		Ceglédbercel
		Csemő
		Nyársapát
		Pilis
		Törtel
Gógány- és Kőrös-ér mente	HUDI20022	Nagykőrös
Gödöllői-dombság peremhegyei	HUDI20040	Csomád
		Fót
		Göd
Gödöllői-dombság	HUDI20023	Bag
		Dány
		Domony
		Erdőkertes
		Galgahévíz
		Gödöllő
		Isaszeg
		Kerepes
		Kistarcsa
		Órbottyán
		Pécel

		Sülysáp
		Vácegres
		Váckisújfalu
		Vácszentlászló
		Valkó
Hajta mente	HUDI20025	Dány
		Farmos
		Kóka
		Nagykáta
		Szentlőrinc-káta
		Szentmártonkáta
		Tápiószele
		Tápiószentmárton
		Tóalmás
Ipoly-völgy	HUDI20026	Ipolydamásd
		Ipolytölgyes
		Kemence
		Letkés
		Nagybörzsöny
		Perócsény
		Szob
		Tésa
		Vámosmikola
Nagykőrösi pusztai tölgyesek	HUDI20035	Csemő
		Nagykőrös
Nyakas-tető szarmata vonulat	HUDI20037	Tök
		Zsámbék
Nyugat-Cserhát és Naszály	HUDI20038	Acsa
		Csörög
		Csővár
		Galgamácsa
		Kisnémedi
		Kosd
		Penc
		Püspökhatvan
		Püspökszilágy
		Rád
		Vác
		Vácduka
Pilis és Visegrádi-hegység	HUDI20039	Budakalász
		Csobánka
		Dunabogdány
		Leányfalu
		Pilisborosjenő
		Piliscsaba
		Pilisjászfalu

		Pilisszántó
		Pilisszentlászló
		Pilisvörösvár
		Pomáz
		Szentendre
		Tahitótfalu
		Tinnye
		Üröm
		Visegrád
Ráckevei Duna-ág	HUDI20042	Áporka
		Dömsöd
		Dunaharaszti
		Dunavarsány
		Kiskunlacháza
		Majosháza
		Makád
		Ráckeve
		Szigetbecse
		Szigetcsép
		Szigethalom
		Szigetszentmárton
		Tököl
Rekettyés	HUDI20043	Farmos
		Tápiógyörgye
		Tápiószele
Székek	HUDI20046	Abony
		Cegléd
		Törtel
Szigeti homokok	HUDI20047	Pócsmegyer
		Szigetmonostor
		Tahitótfalu
Tápiógyörgye-Újszilvási szikések	HUDI20024	Tápiógyörgye
		Újszilvás
Turjánvidék	HUDI20051	Alsónémedi
		Dabas
		Inárcs
		Kakucs
		Ócsa
		Örkény
		Táborfalva
		Tatárszentgyörgy
		Újhartyán
Veresegyházi-medence	HUDI20055	Mogyoród
		Szada

KNP		
Felső-kiskunsági szikes puszta	HUKN20001	Apaj
		Bugyi
		Kiskunlacháza
KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI NATURA 2000 TERÜLETNEK JELÖLT TERÜLETEK		
DINP		érintett település
Csévharaszi homokvidék bővítése	HUDI20012	Csévharaszt
		Ócsa
Jászkarajenői puszták	HUDI21056	Jászkarajenő
		Kocsér
		Kőröstimén
		Törtel
Turjánvidék bővítése	HUDI20051	Örkény
		Táborfalva

Pest Megye Natura 2000 területei (forrás: natura2000.eea.europa.eu)

